

Vai Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas administrētie klimata pārmaiņu samazināšanai paredzētie līdzekļi tiek plānoti un izlietoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām?

Rīga 2017

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Revīzijas ziņojums

Vai Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas administrētie klimata pārmaiņu samazināšanai paredzētie līdzekļi tiek plānoti un izlietoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām?

22.02.2017.

Lietderības revīzija “Vai klimata pārmaiņu samazināšanai paredzētie līdzekļi tiek plānoti un izlietoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām?”

Revīzija veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 16.05.2016. revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1-16/2016.

Revīzijas ziņojuma noformējumā izmantotas fotogrāfijas no tīmekļa vietnes www.depositphotos.com.

Cienījamais lasītāj!

Esam pabeiguši lietderības revīziju par klimata pārmaiņu samazināšanai paredzēto līdzekļu plānošanas un izlietojuma efektivitāti, un sagatavojuši revīzijas ziņojumu.

Šo revīziju esam veikuši, lai novērtētu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un SIA “Vides investīciju fonds” veiktās darbības klimata politikas mērķu sasniegšanā un klimata pārmaiņu samazināšanai paredzēto līdzekļu efektīvas izmantošanas nodrošināšanā, kā arī Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu ilgtspējas nodrošināšanā.

Cilvēka darbības dēļ notiekošās klimata pārmaiņas, kas rada zemes atmosfēras sastāva izmaiņas, ir aktuāls dienas kārtības jautājums jau vairākus gadu desmitus. Ilgās diskusijas noslēdzās ar Kioto protokola parakstīšanu. Kioto protokolam ir pievienojusies arī Latvija, tādejādi uzņemoties kopējo atbildību par klimata pārmaiņu negatīvo seku mazināšanu.

Klimats mainās, un mēs arvien vairāk izjūtam šo pārmaiņu sekas – karstas vasaras, siltas ziemas; pasaulē – ilgstoši sausuma periodi vai tieši otrādi – ilgstošas lietavas un plūdi. Vislabāk zināmā klimata izmaiņu izpausme ir globālā sasilšana. Globālo sasilšanu pamatā izraisa cilvēku darbības dēļ radītās siltumnīcefektu gāzu emisijas. Viena no globālās sasilšanas izpausmēm ir arī gaisa piesārņojuma palielināšanās. Līdz ar to var teikt, ka negatīvās klimata izmaiņas ietekmē mūs šobrīd, un ietekmēs arī nākamo paaudžu veselību, un

iespējams – pat dzīvību, tāpēc mūsu pienākums ir atbildīgi rīkoties jau šobrīd.

Klimata pārmaiņu mazināšana, klimata politikas mērķu sasniegšana un valsts starptautisko saistību izpilde nav iespējama bez finanšu investīcijām. Vienlaikus ir jāapzinās, ka finanšu resursi ir ierobežoti un tāpēc ir nepieciešams izvērtēt optimālos resursu ieguldīšanas risinājumus.

Katrā gadījumā ir jāatceras, ka klimata politika ir kopīgs ilgtermiņa pasākums, un no šodien pieņemtajiem lēmumiem un veiktās rīcības ir tieši atkarīga situācija nākotnē. Pēc tā, kādas darbības valsts ir veikusi un kas šo darbību rezultātā ir sasniegts, varam vērtēt, cik atbildīgi valsts ir rīkojusies klimata pārmaiņu samazināšanā.

Pateicamies Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai un SIA “Vides investīciju fonds” par sadarbību revīzijas ietvaros, kā arī pārējiem speciālistiem, kuri sniedza savu viedokli revīzijas gaitā.

Ar cieņu
departamenta direktore

Ilonda Stepanova

Saturs

Kopsavilkums	6
Galvenie secinājumi	6
Būtiskākie ieteikumi.....	12
Ziņojuma struktūra	12
Politika klimata pārmaiņu samazināšanai – ko tā ietver?.....	14
Klimata pārmaiņu finanšu instruments.....	16
Emisijas kvotu izsolīšanas instruments	18
1. Vai Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi tiek plānoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām?	20
1.1. Vai klimata politikas plānošanas dokumentos ir noteikta Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta ietekme uz sasniedzamajiem rezultātiem?	20
1.2. Vai klimata politikas izstrādē un ieviešanā tiek izmantoti attiecīgās jomas pētījumi?	33
1.3. Vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta pasākumi tiek plānoti mērķtiecīgi?	41
Vai ir izvērtēta VARAM īstenoto SEG emisijas samazināšanas pasākumu efektivitāte?	42
Vai ir noteikti Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta prioritāri atbalstāmie pasākumi?	44
Vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta konkursos tiek atbalstīti izmaksu efektīvākie pasākumi?	48
Vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta konkursos tiek atbalstīti emisiju samazināšanu veicinošākie projekti?	54
1.4. Vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi valsts budžetā tiek plānoti atbilstoši apguves progresam?	56
2. Vai Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļi tiek izlietoti efektīvi, tas ir, vai tiek nodrošināta projektu ilgtspēja (noteikto mērķu sasniegšana un uzturēšana), un atbilstoši normatīvo aktu prasībām?.....	67
2.1. Vai pēc Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošanas tiek sasniegti plānotie rādītāji?	68
2.2. Vai pēc Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošanas tiek veikts tiesību aktiem atbilstošs projektu rezultātu monitorings?.....	71

Vai normatīvajos aktos noteiktās prasības nodrošina sekmīgu projektu rezultātu monitoringu?.....	71
Vai SIA “Vides investīciju fonds” nodrošina atbilstošu projektu monitoringu?.....	74
2.3. Vai Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir izmantojusi pasākumus projektu vērtēšanas izmaksu atgūšanai līgumu nenoslēgšanas gadījumā pēc projektu apstiprināšanas?	77
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas viedoklis.....	80
Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes	81
Termini un skaidrojumi	87
1.pielikums. Pasākumi klimata politikas mērķu sasniegšanai	89
2.pielikums. Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009. – 2014.gada programmas “Nacionālā klimata politika” ietvaros finansētie ar klimata politikas izstrādi saistītie pētījumi.....	94
3.pielikums. Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursu efektivitātes rādītāji	96
4.pielikums. Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursu kvalitātes vērtēšanas kritēriju analīze	100
5.pielikums. No Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta plānotā finansējuma veiktās pārdales citiem mērķiem	102
6.pielikums. No Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta plānotā finansējuma veiktās pārdales Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas budžetā iepriekš plānojamiem pasākumiem	105
7.pielikums. Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursu nolikumu nosacījumi projektu monitoringa veikšanai	108
8.pielikums. Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursu īstenošanas rezultātā sasniegtā CO ₂ emisiju samazinājuma rādītāji monitoringa periodā no 2011. līdz 2015.gadam	110

Kopsavilkums

Galvenie secinājumi

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija nav izstrādājusi kvalitatīvu rīcībpolitiku klimata pārmaiņu samazināšanai, jo, lai arī klimata politika aptver gandrīz visas tautsaimniecības nozares, nav noteikta katras ministrijas atbildība kopējā klimata politikas mērķa sasniegšanā, tai skaitā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas atbildība par administrēto Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta ieguldījumu ar kopējo finansējumu 254 miljonu *euro* apmērā.

Revīzijā secināts, ka Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentam novirzītie finanšu resursi 31,9 miljonu *euro* apmērā nav ieguldīti efektīvos pasākumos, vienlaikus neievērojot arī *OECD* labas prakses principus publisko vides aizsardzības izdevumu pārvaldībā. Proti – netiek atbalstīti emisijas visvairāk samazinoši projekti, turklāt 47% vai 15 miljoni *euro* ir novirzīts vienam projektam, kuru īstenojot siltumnīcefekta gāzu emisijas netiks samazinātas vispār.

Problēmas tika konstatētas arī Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu plānošanā, jo tie netiek izmantoti paredzētajam mērķim – klimata pārmaiņu samazināšanai, jo no 2013.gada plānotie līdzekļi 68,9 miljonu *euro* apmērā sistemātiski ir pārdalīti pat ar klimata pārmaiņu samazināšanu nesaistītiem izdevumiem. Šāda rīcība ļāva iegūt papildu finanšu līdzekļus gan Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas budžetā iepriekš plānojamiem pasākumiem, piemēram, atlīdzības palielināšanai, gan citu valsts budžeta vajadzību finansēšanai.

Klimata politikas plānošanas dokumenti

Lai arī klimata politika aptver gandrīz visas tautsaimniecības nozares, iesaistītās nozares ministrijas netiek pietiekami koordinētas kopējā klimata politikas mērķa sasniegšanā, jo nav noteikta katras ministrijas atbildība siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanā.

Mērķtiecīga un savlaicīga klimata politikas īstenošana siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanā nav nodrošināta arī tāpēc, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija regulāri kavē politikas plānošanas un ar to ieviešanu saistīto dokumentu izstrādi, piemēram, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija:

- joprojām nav izstrādājusi zema oglekļa emisiju attīstības stratēģiju, vairākkārt atliekot izstrādes termiņus, kas bija noteikti

Revīzijā tika pārbaudītas
VARAM veiktās darbības
klimata politikas izstrādē un
koordinēšanā, kā arī Klimata
pārmaiņu finanšu
instrumenta un Emisijas
kvotu izsolīšanas
instrumenta administrēšanā.

gan Vides politikas pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam¹, gan Valdības rīcības plānos², gan Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 2014., 2015. un 2016.gada darbu plānos;

- joprojām nav izstrādājusi konceptuālu ziņojumu par Latvijas potenciālo siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas mērķu laikposmam no 2020. līdz 2030.gadam izpildes nodrošināšanu sadalījumā pa nozarēm, kurā jāiekļauj izvērtējums par nozaru esošo emisijas samazināšanas pasākumu efektivitāti, kā arī tautsaimniecības nozarēs īstenojamo emisijas samazināšanas pasākumu izmaksas un ieguvumus³ (Ministru kabineta noteiktais termiņš: 31.07.2016.);
- vairākkārt ir atlikusi gan Ministru kabinetam iesniegtajā informatīvajā ziņojumā⁴, gan Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 2015.gada darbu plānā norādītās Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta darbības stratēģijas izstrādi, kurā būtu noteikti prioritāri atbalstāmie pasākumi, to apstiprinot tikai revīzijas laikā - 21.10.2016., lai arī budžetā šī instrumenta izdevumi ir tikuši plānoti jau piecus gadus iepriekš (no 2012.gada), turklāt pirmie šī instrumenta projektu konkursi ir tikuši izsludināti 2016.gada sākumā, tas ir, pirms šīs stratēģijas izstrādes;
- nav sagatavojusi informatīvo ziņojumu par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un CO₂ piesaistes saistību izpildes izvērtējumu par 2016.gadu⁵ (likumā “Par piesārņojumu” noteiktais termiņš: 31.12.2016.).

Pētījumu rezultātu izmantošana klimata politikas izstrādē

Lai arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir atbildīga par klimata politikas izstrādi un tai ir jāveicina pētījumu rezultātu efektīva izmantošana nozares politikas izstrādē, ministrija revīzijas laikā līdz Revīzijas ziņojuma projekta sagatavošanai nevarēja sniegt informāciju par klimata jomā veiktajiem pētījumiem un to

¹ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 12.5.apakšnodaļas rīcības virziens E1.2.

² Valdības rīcības plāns Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai (apstiprināts ar MK 16.02.2015. rīkojumu Nr.78);

Valdības rīcības plāns Deklarācijas par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai (apstiprināts ar MK 03.05.2016. rīkojumu Nr.275).

³ MK 01.12.2015. sēdes protokols Nr.64, 45.§ 9.punkts.

⁴ Informatīvais ziņojums “Par uzdevumu sniegt atbalstu energoefektivitātes pasākumu veikšanai ēkās, kurās izvietotas veselības aprūpes iestādes, sociālās mājas, izglītības iestādes un valsts pārvaldes nozaru vadošās (augstākās) iestādes” (pieņemts zināšanai MK 26.11.2013. sēdē, protokols Nr.63, 53.§).

⁵ Likuma “Par piesārņojumu” 52.panta trešā daļa;
VARAM 2016.gada galveno darbu plāna 1.9.apakšpunkts.

izmantošanu rīcībpolitikas izstrādē, norādot, ka ministrijas eksperti nepiedalās klimata jomas pētījumu īstenošanā, uzskaitē vai uzglabāšanā.

Revidenti veica publiski pieejamās informācijas izpēti un identificēja, ka no 2014.gada no valsts budžeta, tai skaitā ārvalstu finanšu instrumenta ietvaros, tiek finansēti ar klimata jomu saistīti pētījumi vismaz 1,9 miljonu *euro* apmērā, piemēram:

- no Latvijas vides aizsardzības fonda ir finansēti pētījumi, kuru mērķis ir nodrošināt atbalstu klimata politikas ieviešanai (par klimata politikas izstrādi un ieviešanu ir atbildīga Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija), turklāt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir veikusi šo pētījumu darba uzdevumu saskaņošanu, izpildes uzraudzību un/vai pētījumu rezultātu novērtējumu;
- Valsts pētījumu programmu 2014. – 2017.gadam ietvaros tiek īstenotas divas ar klimata jomu saistītas pētījumu programmas, un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir piedalījies Valsts pētījumu programmu mērķu un uzdevumu noteikšanā un saskaņošanā;
- Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009. – 2014.gada perioda programmas “Nacionālā klimata politika” apsaimniekotāja ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija un šīs programmas ietvaros tiek veikti astoņi ar klimata politikas izstrādi saistīti pētījumi.

Revīzijas ziņojuma projekta saskaņošanas laikā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija norādīja⁶, ka ministrija tomēr esot izmantojusi pilnīgi visus tās finansētos pētījumus klimata politikas jomā, kā arī mērķtiecīgi apzinot un iegūstot informāciju par klimata jomā aktuālajiem pētījumiem.

Ņemot vērā, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija tikai Revīzijas ziņojuma projekta saskaņošanas laikā (tas ir, 2017.gada februārī) sniedza papildus informāciju par klimata politikas jomā veiktajiem pētījumiem, Valsts kontroles revidenti nevarēja izteikt viedokli par pētījumu izmantošanu klimata politikas izstrādē un ieviešanā.

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta pasākumu plānošana

Revidenti ir secinājuši, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas administrētā Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta pasākumi netiek plānoti mērķtiecīgi.

⁶ VARAM 10.02.2017. vēstules Nr.1-13/1217 “Par Revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1-16/2016” 1.pielikuma 50., 52. un 54.punkts.

Par to liecina tas, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija nav rīkojusies saskaņā ar starptautiskajiem *OECD* labas prakses principiem un nav veikusi pasākumu efektivitātes izvērtējumu Klimata pārmaiņu finanšu instrumentam, kura projektu ieviešanu ministrija administrēja pirms Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta. Jānorāda, ka Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansējums, tāpat kā Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansējums, tika izmantots siltumnīcefekta gāzu emisijas ierobežošanas un samazināšanas projektu finansēšanai.

Tas ir radījis sekas, ka pašreiz Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi 31,9 miljonu *euro* apmērā saskaņā ar revidentu veiktajiem aprēķiniem tiek ieguldīti projektos ar ļoti zemiem efektivitātes rādītājiem, pat 35 reizes zemākiem, nekā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursos.

Lai novērtētu Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta efektivitāti, revidenti salīdzināja Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektos plānoto CO₂ emisijas samazinājumu gadā pret ieguldīto instrumenta finansējumu.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija nav izvēlējusies no Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēt emisiju samazināšanu veicinoškos pasākumus.

Revīzijas laikā, izvērtējot pretendentu aktivitāti Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektos, tika secināts, ka projektu iesniedzēju pieprasījums pēc finansējuma pārsniedza instrumenta finanšu iespējas, un kopumā finanšu resursu nepieejamības dēļ tika noraidīti 303 projektu iesniegumi.

Ņemot vērā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ierobežotās finanšu iespējas, pretendentu lielo aktivitāti, kā arī salīdzinoši ar līdzšinējiem Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursiem būtiski augstākus emisiju samazināšanas efektivitātes rādītājus, būtu izvērtējama Klimata pārmaiņu finanšu instrumentam līdzīgu konkursu turpināšana, izmantojot Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļus.

Izstrādājot Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursu nolikumus, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija par prioritāti nav izvirzījusi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinošu projektu atlasīšanu, jo tikai neliela daļa projektu vērtēšanas kritēriju ir saistīti ar siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas vērtēšanu, turklāt vienā konkursā vispār nav paredzēta siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas vērtēšana tiešā veidā vai arī tiek atbalstīta jaunu ēku būvniecība, kas pēc būtības ir uzskatāma par emisiju palielinošu pasākumu.

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu plānošana

Revīzijā konstatētas nepilnības arī Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu plānošanā.

Laika posmā no 2013. līdz 2016.gada beigām plānotie Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi kopumā 68,9 miljonu *euro* apmērā sistemātiski ir pārdalīti gan budžeta plānošanas (33,4 miljoni *euro*), gan budžeta izpildes (35,5 miljoni *euro*) procesā citu, ar Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentu un pat ar klimata pārmaiņu samazināšanu nesaistītu, izdevumu finansēšanai (piemēram, valsts atbalstam par bērnu no pusotra gada vecuma līdz pamatizglītības ieguves uzsākšanai, ja bērns saņem pakalpojumu pie privātā bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēja, kā arī līdzekļu deficīta daļējai segšanai kompensējamo medikamentu un medicīnisko ierīču apmaksai).

Šādi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir izmantojusi mehānismu, kā, nepalielinot budžeta kopējos izdevumus, iegūt papildu finanšu līdzekļus gan Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas budžetā iepriekš plānojamiem pasākumiem vismaz 1,3 miljonu *euro* apmērā (piemēram, ministrijas darbinieku darba samaksas izlīdzināšanai un ikgadējās novērtēšanas prēmijām, datorprogrammu licenču iegādei un lietotāju apmācībai, kā arī datoru un serveru iegādei), gan palielinot savu vidēja termiņa budžeta ietvaru arī turpmākajiem gadiem vismaz par 4 miljoniem *euro* gadā.

Lielāko daļu Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu pārdalot citiem mērķiem (71%), negatīvi tiek ietekmēta valsts konsolidētā budžeta finansiālā bilance (pēc naudas plūsmas principa) nākamajiem gadiem, jo valstij būs nepieciešams rast papildu līdzekļus Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta mērķu finansēšanai 35,5 miljonu *euro* apmērā, ņemot vērā, ka visi gūtie ieņēmumi no emisijas kvotu izsolēm jāizmanto klimata politikas īstenošanai.

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu ilgtspēja un uzraudzības atbilstība normatīvo aktu prasībām

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija nav veikusi pietiekamas darbības, lai veicinātu mērķu sasniegšanu tiem projektiem, kuros projektu īstenošanas laikā nav panākts plānotais CO₂ emisiju samazinājums, tādejādi neveicinot šo projektu ilgtspēju.

Kopumā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursi ir īstenoti sekmīgi, jo kopējais plānotais projektu iesniegumos norādītais CO₂ emisiju samazinājums ir pārsniegts par 13%. Tomēr vērtējot katru projektu atsevišķi, tika konstatēts, ka vidēji 19% no īstenotajiem projektiem kopumā par 64 878 tonnām nesasniedz plānoto CO₂ emisijas samazinājumu. Ņemot vērā zinātnieku veiktos aprēķinus⁷ par

⁷ Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects. Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020, European Commission, December 2014, 62.-63.lp. (2006.gada cenās). Pieejams:

vienas tonnas CO₂ radīto kaitējumu videi, revidenti ir aprēķinājuši, ka Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektos laikus nesasniegtais CO₂ emisiju samazinājums laika posmā no 2011. līdz 2015.gadam nav nodrošinājis vides kaitējuma samazināšanu vismaz 1,9 miljonu *euro* apmērā.

Lai arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija jau 2015.gadā identificēja nepieciešamību veikt grozījumus Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursu nolikumos, divu gadu laikā grozījumi nav veikti, un identificētās problēmas joprojām nav novērstas. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija līdz 01.01.2017. nav pieņēmusi lēmumus par iespējamo līdzekļu atgūšanu projektos, kuros netiek sasniegts plānotais CO₂ emisiju samazinājums.

Pastāv risks, ka, ilgstoši kavējoties ar grozījumu veikšanu konkursu nolikumos, 26 projektos ieguldītos līdzekļus 3,8 miljonu *euro* apmērā vairs nebūs iespējams atgūt.

Šobrīd nav noteikts, ka atmaksātie līdzekļi par projektos nesasniegtajiem rezultātiem pēc starptautisko līgumu par Noteiktā daudzuma vienību pārdošanu saistību izpildes beigām būtu jāinvestē ar klimata pārmaiņu samazināšanu saistītos pasākumos.

SIA "Vides investīciju fonds" laikus neizvērtējot monitoringa pārskatus, tiek būtiski kavēta projektu īstenošanas rezultātā radušos problēmu izvērtēšana un to novēršana, lai sasniegtu projektu līgumos plānoto CO₂ emisiju samazinājumu.

Projektu vērtēšanas izmaksu atgūšana līgumu nenoslēgšanas gadījumā pēc projektu apstiprināšanas

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir rīkojusies nesaimnieciski, nepieprasot normatīvajos aktos noteikto garantiju maksu gadījumos, kad projektu iesniedzēji nav noslēguši līgumus par projektu īstenošanu pēc to apstiprināšanas, tādējādi nenodrošinot 9960 *euro* iekasēšanu valsts budžetā.

Būtiskākie ieteikumi

Pamatojoties uz lietderības revīzijas secinājumiem, revīzijā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai kā vadošajai valsts pārvaldes iestādei klimata politikas jomā ir sniegti ieteikumi, kurus ieviešot, tiks veicināta mērķtiecīga klimata politikas plānošana un īstenošana, Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu ieguldīšana izmaksu efektīvākos pasākumos un novērsta to izmantošana ar klimata pārmaiņām nesaistītiem mērķiem, kā arī nodrošināta projektu rezultātu uzraudzība.

Ziņojuma struktūra

Informācija ziņojumā izklāstīta šādā secībā:

- klimata pārmaiņu samazināšanas jomas īss raksturojums;
- revīzijas secinājumi, konstatējumi un ieteikumi, sadalot tos divās nodaļās. Katras nodaļas ievadā ir sniegts Valsts kontroles viedoklis, secinot būtiskāko, un to tālāk nodaļā pamatojot ar revīzijas konstatējumiem;
- revidējamās vienības iesniegtais viedoklis par veikto revīziju;
- revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes (mērķis, juridiskais pamatojums, atbildība, apjoms, ierobežojumi).

Ziņojuma pirmajā nodaļā ir vērtēts, vai Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi tiek plānoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tai skaitā izvērtējot, (1) vai klimata politikas plānošanas dokumentos ir noteikta klimata pārmaiņu samazināšanai paredzēto instrumentu ietekme uz sasniedzamajiem rezultātiem, (2) vai klimata politikas izstrādē un ieviešanā tiek izmantoti attiecīgās jomas pētījumi, (3) vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta pasākumi tiek plānoti mērķtiecīgi, (4) vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi valsts budžetā tiek plānoti atbilstoši apguves progresam.

Ziņojuma otrajā nodaļā ir vērtēts, vai Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļi tiek izlietoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tas ir, vai tiek nodrošināta projektu ilgtspēja (noteikto mērķu sasniegšana un uzturēšana), tai skaitā izvērtējot, (1) vai pēc Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošanas tiek sasniegti plānotie rādītāji, (2) vai pēc Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošanas tiek veikts tiesību aktiem atbilstošs projektu rezultātu monitorings, kā arī, vai (3) Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir izmantojusi pasākumus projektu

Revīzijā kopumā sniegti desmit ieteikumi, kurus ieviešot, tiks veicināta mērķtiecīga klimata politikas īstenošana, Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu ieguldīšana izmaksu efektīvākos pasākumos un novērsta to izmantošana ar klimata pārmaiņām nesaistītiem mērķiem, kā arī nodrošināta projektu rezultātu uzraudzība.

Kopsavilkums

Jomas apraksts

Secinājums

Pamatojums

Ieteikums

Iestādes viedoklis

Revīzijas raksturojums

vērtēšanas izmaksu atgūšanai līgumu nenoslēgšanas gadījumā pēc projektu apstiprināšanas.

Sadaļā “Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes” ir ietverta informācija par revīzijas veikšanas mērķi, juridisko pamatojumu, atbildību, apjomu, ierobežojumiem, kā arī norādīti vērtēšanas kritēriji.

Politika klimata pārmaiņu samazināšanai – ko tā ietver?

Klimata pārmaiņas rodas ar tiešu vai netiešu cilvēka darbību, kas izmaina Zemes atmosfēras sastāvu un kas papildus klimata dabiskajām pārmaiņām novērotas noteiktos laika periodos⁸.

Cilvēku darbības dēļ radītās siltumnīcefekta gāzu (turpmāk – SEG) emisijas izraisa globālo sasilšanu, kas var atstāt postošas sekas sabiedrībā, ekonomikā un vidē. Globālo klimata pārmaiņu esamību apliecina tādas novērotas parādības kā globālās temperatūras paaugstināšanās, nokrišņu zonu pārbīdes, ledāju un sniega platību kušana un pasaules jūras līmeņa celšanās⁹.

SEG emisija ir SEG (galvenokārt oglekļa dioksīda CO₂) izplūde atmosfērā no stacionāra vai difūza avota¹⁰.

Cilvēka izraisītās SEG emisijas rodas, sadedzinot fosilos kurināmos enerģijas ieguves procesā, transportā, rūpnieciskajā ražošanā, lauksaimniecībā un atkritumu apsaimniekošanā.

Latvijas klimata politikas pamatā ir starptautiskā un Eiropas Savienības klimata politika, kas nosaka valstu pienākumus klimata pārmaiņu novēršanā.

Klimata mērķu sasniegšana nav iespējama bez nozaru tiešās līdzdalības un atbalsta, tāpēc, lai nodrošinātu SEG emisiju samazināšanu, klimata politikas mērķi tiek integrēti vairāku nozaru politikās, īpaši transporta, lauksaimniecības un rūpniecības¹¹.

Latvijas SEG emisiju īpatsvaru 2014.gadā pa nozarēm skatīt 1.attēlā.

SEG emisija ir siltumnīcefekta gāzu (galvenokārt oglekļa dioksīda CO₂) izplūde atmosfērā no stacionāra vai difūza avota.

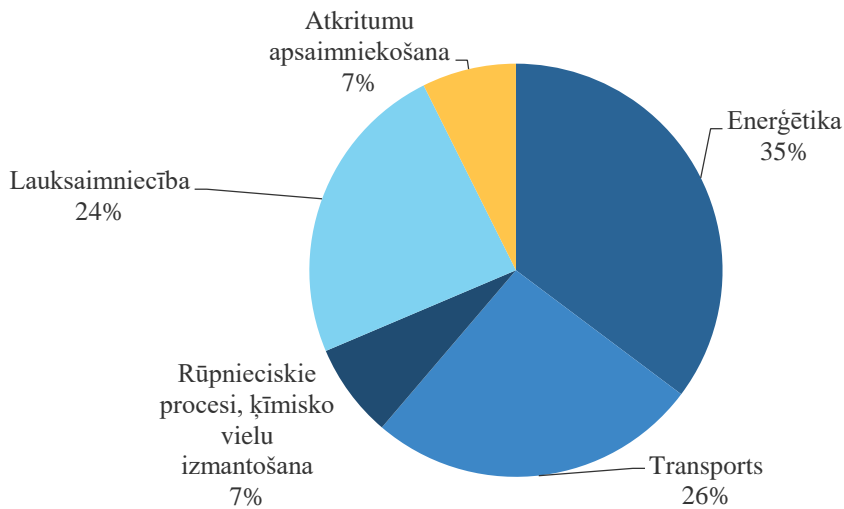
⁸ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr. 130), 2.pielikuma 42.lp.

⁹ IPCC 4th Assessment Report: Climate Change. Pieejams: http://www.ipcc.ch/publications_and_data/ar4/syr/en/contents.html; IPCC. 5th Assessment Report. Climate Change 2013: The Physical Science Basis. Pieejams: <http://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1/#.Uqbv7tziVol>.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 13.10.2003. direktīvas 2003/87/EK, ar kuru nosaka siltumnīcefekta gāzu emisiju kvotu tirdzniecības izveidi Kopienā un groza Padomes 24.09.1996. Direktīvu 96/61/EK (konsolidētā versija), 3.panta b) daļa;

Likuma “Par piesārņojumu” 1.panta 3.punkts.

¹¹ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 2.pielikuma 45.- 47.lp.

1.attēls. Latvijas SEG emisiju īpatsvars 2014.gadā pa nozarēm¹²

Lai veicinātu klimata politikas mērķu sasniegšanu, Latvija ir iesaistījusies divās paralēlās emisijas vienību tirdzniecības sistēmās¹³:

- starptautiskajā SEG emisijas vienību tirdzniecībā¹⁴, kuras ietvaros valstis savstarpēji tirgojas ar tām piešķirtajām noteiktā daudzuma vienībām;
- Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā¹⁵, kuras ietvaros uzņēmumi¹⁶ savstarpēji tirgojas ar tiem piešķirtajām emisijas kvotām.

Par klimata politikas izstrādi un šīs politikas īstenošanas koordinēšanu ir atbildīga Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM)¹⁷.

Lai efektīvi īstenotu klimata pārmaiņu ierobežojošos normatīvos aktus, to saistot ar jaunu tehnoloģiju ieviešanas veicināšanu enerģētikas jomā un atjaunojamās enerģētikas īpatsvara pieaugumu,

Latvija ir iesaistījusies divās paralēlās emisijas vienību tirdzniecības sistēmās:

- starptautiskajā SEG emisijas vienību tirdzniecībā;
- Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā.

¹² Latvijas 2016.gada SEG inventarizācija (15.04.2016.). Pieejams: <http://www.meteo.lv/lapas/sagatavotie-un-iesniegtie-zinojumi?id=1153&nid=396>.

¹³ VARAM mājaslapa. Pieejams:

<http://www.varam.gov.lv/lat/print/?doc=4923&from=27> [skatīts 15.02.2017.].

¹⁴ 11.12.1997. Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Kioto protokola 17.pants.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 13.10.2003. direktīvas 2003/87/EK, ar kuru nosaka siltumnīcefekta gāzu emisiju kvotu tirdzniecības izveidi Kopienā un groza Padomes 24.09.1996. Direktīvu 96/61/EK (konsolidētā versija), 1.pants.

¹⁶ No 2012.gada beigām emisijas kvotu izsolēs piedalās arī dalībvalstis, pārdodot tām piešķirtās emisijas kvotas.

¹⁷ MK 29.03.2011. noteikumu Nr.233 "Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums" 4.1.1.4. un 4.3.apakšpunkts.

VARAM¹⁸ no 2004.gada darbojas Klimata un atjaunojamās enerģētikas departaments¹⁹ (šobrīd – Klimata pārmaiņu departaments). Savukārt atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes politikas jautājumi šobrīd ir Ekonomikas ministrijas kompetence²⁰.

Klimata pārmaiņu departamentam ir šādas galvenās funkcijas²¹:

- attīstīt Latvijas klimata politiku, t.sk. politiku klimata pārmaiņu samazināšanai un pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanai, noteikt Latvijas klimata politikas mērķus, prioritātes un pasākumus virzībai uz oglekļa mazietilpīgu un pret klimata pārmaiņām noturīgu attīstību, koordinēt Latvijas klimata politikas ieviešanu;
- izstrādāt politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu projektus klimata politikas jomā atbilstoši Latvijas klimata politikai, Valdības deklarācijā noteiktajiem uzdevumiem, kā arī ministrijas darba plāniem;
- attīstīt finanšu instrumentus, kas vērsti uz klimata politikas mērķu sasniegšanu, un koordinēt to ieviešanu, t.sk. Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta;
- nodrošināt valsts budžeta programmu un apakšprogrammu klimata politikas jomā izstrādi un izpildi.

No 2009.gada līdz 2016.gada beigām klimata pārmaiņu samazināšanai ir pieejams būtisks finansējums 254 064 956 *euro* apmērā no diviem instrumentiem: Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta. Šos finanšu instrumentus administrē VARAM.

Klimata pārmaiņu finanšu instruments

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta mērķis²² ir veicināt globālo klimata pārmaiņu novēršanu, pielāgošanos klimata pārmaiņu radītajām sekām un sekmēt SEG emisijas samazināšanu.

No 2009.gada līdz 2016.gada beigām Klimata pārmaiņu samazināšanai no *Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta* un *Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta* ir pieejams finansējums 254 miljonu *euro* apmērā.

¹⁸ No 01.01.2011. Vides ministrijai ir pievienota Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, un ir izveidota jauna iestāde – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (MK 22.11.2010. rīkojums Nr.676 “Par Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas likvidācijas nodrošināšanu”).

¹⁹ Klimata pārmaiņu samazināšanas programma 2005.-2010.gadam (atbalstīta ar MK 06.04.2005. rīkojumu Nr.220, ar MK 30.08.2006. rīkojuma Nr.659 grozījumiem), 6.3.apakšnodaļa.

²⁰ MK 2010.gada 23.marta noteikumu Nr.271 “Ekonomikas ministrijas nolikums” 1.punkts un 5.3.3.apakšpunkts.

²¹ VARAM Klimata pārmaiņu departamenta 14.09.2016. reglaments.

²² VARAM mājaslapa. Pieejams:

http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/KPFI/merki/ [skatīts 06.06.2016.].

Klimata pārmaiņu finanšu instrumentu finansē no valstij piederošo noteiktā daudzuma vienību pārdošanas, ko veic starptautiskās SEG emisiju tirdzniecības ietvaros atbilstoši Kioto protokola nosacījumiem²³.

Noteiktā daudzuma vienība ir Kioto protokola dalībvalstij piešķirta emisijas vienība, kas noteikta atbilstoši Kioto protokolā šai dalībvalstij noteiktajām SEG emisijas samazināšanas vai ierobežošanas saistībām²⁴. Latvija var pārdot tās noteiktā daudzuma vienības, kuras nav vai potenciāli netiks izmantotas, lai segtu Latvijas emitētās SEG emisijas²⁵.

VARAM sarunās ar noteiktā daudzuma vienību starptautiskajiem pircējiem atbilstoši Ministru kabineta sniegtajam mandātam vienojas par pārdodamo noteiktā daudzuma vienību apmēru, cenu, līdzekļu izlietošanas mērķiem un termiņiem.

No 2009.gada Latvija ir noslēgusi deviņus līgumus ar starptautiskajiem pircējiem par noteiktā daudzuma vienību pārdošanu. Ieņēmumi no noteiktā daudzuma vienību pārdošanas laikposmā no 2009.gada līdz 2015.gadam ir 204 128 797 *euro*.

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļus izlieto tādu projektu finansēšanai zemkopības, transporta, enerģētikas, mežsaimniecības, atkritumu apsaimniekošanas, rūpniecības un citās tautsaimniecības nozarēs, kuri:

- būtiski ietekmē valsts SEG emisiju vai to piesaisti un kuri veicina SEG un citu piesārņojošo vielu emisijas samazināšanu vai ierobežošanu;
- ievērojami uzlabo vides kvalitāti, tai skaitā samazina pārrobežu gaisa piesārņojumu, ūdens piesārņojumu un cilvēku veselībai bīstamu piesārņojumu, kā arī palielina CO₂ savākšanu un uzglabāšanas iespējas²⁶.

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošana tika pabeigta 30.06.2015., kopumā īstenojot 16 projektu konkursus (*no kuriem viena konkursa ietvaros projekti netika īstenoti*).

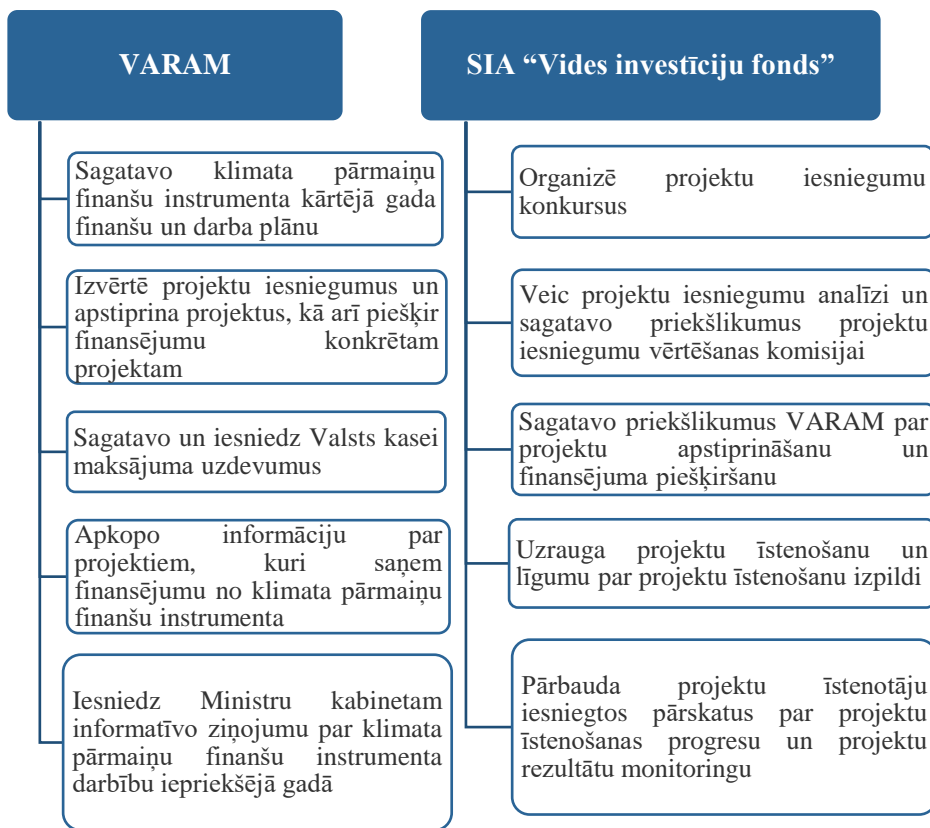
²³ Likuma "Par Latvijas Republikas dalību Kioto protokola elastīgajos mehānismos" 1.panta 8.punkts.

²⁴ Likuma "Par Latvijas Republikas dalību Kioto protokola elastīgajos mehānismos" 1.panta 4.punkts.

²⁵ Likuma "Par Latvijas Republikas dalību Kioto protokola elastīgajos mehānismos" 5.panta pirmā daļa.

²⁶ Likuma "Par Latvijas Republikas dalību Kioto protokola elastīgajos mehānismos" 8. pants.

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta vadībā un īstenošanā ir iesaistīta VARAM un SIA “Vides investīciju fonds”. Institūciju funkcijas un uzdevumus²⁷ skatīt 2.attēlā.

2.attēls. Atbildības sadalījums par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta administrēšanu

Emisijas kvotu izsolīšanas instruments

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta mērķis²⁸ ir veicināt globālo klimata pārmaiņu novēršanu, pielāgošanos klimata pārmaiņu radītajām sekām un sekmēt SEG emisiju samazināšanu.

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentu finansē no ieņēmumiem, kas gūti, izsolot valstij piederošās Eiropas Savienības emisijas kvotas un

²⁷ Likuma “Par Latvijas Republikas dalību Kioto protokola elastīgajos mehānismos” 10. un 11.pants.

²⁸ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Picejams: <http://www.varam.gov.lv/lat/fondi/ekii/merki/> [skatīts 03.10.2016.].

Eiropas Savienības aviācijas emisijas kvotas Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā.

Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma (turpmāk - ES ETS) ir izveidota, lai palīdzētu Eiropas Savienības dalībvalstīm pildīt savas starptautiskās SEG emisiju samazinājuma saistības²⁹. Līdz 2012.gada beigām ES ETS piedalījās tikai uzņēmumi, kas veic noteikta veida piesārņojošas darbības³⁰, nepieciešamības gadījumā pārkot vai pārdodot tiem piešķirtās emisijas kvotas. Savukārt no 2012.gada beigām arī dalībvalstis piedalās emisijas kvotu izsolēs, pārdodot katrai dalībvalstij piešķirtās emisijas kvotas.

Emisijas kvota nozīmē tiesības emitēt vienu tonnu oglekļa dioksīda (CO₂) vai noteiktu daudzumu citas SEG, kas izteikta CO₂ ekvivalentos³¹.

Direktīvā³² noteikts, ka kvotu izsolēs iegūto ieņēmumu izlietojumu nosaka katra dalībvalsts un vismaz 50% no ieņēmumiem, kas gūti no kvotu izsolēm, būtu nepieciešams izlietot klimata pārmaiņu mazināšanai.

Latvija ir noteikusi, ka visus ieņēmumus no emisijas kvotu izsolīšanas izmanto, lai mazinātu klimata pārmaiņas un nodrošinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām³³.

No 2012.gada līdz 2016.gada beigām ieņēmumi no emisijas kvotu izsolīšanas veido 49 936 159 *euro*.

Emisijas kvotu izsoļu ieņēmumus izmanto, organizējot atklātu projektu iesniegumu konkursus³⁴.

VARAM ir deleģējusi valsts SIA "Vides investīciju fonds" veikt uzdevumus, kas saistīti ar Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu iesniegumu pieņemšanu un vērtēšanu, projektu līgumu sagatavošanu, noslēgšanu, grozīšanu un laušanu, projektu pārskatu pārbaudi un projektu īstenošanas kontroli³⁵.

Līdz 2016.gada beigām ir izsludināti divi Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta atklātu projektu iesniegumu konkursi par kopējo pieejamo finansējumu 32 000 000 *euro*, un ir uzsākta projektu īstenošana.

²⁹ Konceptija par Latvijas dalību starptautiskajā emisiju tirdzniecībā (atbalstīta ar MK 12.04.2006. rīkojumu Nr.249, ar MK 14.09.2006. rīkojuma Nr. 699 un MK 17.05.2007. rīkojuma Nr.290 grozījumiem; spēkā līdz 13.04.2010.), sadaļa "II. Problēmas formulējums".

³⁰ Likuma "Par piesārņojumu" 2.pielikums "Piesārņojošas darbības (iekārtas), kurām nepieciešama siltumnīcefekta gāzu emisijas atļauja".

³¹ Likuma "Par piesārņojumu" 1.pants.

³² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK (2003.gada 13.oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (konsolidētā versija), 10.panta 3.daļa.

³³ Likuma "Par piesārņojumu" 32.² panta 4.⁴ daļa.

³⁴ Likuma "Par piesārņojumu" 32.² panta 4.⁶ daļa.

³⁵ VARAM 23.03.2016. deleģēšanas līgums "Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta pārvaldes uzdevumu deleģēšanas līgums".

1. Vai Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi tiek plānoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām?

1.1. Vai klimata politikas plānošanas dokumentos ir noteikta Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta ietekme uz sasniedzamajiem rezultātiem?

Lai arī klimata politika aptver gandrīz visas tautsaimniecības nozares, iesaistītās nozares ministrijas netiek pietiekami koordinētas kopējā klimata politikas mērķa sasniegšanā, jo nav noteikta katras ministrijas atbildība SEG emisiju samazināšanā.

Šobrīd vienīgajā spēkā esošajā politikas plānošanas dokumentā, kurā ir ietverti klimata politikas mērķi – Vides politikas pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam –, iekļautie klimata politikas darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji nav norādīti sadalījumā pa pasākumiem un atbildīgajām ministrijām, līdz ar to nav iespējams novērtēt katras ministrijas īstenoto pasākumu ieguldījumu klimata politikas īstenošanā, tai skaitā, VARAM administrēto Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta devumu kopējā klimata politikas mērķa sasniegšanā.

Lai arī VARAM šobrīd ir secinājusi, ka 2020.gadam noteikto klimata mērķu sasniegšana faktiski jau ir nodrošināta, nevar uzskatīt, ka to ir veicinājuši Vides politikas pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam noteiktie pasākumi arī tādēļ, ka:

- lielākajai daļai no klimata politikas mērķu sasniegšanas pasākumiem (21 no 32) nav noteikts nepieciešamais finansējums to ieviešanai, tai skaitā nesaplānojot jau no

Politikas plānošanas dokumentos nav noteikts katras ministrijas īstenoto pasākumu ieguldījums kopējā klimata politikas mērķa sasniegšanā.

2009.gada pieejamos Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļus pa pasākumiem;

- Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi kā finansējuma avots (indikatīvi) ir norādīts četriem pasākumiem, nepieciešamā finansējuma apmēru indikatīvi norādot tikai vienam pasākumam, lai arī valsts budžetā ieņēmumi un izdevumi no šiem līdzekļiem ir tikuši plānoti jau no 2012.gada.

Mērķtiecīga klimata politikas īstenošana SEG emisiju samazināšanā nav nodrošināta arī tādēļ, ka VARAM joprojām nav izstrādājusi zema oglekļa emisiju attīstības stratēģiju, vairākkārtēji atliekot tās izstrādes termiņu, tādējādi nav iespējams mērķtiecīgi plānot ar klimata politikas ieviešanu saistītās darbības, lai panāktu ilgtermiņa emisiju samazinājumus visās nozarēs.

Latvijas klimata politikas pamatā ir starptautiskā un Eiropas Savienības klimata politika, kas nosaka valstu pienākumus klimata pārmaiņu novēršanā.

Eiropas Savienības politiku klimata pārmaiņu samazināšanai nosaka 2008.gadā pieņemtā *Klimata un enerģētikas pakotne*³⁶, 2020.gadā panākot 20% SEG emisiju samazinājumu, salīdzinot ar 1990.gadu. Dokumentos noteiktās saistības īstenojamas divos virzienos³⁷:

- ES ETS darbībām noteikts visām dalībvalstīm kopīgs SEG emisiju samazināšanas mērķis - 2020.gadā panākot 21% SEG emisiju samazinājumu, salīdzinot ar 2005.gadu;
- ne-ETS darbībām katrai dalībvalstij ir noteikts individuāls ieguldījums SEG emisiju samazināšanā vai ierobežošanā robežās no 20% SEG emisiju samazinājuma līdz pat 20% SEG emisiju pieaugumam. Latvijai noteikts individuāls mērķis - SEG emisiju pieaugums 2020.gadā nedrīkst pārsniegt +17%, salīdzinot ar 2005.gadu³⁸.

³⁶ Klimata un enerģētikas pakotne. Pieejama: http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020/documentation_en.htm

³⁷ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 4.pielikums.

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes lēmums Nr.406/2009/EK (2009.gada 23.aprīlis) par dalībvalstu pasākumiem siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisiju samazināšanai, lai izpildītu Kopienas saistības siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisiju samazināšanas jomā līdz 2020.gadam, 2.pielikums.

Eiropas Savienība 2012.gadā pieņēma *Ceļvedi virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050.gadā*³⁹, nosakot SEG emisiju samazinājumu līdz 2050.gadam par 80%-95%, salīdzinot ar 1990.gadu.

Eiropas Savienība 2014.gadā pieņēma *Klimata un enerģētikas politikas satvaru 2030.gadam*⁴⁰, paredzot līdz 2030.gadam samazināt SEG emisijas par 40%, salīdzinot ar 1990.gadu. Dokumentos noteiktās saistības īstenojamas divos virzienos:

- ES ETS darbībām noteikts visām dalībvalstīm kopīgs SEG emisiju samazināšanas mērķis, 2030.gadā panākot 43% SEG emisiju samazinājumu, salīdzinot ar 2005.gadu;
- ne-ETS darbībām ir noteikts Eiropas Savienības kopējais SEG emisiju samazināšanas mērķis, 2030.gadā panākot 30% SEG emisiju samazinājumu, salīdzinot ar 2005.gadu. Šobrīd norisinās sarunas par katras dalībvalsts individuālo ieguldījumu SEG emisiju ierobežošanā vai samazināšanā robežās no 0% līdz pat 40% SEG emisiju samazinājumam. Eiropas Komisija 20.07.2016. ir publicējusi priekšlikumu Latvijai samazināt ne-ETS darbību SEG emisiju apjomu par 6%, salīdzinot ar 2005.gadu⁴¹.

Shematiski Eiropas Savienības un Latvijas SEG emisiju samazināšanas mērķus skatīt 3.attēlā.

³⁹ Ceļvedis virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050.gadā.

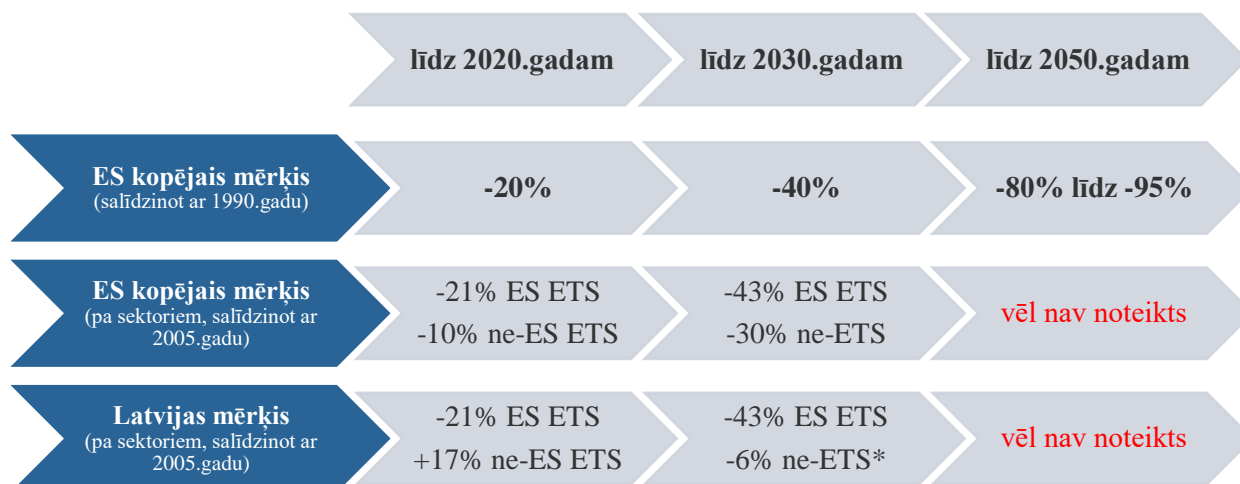
Pieejams:

http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050/documentation_en.htm

⁴⁰ Klimata un enerģētikas politikas satvars 2030.gadam. Pieejams:

http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030/index_en.htm

⁴¹ Eiropas Komisijas 20.07.2016. priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030.gadam nolūkā izveidot noturīgu Enerģētikas savienību un izpildīt Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes regulu Nr.525/2013 par mehānismu siltumnīcefekta gāzu emisiju pārraudzībai un ziņošanai un citas informācijas ziņošanai saistībā ar klimata pārmaiņām, I pielikums. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0482>

ES ETS – Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā radītās SEG emisijas;

ne-ES ETS - Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā neiekļauto darbību radītās SEG emisijas.

* – provizoriski, ņemot vērā, ka vēl norisinās sarunas par ES kopējā mērķa sadali starp dalībvalstīm

3.attēls. Eiropas Savienības un Latvijas SEG emisiju samazināšanas mērķi

Par Latvijas klimata politikas izstrādi un šīs politikas īstenošanas koordinēšanu ir atbildīga VARAM⁴².

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns

Latvijā hierarhiski augstākais⁴³:

- ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija;
- vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments ir Nacionālais attīstības plāns.

Attiecībā uz klimata jautājumiem Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā⁴⁴ par vienu no perspektīvajiem ekonomikas attīstības virzieniem ir noteikta *pāreja uz preču un pakalpojumu radīšanu ar zemu oglekļa emisijas un energoietilpības līmeni*.

⁴² MK 29.03.2011. noteikumu Nr.233 “Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums” 4.1.1.4. un 4.3.apakšpunkts.

⁴³ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 9.panta otrā daļa.

⁴⁴ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (apstiprināta Saeimas 10.06.2010. sēdē), 33.rindkopa.

Attiecībā uz klimata politikas mērķu sasniegšanu Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2014. – 2020.gadam⁴⁵ rīcības virziena “Energoefektivitāte un enerģijas ražošana” ietvaros ir noteikts mērķis – *nodrošināt tautas saimniecībai nepieciešamo energoresursu ilgtspējīgu izmantošanu, veicinot resursu tirgu pieejamību, sektoru energointensitātes un emisiju intensitātes samazināšanos un vietējo atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielināšanos kopējā patērētajā apjomā, fokusējoties uz konkurētspējīgām enerģijas cenām.*

Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2014. – 2020.gadam⁴⁶ kā indikatīvie finansējuma avoti nav norādīti ne Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta, ne Emisijas kvotu izolēšanas instrumenta līdzekļi, lai arī valsts budžetā šo līdzekļu ieņēmumi ir tikuši plānoti attiecīgi no 2009. un 2012.gada.

Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam

Šobrīd Latvijā klimata politikas jomā nav atsevišķa likuma, bet klimata politikas normas ir ietvertas vairākos nozaru likumos, Ministru kabineta noteikumos un citos normatīvajos aktos, kā arī vienīgais spēkā esošais politikas plānošanas dokuments, kurā tiešā veidā ir iekļauti klimata politikas mērķi, ir Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam⁴⁷.

Lai arī VARAM norādījusi⁴⁸, ka ir secināts, ka 2020.gadam noteikto mērķu sasniegšana faktiski jau ir nodrošināta ar esošajiem nozaru politikas plānošanas dokumentiem, tādējādi primāri ir nepieciešams risināt 2030.gada SEG emisiju mērķa sasniegšanu, Vides politikas pamatnostādņu 2014.–2020.gadam izstrādes laikā 2014.gadā tika prognozēts, ka, īstenojot tikai esošos politikas pasākumus, netiks nodrošināta Latvijai noteikto SEG emisijas mērķu sasniegšana 2020.gadam.

Tādējādi 2014.gadā Vides politikas pamatnostādņu 2014.–2020.gadam izstrādes laikā bija nepieciešams plānot mērķtiecīgus pasākumus klimata politikas mērķu sasniegšanai.

Latvijas klimata pārmaiņu vispārīgie politikas mērķi ir⁴⁹:

- nodrošināt Latvijas ieguldījumu globālo klimata pārmaiņu samazināšanā, ņemot vērā Latvijas vides, sociālās un ekonomiskās intereses;

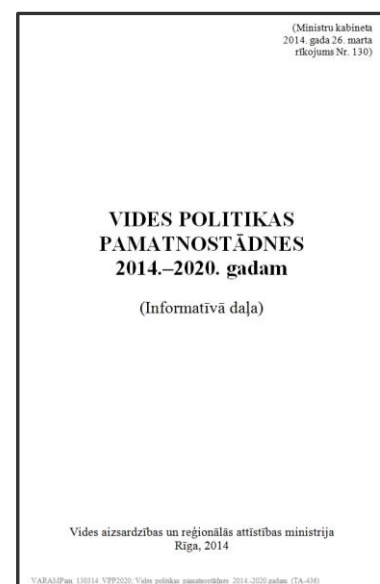
⁴⁵ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.gadam (apstiprināts ar Saeimas 20.12.2012. lēmumu), 194.punkts.

⁴⁶ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.gadam (apstiprināts ar Saeimas 20.12.2012. lēmumu).

⁴⁷ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130).

⁴⁸ VARAM 2015.gada galveno darbu plāns un atskaite par tā izpildi. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/Dokumenti/pol_doc/Darba_plans_kopa_atskaitai_2016_01_05.xls

⁴⁹ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 29.lp.

Vienīgais spēkā esošais politikas plānošanas dokuments, kurā tiešā veidā ir iekļauti klimata politikas mērķi, ir Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam

- veicināt Latvijas gatavību pielāgoties klimata pārmaiņām un to izraisītajai ietekmei.

Savukārt galvenie rīcības virzieni klimata politikas mērķa sasniegšanai ir⁵⁰ šādi:

- SEG emisiju samazināšana un CO₂ piesaistes nodrošināšana;
- pielāgošanās klimata pārmaiņām;
- SEG emisiju uzskaitē un prognozēšana.

Pamatnostādnēs ietver:

- rīcības virzienus politikas mērķu un rezultātu sasniegšanai un turpmākās rīcības plānojumu ar uzdevumiem un pasākumiem⁵¹;
- politikas rezultātus, tiem pakārtotos **darbības rezultātus** un **to rezultatīvos rādītājus**, kas norāda uz izvirzīto mērķu sasniegšanas progresu; ja pamatnostādņu īstenošanai plānots izstrādāt plānu, darbības rezultātus pamatnostādnēs var neiekļaut⁵²;
- uzdevumu un pasākumu izpildei **nepieciešamo finansējumu** un tā avotus⁵³.

Darbības rezultātu plānošanas nolūks ir gan iestādes darba rezultātu apjoma, gan mērķtiecīguma un **efektivitātes** atspoguļošana⁵⁴.

Starptautiskie augstāko revīzijas iestāžu standarti⁵⁵ nosaka, ka efektivitātes (*effectiveness*) pārbaudes ietvaros jānovērtē izvirzīto mērķu un plānoto rezultātu sasniegšana.

Politikas plānošanas dokumentos ir jāiekļauj tādi darbības rezultāti, kas⁵⁶:

- pilnībā atrodas iestādes ietekmē, un tā sasniegšanu var kontrolēt iestādes administratīvais vadītājs, kurš par to ir tieši atbildīgs;

⁵⁰ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 74.-77.lp.

⁵¹ MK 13.10.2009. noteikumu Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” (spēkā līdz 12.12.2014.) 12.5. un 12.7.apakšpunkts.

⁵² MK 13.10.2009. noteikumu Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” (spēkā līdz 12.12.2014.) 12.8.apakšpunkts.

⁵³ MK 13.10.2009. noteikumu Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” (spēkā līdz 12.12.2014.) 3.pielikums.

⁵⁴ MK 17.11.2009. instrukcijas Nr.16 “Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika” 36.punkts.

⁵⁵ ISSAI 300, Fundamental Principles of Performance Auditing (pieejams: <http://www.issai.org/lumis/portal/file/fileDownload.jsp?fileId=8A8185AB58591C86015873B443704E21>), 11.punkts.

⁵⁶ MK 17.11.2009. instrukcijas Nr.16 “Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika” 37.2. un 37.3.apakšpunkts.

- ir valsts pārvaldes iestāžu normatīvajos aktos noteikto funkciju un plānošanas dokumentos noteikto pasākumu īstenošanas galaprodukts.

Lai Latvija 2020.gadā sasniegtu noteikto mērķi SEG emisiju samazināšanai, Vides politikas pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam⁵⁷ ir noteikti klimata politikas rezultāti un darbības rezultāti (skatīt 1.tabulu).

1.tabula

Klimata politikas un darbības rezultāti

Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Gads							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Ierobežotas vai stabilizētas valsts kopējās SEG emisijas	Kopējās SEG emisijas, miljoni tonnu CO ₂	11,98	12,02	12,06	12,10	12,13	12,17	12,16	
Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs								
Ierobežotas SEG emisijas nozarēs, kas nav iekļautas ETS	Ikgadējās SEG emisijas, miljoni tonnu CO ₂	9,35	9,44	9,53	9,63	9,72	9,81	9,90	
Samazinātas SEG emisijas ETS nozarēs	Kopējās SEG emisijas, miljoni tonnu CO ₂	-	-	-	-	-	-	2,26	
Nodrošināts CO ₂ piesaistes mērķis mežsaimniecības sektorā	Miljoni tonnu CO ₂				-16,30				

Klimata politika aptver gandrīz visas tautsaimniecības nozares. Līdz ar to klimata politikas mērķu izpilde ir iespējama, savstarpēji sadarbojoties vairākām nozaru ministrijām.

Tomēr Vides politikas pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam, pretēji iepriekš minētajiem normatīvajiem aktiem⁵⁸, iekļautie Klimata politikas darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji⁵⁹ nav norādīti sadalījumā pa pasākumiem un atbildīgajām ministrijām, līdz ar to nav iespējams novērtēt katras ministrijas īstenoto pasākumu efektivitāti

⁵⁷ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 11.5.apakšnodaļa.

⁵⁸ MK 17.11.2009. instrukcijas Nr.16 “Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika” 37.2. un 37.3.apakšpunkts;

MK 13.10.2009. noteikumu Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” (spēkā līdz 12.12.2014.) 12.8. un 15.4.apakšpunkts, 4.pielikums.

⁵⁹ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 11.5.apakšnodaļa.

klimata politikas īstenošanā, tai skaitā, VARAM administrēto Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta ieguldījumu kopējā klimata politikas mērķa sasniegšanā.

Ņemot vērā, ka SEG emisiju samazināšanas mērķa izpildi ietekmē dažādas tautsaimniecības nozares, par kurām atbildīgas ir vairākas ministrijas, revīzijas laikā revidenti lūdza sniegt informāciju, kāds ir VARAM plānotais ieguldījums kopējā mērķa sasniegšanā un ar kādiem pasākumiem VARAM šo mērķi plāno sasniegt. VARAM norādīja, ka visas SEG emisiju ietekmējošās tautsaimniecības nozares ir citu ministriju kompetencē, izņemot atkritumu apsaimniekošanu (2014.gadā radītās SEG emisijas 7,4%), bet informāciju par VARAM plānoto ieguldījumu kopējā SEG emisiju samazināšanas mērķa sasniegšanā ministrija nevarēja iesniegt⁶⁰.

2014.gadā tika secināts, ka, lai nodrošinātu SEG emisiju samazināšanu, jāizvērtē un jānosaka **nozaru devuma īpatsvars (katras nozares atbildība⁶¹) kopējo valsts SEG emisiju ierobežošanas mērķu sasniegšanā** un jānodrošina, ka klimata politikas mērķi tiek **atbilstoši integrēti nozaru politikās**, īpaši transporta, lauksaimniecības un rūpniecības politikā.

Lai risinātu iepriekš minētās problēmas:

- 01.12.2015. VARAM tika uzdots līdz 31.07.2016. iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā **konceptuālu ziņojumu par Latvijas potenciālo SEG emisijas samazināšanas mērķu laikposmam no 2020. līdz 2030.gadam izpildes nodrošināšanu sadalījumā pa nozarēm**, tajā iekļaujot izvērtējumu par nozaru esošo emisijas samazināšanas pasākumu efektivitāti, kā arī tautsaimniecības nozarēs īstenojamo emisijas samazināšanas pasākumu izmaksas un ieguvumus⁶². Revīzijas laikā līdz 24.01.2017. šāds ziņojums Ministru kabinetā nebija iesniegts;
- 09.06.2016. ir pieņemti grozījumi likumā “Par piesārņojumu”, kas nosaka, ka VARAM sadarbībā ar Zemkopības ministriju, Ekonomikas ministriju, Satiksmes ministriju un citām nozaru ministrijām izstrādā politiku klimata pārmaiņu samazināšanas saistību — SEG emisiju samazināšana un CO₂ piesaiste — izpildei atbilstoši konkrēto saistību izpildes termiņiem un koordinē attiecīgās politikas īstenošanu⁶³;
- VARAM sadarbībā ar nozaru ministrijām katru gadu sagatavo un līdz 31.decembrim iesniedz Ministru kabinetam informatīvo

⁶⁰ VARAM 15.11.2016. vēstule Nr.18-1e/8480.

⁶¹ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 6.4.apakšnodaļa.

⁶² MK 01.12.2015. sēdes protokols Nr.64, 45.§ 9.punkts.

⁶³ Likuma “Grozījumi likumā “Par piesārņojumu”” (Saeimā pieņemti 09.06.2016.) 17.pants.

ziņojumu par SEG emisiju samazināšanas un CO₂ piesaistes saistību izpildi⁶⁴, iekļaujot:

- SEG emisiju samazināšanas un CO₂ piesaistes saistību izpildes izvērtējumu;
- ja nepieciešams, priekšlikumus par izmaksu efektīviem, sociālekonomiski izvērtētiem un attiecīgā perioda nozaru politikas plānošanas dokumentiem atbilstošiem papildu pasākumiem SEG emisijas samazināšanas un CO₂ piesaistes saistību izpildei.

Revīzijas laikā līdz 24.01.2017. šāds ziņojums par 2016.gadu Ministru kabinetā nebija iesniegts.

Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam⁶⁵ ir noteikti pasākumi izvērztā klimata politikas mērķu sasniegšanai (skatīt 1.pielikumu), bet **lielākajai daļai pasākumu (21 no 32)** pretēji normatīvajā aktā⁶⁶ norādītajam **netika noteikts to ieviešanai nepieciešamā finansējuma apmērs**, līdz ar to nav zināms, cik lieli ieguldījumi nepieciešami klimata politikas mērķu nodrošināšanai, kā arī nav iespējamas mērķtiecīgas darbības pasākumu īstenošanai un mērķu sasniegšanai.

Saistībā ar ietekmes uz valsts un pašvaldību budžetu novērtējumu Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam⁶⁷ ir norādīts, ka:

- uz dokumenta izstrādes brīdi nav iespējams novērtēt nepieciešamo finansējumu visiem pamatnostādnes ietvertajiem pasākumiem un precīzi noteikt finanšu sadalījumu pa gadiem, līdz ar to pamatnostādnes ir norādīts indikatīvi nepieciešamais finansējums tiem pasākumiem, kuriem ir iespējams to novērtēt. Papildus detālais finansējuma izvērtējums tiks veikts, plānojot konkrētās aktivitātes;
- to īstenošanas laikā tiks pabeigti Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ietvaros uzsāktie projekti, kuru īstenošanai pieejamais finansējums ir 191,09 miljonu *euro* apmērā, kuru izmantošanu ierobežo ar valstīm – pircējam noslēgto līgumu nosacījumi;
- to īstenošanai turpmākajos periodos būs izmantojami arī Latvijas iegūtie emisiju kvotu tirdzniecības ieņēmumi.

Lai arī Vides politikas pamatnostādņu 2014.–2020.gadam⁶⁸ apstiprināšanas laikā 2014.gada martā:

⁶⁴ Likuma "Par piesārņojumu" 52.panta trešā daļa;

VARAM 2016.gada galveno darbu plāna 1.9.apakšpunkts.

⁶⁵ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 12.5.apakšnodaļa.

⁶⁶ MK 13.10.2009. noteikumu Nr.1178 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi" (spēkā līdz 12.12.2014.) 3.pielikums.

⁶⁷ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 13.1.apakšnodaļa.

- ar valstīm – pircējām jau bija noslēgti starptautiskie līgumi par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļu iegūšanu un līgumu nosacījumi par līdzekļu izmantošanas ierobežojumiem bija zināmi, kā arī jau bija apstiprināti 15 projektu konkursu nolikumi no 16, pamatnostādņēs Klimata pārmaiņu finanšu instruments kā finansējuma avots ir norādīts tikai vienam klimata politikas pasākumam “Apgaismojuma infrastruktūras efektivitātes paaugstināšana”, turklāt nenorādot nepieciešamā finansējuma apjomu;
- ieņēmumi no emisijas kvotu izsolīšanas līdz 2013.gada beigām bija 12,92 miljoni *euro* un Vides politikas pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam⁶⁹ ir noteikti četri no Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem (indikatīvi) finansējami pasākumi, šis finansējums ir ieplānots tikai vienam pasākumam 1,56 miljonu *euro* apmērā.

Atskaitēs Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām sekretariātam un Eiropas Komisijai ir norādīts esošās klimata politikas un pasākumu apkopojums, bet šis atskaites nevar būt pilnvērtīgs politikas plānošanas dokumenta aizstājējs, jo tajās nav iekļauta visa politikas plānošanas dokumentos ietveramā informācija⁷⁰.

Klimata pārmaiņu samazināšanas plāns

Pamatnostādņu īstenošanai izstrādā **plānu**, kas ir vidēja vai īstermiņa politikas plānošanas dokuments politikas (pamatnostādņu) ieviešanai noteiktā nozarē. Plānā ietver pasākumus noteiktā mērķa sasniegšanai, darbības rezultātus un to rezultatīvos rādītājus, pasākumu izpildei pieejamo un papildus nepieciešamo finansējumu, kā arī par pasākumu īstenošanu atbildīgās institūcijas⁷¹.

2014.gadā tika prognozēts, ka, īstenojot tikai esošos politikas pasākumus, netiks nodrošināta Latvijai noteikto SEG emisijas mērķu sasniegšana 2020.gadam⁷² (SEG emisiju pieaugums 2020.gadā nedrīkst pārsniegt +17%, salīdzinot ar 2005.gadu).

⁶⁸ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 12.5.apakšnodaļa.

⁶⁹ Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 12.5.apakšnodaļa.

⁷⁰ MK 02.12.2014. noteikumi Nr.737 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”.

⁷¹ MK 02.12.2014. noteikumu Nr.737 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” (spēkā no 13.12.2014.) 13.punkts, 25.4., 25.6., 25.7.apakšpunkts un 2.pielikums.

MK 13.10.2009. noteikumu Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” (spēkā līdz 12.12.2014.) 15.4.apakšpunkts un 4.pielikums.

⁷² Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 2.pielikuma 46.lp.

VARAM 2015.gada darbu plānā bija iekļauts uzdevums līdz 31.12.2015. izstrādāt Latvijas Klimata pārmaiņu samazināšanas plānu laikposmam līdz 2020.gadam, lai noteiktu rīcībpolitiku un pasākumus SEG emisiju samazināšanai un ierobežošanai.

VARAM 2015.gada galveno darbu plāna atskaite⁷³ ir norādījusi, ka:

- 2015.gadā izstrādājot informatīvos ziņojumus par Klimata un enerģētikas politikas satvara laikposmam līdz 2030.gadam ieviešanu, ir secināts, ka 2020.gadam noteikto mērķu sasniegšana faktiski jau ir nodrošināta ar esošajiem nozaru politikas plānošanas dokumentiem, tādējādi primāri ir nepieciešams risināt 2030.gada SEG emisiju mērķa sasniegšanu;
- tādējādi Klimata pārmaiņu samazināšanas plāna laikposmam līdz 2020.gadam izstrāde būtiski aizkavējās, jo ministrijām bija atšķirīgi redzējumi par plānā iekļaujamajiem pasākumiem un ministrijas nevēlējās, ka plānā tiek iekļauti papildus pasākumi, kas palielinātu ambīciju līmeni uz 2020.gadu un palīdzētu nodrošināt 2030.gada SEG emisiju samazināšanas mērķa izpildi (pasākumu īstenošanas ātrāka uzsākšana ir lētāka un efektīvāka);
- savukārt plānā iekļaut tikai jau uzsāktos, īstenotos un nozaru politikas plānošanas dokumentos jau iekļautos pasākumus, tādējādi plānu sagatavojot kā apkopojumu, nav lietderīgi.

Līdz ar to VARAM ir norādījusi, ka Klimata pārmaiņu samazināšanas plāna līdz 2020.gadam izstrāde ir zaudējusi aktualitāti, savukārt Eiropas Savienībā tiek plānots, ka dalībvalstīm līdz 2019.gadam būs jāizstrādā un ar Eiropas Komisiju jāsaskaņo Nacionālie Enerģētikas un Klimata plāni 2021.-2030.gadam, kurā tiktu iekļauti arī nosacījumi klimata pārmaiņu mērķu izpildei⁷⁴.

Zema oglekļa emisiju attīstības stratēģija

Lai veicinātu SEG emisiju samazināšanas saistību izpildi un panāktu ilgtermiņa emisiju samazinājumus visās nozarēs saskaņā ar Eiropas Savienības kopējo mērķi – izmaksu efektīvā veidā līdz 2050.gadam samazināt emisijas par 80% līdz 95%, salīdzinot ar 1990.gada līmeni, Eiropas Savienības dalībvalstīm ir jāizstrādā zema oglekļa emisiju attīstības stratēģijas⁷⁵.

Starptautiski ierosinātos attīstības plānošanas dokumentus iekļauj nacionālo plānošanas dokumentu hierarhijā, izvēloties atbilstošāko

⁷³ VARAM 2015.gada galveno darbu plāns un atskaite par tā izpildi. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/Dokumenti/pol_doc/Darba_plans_kopa_atksaitei_2016_01_05.xls

⁷⁴ Eiropas Savienības Padomes 26.11.2015. secinājumi par Enerģētikas Savienības pārvaldības sistēmu. Pieejams: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/26-conclusions-energy-union-governance/>

⁷⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes regulas (ES) Nr.525/2013 (2013.gada 21.maijs) par mehānismu siltumnīcefekta gāzu emisiju pārraudzībai un ziņošanai un citas informācijas ziņošanai valstu un Savienības līmenī saistībā ar klimata pārmaiņām un par Lēmuma Nr.280/2004/EK atcelšanu 4.panta 1.punkts.

attīstības plānošanas dokumenta veidu⁷⁶; šo dokumentu izstrādē pēc iespējas ievēro Latvijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei noteiktās prasības, ciktāl tas nav pretrunā ar attiecīgajos starptautiskajos dokumentos noteiktajām prasībām⁷⁷.

Atbilstoši starptautiskajām vadlīnijām zema oglekļa emisiju attīstības stratēģijās iekļauj galvenos iespējamās zemas emisijas pasākumus pa nozarēm, veic šo pasākumu izmaksu-ieguvumu analīzi un salīdzināšanu, kā arī norāda prioritāros klimata pārmaiņu samazināšanas un pielāgošanās pasākumus. Nozaru un starpnozaru sadalījumā katram prioritārajam pasākumam norāda nepieciešamos finanšu instrumentus⁷⁸.

Jau Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam⁷⁹ un VARAM 2014.gada darbu plānā bija iekļauts uzdevums līdz 31.12.2014. izstrādāt Latvijas oglekļa mazietilpīgas attīstības stratēģiju 2050.gadam.

VARAM revīzijas laikā sniedza informāciju, ka:

darbs pie Oglekļa mazietilpīgas attīstības stratēģijas līdz 2050.gadam izstrādes tika uzsākts tikai 2015.gadā⁸⁰.

Valdības rīcības plānā Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai⁸¹ un VARAM 2015.gada darbu plānā bija iekļauts uzdevums līdz 30.12.2016. izstrādāt stratēģiju Latvijas tautsaimniecības virzībai uz oglekļa mazietilpīgu attīstību laikposmam līdz 2050.gadam.

VARAM 2016.gada darbu plānā ir iekļauts uzdevums līdz 2016.gada oktobrim Valsts sekretāru sanāsmē izsludināt starpministriju saskaņošanai stratēģiju Latvijas tautsaimniecības virzībai uz oglekļa mazietilpīgu attīstību laikposmam līdz 2050.gadam, to iesniedzot izskatīšanai Ministru kabinetā līdz 30.12.2016. Revīzijas laikā līdz 24.01.2017. stratēģija Latvijas tautsaimniecības virzībai uz oglekļa mazietilpīgu attīstību periodam līdz 2050.gadam Valsts sekretāru sanāsmē vēl nebija izsludināta.

⁷⁶ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 9.panta sestā daļa.

⁷⁷ MK 02.12.2014. noteikumu Nr.737 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi" 6.punkts.

⁷⁸ Preparing Low-Emission Climate-Resilient Development Strategies, A United Nations Development Programme Guidebook – Version 1, April 2011. Pieejams: <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=711&menu=35>

⁷⁹ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 12.5.apakšnodaļas rīcības virziens E1.2.

⁸⁰ VARAM 15.11.2016. vēstule Nr.18-1e/8480.

⁸¹ Valdības rīcības plāns Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai (apstiprināts ar MK 16.02.2015. rīkojumu Nr.78).

Valdības rīcības plānā Deklarācijas par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai⁸² ir iekļauts uzdevums VARAM izstrādāt un līdz 30.06.2017. iesniegt Ministru kabinetā Latvijas oglekļa mazietilpīgas attīstības stratēģiju periodam līdz 2050.gadam.

Ņemot vērā, ka stratēģija Latvijas tautsaimniecības virzībai uz oglekļa mazietilpīgu attīstību periodam līdz 2050.gadam joprojām nav izstrādāta, VARAM ir norādījusi, ka šobrīd to aizvieto citi politikas plānošanas dokumenti – **galvenokārt Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam**⁸³, kas ietver zema oglekļa politikas attīstības virzienus un tehnoloģiju attīstību⁸⁴. Valsts kontroles ieskatā Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam⁸⁵ tomēr neaizvieto zema oglekļa emisiju attīstības stratēģiju, jo pamatnostādnēs nav iekļauti pasākumi sadalījumā pa nozarēm.

Ieteikums

Lai nodrošinātu mērķtiecīgu klimata politikas plānošanu un īstenošanu, panākot ilgtermiņa emisiju samazinājumus visās nozarēs, VARAM nodrošināt savlaicīgu klimata politikas plānošanas dokumentu izstrādi atbilstoši normatīvajiem aktiem⁸⁶, tai skaitā paredzot:

- klimata politikas darbības rezultātu rezultātos rādītājus sadalījumā pa pasākumiem un atbildīgajām ministrijām;
- klimata pārmaiņu samazināšanas finanšu instrumentu pasākumus, darbības rezultātus, to rezultātos rādītājus un nepieciešamo finansējumu.

⁸² Valdības rīcības plāns Deklarācijas par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai (apstiprināts ar MK 03.05.2016. rīkojumu Nr.275).

⁸³ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130).

⁸⁴ Template for reporting on low-carbon development strategies pursuant to Article 4(2) of the Monitoring Mechanism Regulation (Regulation (EU) No 525/2013), Latvia, 5.punkts.

Pieejams:http://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/mmr/art04-13-14_lcds_pams_projections/envvlzvva/

⁸⁵ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130).

⁸⁶ Attīstības plānošanas sistēmas likums;

MK 02.12.2014. noteikumu Nr.737 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” 25.4. un 25.6.apakšpunkts.

1.2. Vai klimata politikas izstrādē un ieviešanā tiek izmantoti attiecīgās jomas pētījumi?

Lai arī VARAM ir atbildīga par klimata politikas izstrādi un tai ir jāveicina pētījumu rezultātu efektīva izmantošana nozares politikas izstrādē un īstenošanā, revīzijas laikā līdz Revīzijas ziņojuma projekta sagatavošanai ministrija nevarēja sniegt informāciju par klimata jomā veiktajiem pētījumiem, tai skaitā pat par tādiem pētījumiem, kuru virzienu saskaņošanā ir piedalījusies pati ministrija, gan arī tādiem, par kuriem ministrija ir apliecinājusi ieinteresētību.

Revidenti veica publiski pieejamās informācijas izpēti un identificēja, ka no 2014.gada no valsts budžeta, tai skaitā ārvalstu finanšu instrumenta ietvaros, tiek finansēti ar klimata jomu saistīti pētījumi vismaz 1 850 162 *euro* apmērā.

Ņemot vērā, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija tikai Revīzijas ziņojuma projekta saskaņošanas laikā sniedza papildus informāciju par klimata politikas jomā veiktajiem pētījumiem, Valsts kontroles revidenti nevarēja izteikt viedokli par pētījumu izmantošanu klimata politikas izstrādē un ieviešanā.

Saskaņā ar nolikumu⁸⁷ VARAM ir jāveicina pētījumu rezultātu efektīva izmantošana nozares politikas izstrādē.

Viens no Klimata pārmaiņu departamenta uzdevumiem⁸⁸ ir veicināt klimata politikas mērķu un pasākumu integrēšanu pētniecības projektos un atsevišķos specifiskos projektos un pētījumos.

Jau 2005.gadā, izstrādājot Klimata pārmaiņu samazināšanas programmu 2005.-2010.gadam, tika secināts, ka trūkst ilgtermiņa, sistemātisku zinātnisko pētījumu par iespējamo klimata pārmaiņu

⁸⁷ MK 29.03.2011. noteikumu Nr.233 "Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums" 6.9.apakšpunkts.

⁸⁸ VARAM Klimata pārmaiņu departamenta 14.09.2016. reglamenta 4.1.2.apakšpunkts.

ietekmi uz Latvijas vidi un klimata ietekmes samazināšanas pasākumu ietekmi uz tautsaimniecību⁸⁹.

Arī 2009.gadā apstiprinātajās Vides politikas pamatnostādņēs 2009.–2015.gadam kā viens no būtiskākajiem klimata politikas problēmjautājumiem norādīts tas, ka joprojām pietiekamā daudzumā nav pieejami ilgtermiņa un sistemātiski zinātniskie pētījumi par iespējamo klimata pārmaiņu ietekmi uz Latvijas vidi, klimata pārmaiņu radītiem riskiem un klimata ietekmes samazināšanas pasākumu ietekmi uz tautsaimniecību⁹⁰.

2014.gadā Ministru kabinets VARAM uzdeva apzināt prioritāros pētījumu virzienus un pieejamos finanšu avotus pētījumu veikšanai, tai skaitā ņemot vērā Valsts pētījumu programmu sniegtās iespējas, un nodrošināt indikatīvu izmaksu aprēķinu veikšanu, tai skaitā identificējot iespējamās finansēšanas avotus un to sadalījumu Klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam no 2020. līdz 2030.gadam izvirzītā mērķa sasniegšanai⁹¹.

Savukārt 2015.gadā Ministru kabinets uzdeva VARAM līdz 31.07.2016. sniegt informāciju par nepieciešamajiem pētījumiem, lai izvērtētu nozaru potenciālu un iespējas nodrošināt SEG emisiju samazināšanu, un to izmaksām⁹². Revīzijas laikā līdz 24.01.2017. šāds ziņojums Ministru kabinetā nebija iesniegts.

Revīzijas laikā VARAM nevarēja iesniegt informāciju par tās rīcībā esošajiem vai izmantotajiem pētījumiem klimata politikas izstrādē un īstenošanā⁹³, kas veikti laika posmā no 2014. līdz 2016.gadam, norādot, ka:

ministrijas eksperti nepiedalās klimata jomas pētījumu īstenošanā, uzskaitē vai uzglabāšanā, t.i., ministrija savas kompetences ietvaros sniedz viedokli, komentārus un precizējumus par pētījuma rezultātiem, ja šāds pieprasījums tiek lūgts vai ir nepieciešams saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem; turklāt ministrija neveic citu institūciju finansēto pētījumu uzskaiti un uzglabāšanu⁹⁴.

Ņemot vērā, ka VARAM nevarēja iesniegt informāciju par pētījumiem klimata jomā, revidenti veica publiski pieejamās informācijas izpēti un

⁸⁹ Klimata pārmaiņu samazināšanas programma 2005.-2010.gadam (atbalstīta ar MK 06.04.2005. rīkojumu Nr.220, ar MK 30.08.2006. rīkojuma Nr.659 grozījumiem), 2.nodaļa.

⁹⁰ Vides politikas pamatnostādnes (apstiprinātas ar MK 31.07.2009. rīkojumu Nr. 517), 5.2. sadaļa.

⁹¹ MK 18.02.2014. sēdes protokols Nr.10, 38.§.

⁹² MK 01.12.2015. sēdes protokols Nr.64, 45.§.

⁹³ Izņemot informāciju par SEG emisiju un piesaistes aprēķiniem, kas finansēti no Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem.

⁹⁴ VARAM 17.11.2016. un 16.12.2016. e-pasta vēstule.

identificēja, ka laika posmā no 2014. līdz 2016.gadam ar klimata jomu saistīti no valsts budžeta, tai skaitā ārvalstu finanšu instrumenta ietvaros, finansēti pētījumi veikti:

- Latvijas vides aizsardzības fonda finansēto projektu ietvaros;
- Valsts pētījumu programmu 2014. – 2017.gadam ietvaros;
- Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009. – 2014.gada perioda programmas “Nacionālā klimata politika” ietvaros.

Latvijas vides aizsardzības fonda finansētie pētījumi

Latvijas vides aizsardzības fonds ir valsts budžeta līdzekļu kopums vides aizsardzības pasākumu un projektu īstenošanai⁹⁵.

Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija ir VARAM pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde⁹⁶.

Katru gadu tiek izsludināti projektu konkursi Latvijas vides aizsardzības fonda finansējuma saņemšanai. Latvijas vides aizsardzības fonda projektu iesniegšanas, vērtēšanas, apstiprināšanas un finansējuma piešķiršanas kārtība ir noteikta konkursu nolikumos, ko apstiprina Latvijas vides aizsardzības fonda padome. Lēmumus par projektu finansēšanu pieņem Latvijas vides aizsardzības fonda padome.

Latvijas vides aizsardzības fonda padomes sastāvā ir vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, divi pārstāvji no VARAM un pa vienam pārstāvim no Latvijas Pašvaldību savienības, Zemkopības ministrijas, Latvijas Universitātes un Vides konsultatīvās padomes⁹⁷.

Revīzijā konstatēts, ka 2014., 2015. un 2016.gadā no Latvijas vides aizsardzības fonda⁹⁸ ir paredzēts finansējums projektiem, kuru mērķis

⁹⁵ Latvijas vides aizsardzības fonda likuma 2.panta pirmā daļa.

⁹⁶ Latvijas vides aizsardzības fonda likuma 2.panta otrā daļa.

⁹⁷ MK 31.01.2006. noteikumu Nr.101 “Latvijas vides aizsardzības fonda padomes nolikums” 7.punkts; VARAM 29.02.2016. rīkojums Nr.34 “Par Latvijas vides aizsardzības fonda padomes personālsastāva apstiprināšanu”.

⁹⁸ Kārtība, kādā 2014.gada II pusgadā iesniedzami projektu iesniegumi finansējuma saņemšanai no budžeta programmas “Vides aizsardzības fonds” vadlīnijā “Multisektoriālie projekti” aktivitātē “Informācijas iegūšana, apstrāde un analīze vides politikas sekmīgai ieviešanai” (apstiprināts ar Latvijas vides aizsardzības fonda padomes 28.07.2014. sēdes lēmumu Nr.11, § 1.4.);

Projektu vadlīnijas “Multisektoriālie projekti” aktivitātes “Informācijas iegūšana, apstrāde un analīze vides politikas sekmīgai ieviešanai” konkursa nolikums (apstiprināts ar Latvijas vides aizsardzības fonda padomes 11.05.2015. sēdes Nr.5 lēmumu § 1.7);

Nosacījumi, lai pretendētu uz finansējuma saņemšanu no valsts budžeta apakšprogrammas “Vides aizsardzības projekti” funkciju deleģējuma līgumu izpildei un nacionālas nozīmes vides aizsardzības projektu īstenošanai (apstiprināts ar Latvijas vides aizsardzības fonda padomes 28.11.2012. sēdes lēmumu Nr.9, § 2.4.).

ir nodrošināt atbalstu sekmīgai vides politikas, t.sk. klimata politikas ieviešanai, veicot informācijas iegūšanu, apstrādi un analīzi.

Latvijas vides aizsardzības fonda finansēto pētījumu īstenošanai ir nepieciešams piesaistīt sadarbības partneri⁹⁹. Sadarbības partneri ir VARAM struktūrvienības vai padotības iestādes. Projekta sadarbības partneris apliecina ieinteresētību projekta aktivitāšu īstenošanā un projekta rezultātu sasniegšanā, kā arī apņemas projekta īstenošanas gaitā nodrošināt projekta darba uzdevumu izpildes uzraudzību un sniegt projekta rezultātu novērtējumu¹⁰⁰.

Laika posmā no 2014. līdz 2016.gadam no Latvijas vides aizsardzības fonda līdzekļiem ir finansēti pieci pētījumi saistībā ar klimata pārmaiņu samazināšanas jomu, kuru kopējais finansējums ir 91 458 *euro* (skatīt 2.tabulu). Turklāt saskaņā ar Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas sniegto informāciju visiem šiem projektiem VARAM Klimata pārmaiņu departaments ir veicis pētījumu darba uzdevumu saskaņošanu, pētījumu izpildes uzraudzību un/vai pētījumu rezultātu novērtējumu¹⁰¹.

⁹⁹ Izņemot 2014.gadā īstenotajiem projektiem, par kuriem VARAM bija jāsniedz izvērtējums.

¹⁰⁰ Projektu vadlīnijas “Multisektoriālie projekti” aktivitātes “Informācijas iegūšana, apstrāde un analīze vides politikas sekmīgai ieviešanai” konkursa nolikums (apstiprināts ar Latvijas vides aizsardzības fonda padomes 11.05.2015. sēdes Nr.5 lēmumu § 1.7);

Partnerības apliecinājumi.

¹⁰¹ Kārtība, kādā 2014.gada II pusgadā iesniedzami projektu iesniegumi finansējuma saņemšanai no budžeta programmas “Vides aizsardzības fonds” vadlīnijā “Multisektoriālie projekti” aktivitātē “Informācijas iegūšana, apstrāde un analīze vides politikas sekmīgai ieviešanai” (apstiprināts ar Latvijas vides aizsardzības fonda padomes 28.07.2014. sēdes lēmumu Nr.11, § 1.4.);

Projektu vadlīnijas “Multisektoriālie projekti” aktivitātes “Informācijas iegūšana, apstrāde un analīze vides politikas sekmīgai ieviešanai” konkursa nolikums (apstiprināts ar Latvijas vides aizsardzības fonda padomes 11.05.2015. sēdes Nr.5 lēmumu § 1.7);

Nosacījumi, lai pretendētu uz finansējuma saņemšanu no valsts budžeta apakšprogrammas “Vides aizsardzības projekti” funkciju deleģējuma līgumu izpildei un nacionālas nozīmes vides aizsardzības projektu īstenošanai (apstiprināts ar Latvijas vides aizsardzības fonda padomes 28.11.2012. sēdes lēmumu Nr.9, § 2.4.);

Partnerības apliecinājumi.

2.tabula

Latvijas vides aizsardzības fonda finansētie pētījumi klimata pārmaiņu samazināšanas jomā

N. p.k.	Projekta nosaukums	Projekta īstenotājs	Izlietotais finansējums, euro	Īstenošanas gads
1.	Siltumnīcefekta gāzu emisijas prognozes Latvijas ne-ETS sektorā 2020. un 2030.gadā	RTU Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūts	24 929	2014
2.	Trešās puses finansējuma piesaistes iespējas pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem	Passive House Latvija, biedrība	24 763	2014
3.	Energoefektivitātes pasākumu izvērtējums un to ietekme uz telpu mikroklimatu tipveida pirmsskolas izglītības iestādēm Latvijā	Passive House Latvija, biedrība	4000	2015
4.	Komplekss izvērtējums par sociāli-ekonomiski pamatotiem SEG emisiju samazināšanas risinājumiem klimata politikas ieviešanai	Baltijas Vides Forums, biedrība	21 628	2015 - 2016
5.	SEG emisiju samazināšanas pasākumu kopas noteikšana un optimālas emisiju stratēģijas novērtēšana Latvijas ne-ETS sektoram	Fizikālās enerģētikas institūts	16 138	2015 - 2016
Kopā			91 458	

Valsts pētījumu programmu 2014. – 2017.gadam ietvaros finansētie pētījumi

Valsts pētījumu programmas finansē no Izglītības un zinātnes ministrijas budžeta¹⁰².

Valsts pētījumu programmas ir valsts pasūtījums zinātnisku pētījumu veikšanai noteiktā valstij prioritārā nozarē ar mērķi veicināt šīs nozares attīstību. Valsts pētījumu programmu mērķus un uzdevumus nosaka attiecīgās nozaru ministrijas kopīgi ar Latvijas Zinātnes padomi un Latvijas Zinātņu akadēmiju¹⁰³.

Revīzijā konstatēts, ka divu Valsts pētījumu programmu 2014. – 2017.gadam ietvaros tiek īstenoti trīs ar klimata pārmaiņu

¹⁰² MK 30.05.2006. noteikumu Nr.443 “Valsts pētījumu programmu pieteikšanas, ekspertīzes un finansēšanas kārtība” 38.punkts.

¹⁰³ Zinātniskās darbības likuma 35.pants.

samazināšanu saistīti projekti¹⁰⁴ (skatīt 3.tabulu). Kopējais plānotais šo projektu finansējums ir 1 065 000 *euro*.

3.tabula

Valsts pētījumu programmu 2014. – 2017.gadam ietvaros veiktie ar klimata pārmaiņu samazināšanu saistītie projekti¹⁰⁵

Valsts pētījumu programmas nosaukums	Programmas ietvaros veiktie ar klimata pārmaiņu samazināšanu saistītie projekti	Projektos plānotais finansējums, <i>euro</i>
Energoefektīvi un oglekļa mazietilpīgi risinājumi drošai, ilgtspējīgai un klimata mainību mazinošai energoapgādei (LATENERGI)	3.projekts: Ilgtspējīga klimata politika un inovatīvi, energoefektīvi tehnoloģiski risinājumi	562 500
	5.projekts: Enerģētikas un klimata politikas ietekmes novērtēšana	202 500
Latvijas ekosistēmu vērtība un tās dinamika klimata ietekmē (EVIDEnT)	3.projekts: Tautsaimniecības sektoru ietekmes uz vidi izvērtēšana ar uzsvaru uz SEG emisijām	300 000
Kopā:		1 065 000

Valsts pētījumu programmu vērtēšanas komisijas sastāvā iekļauj arī ar prioritārajiem virzieniem zinātnē saistīto nozaru ministriju pārstāvjus¹⁰⁶.

VARAM kā par klimata politiku atbildīgā institūcija ir piedalījies valstij prioritāro virzienu zinātnē noteikšanā un saskaņošanā, kā arī Valsts pētījumu programmu 2014. – 2017.gadam vērtēšanā¹⁰⁷.

¹⁰⁴ MK 07.10.2014. rīkojums Nr.558 “Par valsts pētījumu programmām”; Valsts pētījumu programmu 2014. – 2017.gadam īstenotāji, finanses. Pieejams: <http://www.izm.gov.lv/lv/zinatne/valsts-petijumu-programmas/2014-2017/istenotaji-finanses>

¹⁰⁵ MK 07.10.2014. rīkojums Nr.558 “Par valsts pētījumu programmām”; Valsts pētījumu programmu 2014. – 2017.gadam īstenotāji, finanses. Pieejams: <http://www.izm.gov.lv/lv/zinatne/valsts-petijumu-programmas/2014-2017/istenotaji-finanses>

¹⁰⁶ MK 30.05.2006. noteikumu Nr.443 “Valsts pētījumu programmu pieteikšanas, ekspertīzes un finansēšanas kārtība” 4.punkts.

¹⁰⁷ VARAM 16.08.2013. vēstule Nr.18-1e/7702; VARAM 04.10.2013. vēstule Nr. 18-1e/9490; VARAM 30.10.2013. vēstule Nr. 18-1e/10370; Ministru kabineta rīkojuma projekta “Par valsts pētījumu programmām” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācijas) I.sadaļas 3.punkts. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40333850>.

Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009. – 2014.gada perioda programmas “Nacionālā klimata politika” ietvaros finansētie ar klimata politikas izstrādi saistītie pētījumi

Par Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009. – 2014.gada perioda programmas “Nacionālā klimata politika” (turpmāk – programma) apsaimniekotāju ir noteikta VARAM¹⁰⁸. Programmas īstenošanas maksimālais beigu termiņš ir noteikts 31.12.2017.¹⁰⁹

Programmas ietvaros ir veikti un vēl tiek plānots veikt kopumā astoņus ar klimata politikas izstrādi saistītus pētījumus ar kopējo finansējumu 693 704 *euro* (skatīt 2.pielikumu), tai skaitā:

- pieci pētījumi projekta “Priekšlikumu izstrāde Nacionālajai klimata pārmaiņu pielāgošanās stratēģijai, identificējot zinātniskos datus un pasākumus pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanai, kā arī veicot ietekmju un izmaksu novērtējumu” ietvaros¹¹⁰ un projekta “Nacionālās sistēmas pilnveidošana siltumnīcefekta gāzu inventarizācijai un ziņošanai par politikām, pasākumiem un prognozēm” ietvaros¹¹¹;
- trīs pētījumi klimata pārmaiņu jomā neliela apjoma grantu shēmas “Kapacitātes celšana pētījumiem un pasākumiem sabiedrības zināšanu uzlabošanai par klimata pārmaiņām un to radītajām sekām” ietvaros.

Turpmākie pētījumi klimata jomā

Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju VARAM 2016.gadā ir izsludinājusi iepirkumus šādu pētījumu veikšanai no valsts budžeta klimata jomā kopumā 28 314 *euro* (ar PVN) apmērā:

- Latvijas tautsaimniecības nozaru politikas sasaistes un ietekmes uz klimata politiku vispusīgs izvērtējums (noslēgts līgums par 16 214 *euro* ar PVN);
- Oglekļa noteikšana un CO₂ emisiju faktoru aprēķināšana Latvijā biežāk izmantojamiem kurināmā veidiem (paredzamā līgumcena līdz 12 100 *euro* ar PVN),

Lai arī revīzijas laikā VARAM nevarēja iesniegt informāciju par tās rīcībā esošajiem vai izmantotajiem pētījumiem klimata politikas

¹⁰⁸ MK 10.09.2013. noteikumu Nr.815 “Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda programmas “Nacionālā klimata politika” īstenošanas kārtība” 8.punkts.

¹⁰⁹ Ministru kabineta noteikumu projekta “Grozījumi Ministru kabineta 2013.gada 10.septembra noteikumos Nr.815 “Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.-2014.gada perioda programmas “Nacionālā klimata politika” īstenošanas kārtība” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācijas) I.sadaļas 2.punkts. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40400939>.

¹¹⁰ VARAM 21.12.2016. e-pasta vēstule.

¹¹¹ MK 10.09.2013. noteikumu Nr.815 “Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda programmas “Nacionālā klimata politika” īstenošanas kārtība” 6.2.2.apakšpunkts.

izstrādē un īstenošanā¹¹², kas veikti laika posmā no 2014. līdz 2016.gadam, Revīzijas ziņojuma projekta saskaņošanas laikā VARAM norādīja¹¹³, ka tā:

- tiešā veidā klimata politikas plānošanā ir izmantojusi visus savā kompetencē esošos Latvijas vides aizsardzības fonda finansētos atbilstošos pētījumus;
- ir izmantojusi pilnīgi visus tās finansētos pētījumus klimata politikas jomā;
- mērķtiecīgi apzina un iegūst informāciju par klimata jomā aktuālajiem pētījumiem. Informāciju par ministriju finansētajiem pētījumiem VARAM galvenokārt iegūst savstarpējā komunikācijā ar ministriju, kā arī no mediju telpā pieejamās informācijas.

Ņemot vērā, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija tikai Revīzijas ziņojuma projekta saskaņošanas laikā sniedza papildus informāciju par klimata politikas jomā veiktajiem pētījumiem, Valsts kontroles revidenti nevarēja izteikt viedokli par pētījumu izmantošanu klimata politikas izstrādē un ieviešanā.

Revīzijas ziņojuma projekta saskaņošanas laikā VARAM ir norādījusi, ka informācijas publiskošana par citu institūciju finansētajiem pētījumiem, t.sk. šādas informācijas uzglabāšana un uzkrāšana, ir šo institūciju atbildība, un dublēt citu institūciju funkcijas nav nedz lietderīgi, nedz iespējami, jo nav neviena mehānisma, kas citām institūcijām uzliktu par pamatu šādas informācijas ziņošanu VARAM¹¹⁴.

Tomēr vienlaikus VARAM ir norādījusi, ka 2016.gadā tā ir apzinājusi informāciju par citu institūciju veiktajiem vai pasūtītajiem pētījumiem/projektiem klimata politikas jomā un šobrīd VARAM rīcībā ir aptuveni 370 pētījumi, kas tiks iekļauti pētījumu/projektu datu bāzē šobrīd izstrādes stadijā esošajā portālā klimatam.lv¹¹⁵.

Ieteikums

Lai veicinātu pētījumu rezultātu efektīvu izmantošanu klimata politikas izstrādē¹¹⁶ un novērstu to iespējamo dublēšanos, VARAM

¹¹² Izņemot informāciju par SEG emisiju un piesaistes aprēķiniem, kas finansēti no Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem.

¹¹³ VARAM 10.02.2017. vēstules Nr.1-13/1217 “Par Revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1-16/2016” 1.pielikuma 50., 52. un 54.punkts.

¹¹⁴ VARAM 10.02.2017. vēstules Nr.1-13/1217 “Par Revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1-16/2016” 1.pielikuma 49.punkts.

¹¹⁵ VARAM 10.02.2017. vēstules Nr.1-13/1217 “Par Revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1-16/2016” 1.pielikuma 50. un 51.punkts.

¹¹⁶ MK 29.03.2011. noteikumu Nr.233 “Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums” 6.9.apakšpunkts.

apzināt klimata jomā veiktos pētījumus, lai tos efektīvi varētu izmantot klimata politikas izstrādē un īstenošanā.

1.3. Vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta pasākumi tiek plānoti mērķtiecīgi?

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta pasākumi netiek plānoti mērķtiecīgi un līdz 2016.gada beigām instrumenta ietvaros apstiprinātie projekti neveicinās Latvijai noteiktā klimata pārmaiņu samazināšanas mērķa sasniegšanu.

VARAM:

1) nav veikusi izvērtējumu par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ietvaros īstenoto pasākumu efektivitāti, tādējādi nerīkojoties atbilstoši starptautiskajiem labas prakses principiem un neizmantojot līdzšinējo pieredzi izmaksu efektīvāko pasākumu noteikšanai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu izmantošanai;

2) laikus nenosakot prioritāri atbalstāmos pasākumus, ir izsludinājusi Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursus, kā rezultātā Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansējums 31,9 miljonu *euro* apmērā saskaņā ar revidentu aprēķiniem tiek ieguldīts projektos ar ļoti zemiem efektivitātes rādītājiem (pat 35 reizes zemākiem nekā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursos), tādējādi finansējuma izmantošanai neizvēloties izmaksu efektīvākos pasākumus un neatlasot emisijas samazināšanu veicinošākos projektus, pretēji ekspertu un pašas ministrijas pārstāvju iepriekš norādītajiem efektīvākajiem pasākumu virzieniem. Turklāt no abu instrumentu līdzekļiem finansējums 16 127 224 *euro* apmērā ir piešķirts jaunu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecības projektiem, kuros nav paredzēts CO₂ emisijas samazinājums;

Pretēji starptautiskās labās prakses principiem VARAM nav izvērtējusi Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu izmaksu efektivitāti.

3) nav veicinājusi tādu projektu atlasī, kas sniegtu pēc iespējas lielāku SEG emisiju samazinājumu, jo tikai neliela daļa projektu vērtēšanas kritēriju ir saistīti ar SEG emisiju samazināšanas vērtēšanu, turklāt vienā konkursā vispār nav paredzēta SEG emisiju samazināšanas vērtēšana tiešā veidā vai arī tiek atbalstīta jaunu ēku būvniecība, kas pēc būtības ir uzskatāma par emisijas palielinošu pasākumu.

Vai ir izvērtēta VARAM īstenoto SEG emisijas samazināšanas pasākumu efektivitāte?

Laika posmā no 2009.gada līdz 2015.gada vidum VARAM administrēja Klimata pārmaiņu finanšu instrumentu. Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošanas mērķis bija SEG emisijas ierobežošana un samazināšana¹¹⁷. Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošana tika pabeigta 30.06.2015., kopumā īstenojot 16 projektu konkursus (*no kuriem viena konkursa ietvaros projekti netika īstenoti*) un ieguldot 196 317 315 euro¹¹⁸.

Savukārt no 2012.gada ir pieejami VARAM administrētā Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi, kuri, tāpat kā Klimata pārmaiņu finanšu instruments, izmantojami SEG emisijas samazināšanas vai ierobežošanas pasākumiem dažādās nozarēs, kā arī, lai nodrošinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām¹¹⁹. Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu faktiskā izmantošana tika uzsākta tikai 2016.gadā.

Emisijas kvotu izsolīšanas instruments šobrīd ir vienīgais specializētais instruments Latvijā, kas vērsts tikai un vienīgi uz klimata politikas mērķu sasniegšanu¹²⁰.

Atbilstoši starptautiskajiem labas prakses principiem¹²¹ nepieciešams veikt periodisku īstenoto pasākumu darbības izvērtējumu attiecībā uz

¹¹⁷ MK 25.06.2009. noteikumu Nr.644 "Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu īstenošanas, pārskatu iesniegšanas un pārbaudes kārtība" 4.punkts.

¹¹⁸ Informatīvais ziņojums "Par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta darbību 2015.gadā" (VARAM 31.05.2016. vēstules Nr.18-1e 4073 pielikums).

¹¹⁹ Likuma "Par piesārņojumu" 32.² panta 4.⁴ daļa.

¹²⁰ Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģija (apstiprināta ar VARAM 21.10.2016. rīkojumu Nr.265), 1.nodaļa.

¹²¹ Recommendation of the Council on Good Practices for Public Environmental Expenditure Management, 8 June 2006 - C(2006)84. Pieejams: <http://acts.oecd.org/Instruments/PrintInstrumentView.aspx?InstrumentID=175&InstrumentPID=171&InstrumentHID=0&Lang=en>

mērķu sasniegšanu, lai novērtētu pasākumu turpināšanas, izmaiņu vai izbeigšanas nepieciešamību.

Vienlaikus jānorāda, ka arī Eiropas Savienības fondu īstenošanas procesā ir noteikts, ka vadošā iestāde var pieņemt lēmumu veikt vidusposma izvērtēšanu, lai noteiktu plānošanas dokumentu prioritāšu, pasākumu un aktivitāšu ieviešanas efektivitāti vidusposma periodā¹²².

VARAM nav veikusi Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu izmaksu efektivitātes izvērtējumu.

VARAM revīzijas laikā sniedza šādu informāciju¹²³:

2013.gadā VARAM uzsāka Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ietvaros īstenoto projektu datu apkopošanu un SEG emisijas samazināšanas pasākumu efektivitātes izvērtējumu, lai sniegtu priekšlikumus potenciālo finansēšanas virzienu noteikšanai nākotnē. Saskaņā ar Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursu nolikumiem finansējuma saņēmējiem ir jānodrošina projektu rezultātu monitorings, kas pārsvarā ir pieci gadi pēc projekta pabeigšanas. Lai sagatavotu objektīvu un ar aprēķiniem pamatotu efektivitātes novērtējumu, ir nepieciešama faktisko SEG emisijas datu ieguve un iegūtās informācijas apstrāde. Līdz ar to informācija attiecībā uz izvērtējuma ietvaros gūtajiem secinājumiem un sniegtajiem priekšlikumiem varētu būt pieejama tikai pēc Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ietvaros īstenoto projektu pilnīga monitoringa perioda beigšanās.

Visu Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu rezultātu monitorings beigsies 2020.gadā.

Atbilstoši likumam “Par piesārņojumu” SEG emisijas jāsamazina, ņemot vērā izmaksu efektivitāti¹²⁴.

Ja VARAM būtu veikusi Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu rezultātu vidusposma izvērtēšanu, būtu iespējams noteikt izmaksu efektīvākos pasākumus finansēšanai no Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem.

Arī Valdības deklarācijā¹²⁵ ir noteikts, ka Latvija saistošos klimata politikas mērķus plāno sasniegt, nosakot ekonomiski pamatotus un uz mērķi fokusētus SEG emisijas samazinošus pasākumus, t.i., sabalansējot izmaksas un ieguvumus.

¹²² Eiropas Savienības fondu izvērtēšanas plāns, 2007-2013, Rīga, 2007.

¹²³ VARAM 12.08.2016. e-pasta vēstule.

¹²⁴ Likuma “Par piesārņojumu” 2.panta 8.punkts.

¹²⁵ Deklarācija par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (Saeima izteikusi uzticību Ministru kabinetam 11.02.2016. sēdē), 3.lp.

Vai ir noteikti Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta prioritāri atbalstāmie pasākumi?

Lai arī Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansējums ir pieejams jau no 2012.gada, VARAM kā atbildīgā ministrija par Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentu nav savlaicīgi noteikusi šī instrumenta izlietojuma prioritāri atbalstāmos pasākumus, tos nosakot tikai pēc pieciem gadiem Valsts kontroles veiktās revīzijas laikā. Par to liecina tas, ka:

- VARAM jau 2013.gada novembrī informatīvajā ziņojumā¹²⁶ norādīja, ka tiek izstrādāta koncepcija par emisijas kvotu pārdošanas rezultātā iegūtā finansējuma izmantošanas iespējām, kas tiks izmantots par pamatu emisijas kvotu izsoļu instrumenta izveidei. Ne 2013., ne 2014.gadā šī koncepcija netika izstrādāta;
- VARAM 2015.gada darbu plānā bija iekļauts uzdevums līdz 31.12.2015. izstrādāt Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta koncepciju. 2015.gadā šī koncepcija netika izstrādāta;
- 2016.gada sākumā vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs uzdeva valsts sekretāra vietniekam vides aizsardzības jautājumos iesniegt apstiprināšanai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģiju¹²⁷. Stratēģijas sagatavošanas termiņš nav noteikts. Revīzijas laikā tikai pēc Valsts kontroles lūguma tika iesniegta 21.10.2016. apstiprinātā Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģija¹²⁸.

Trīs gadus pēc kārtas - 2012., 2013. un 2014.gadā - likuma par valsts budžetu paskaidrojumos ir norādīts, ka pirmais potenciālais Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkurss ir plānots energoefektivitātes uzlabošanai ēkās, kurās izvietotas veselības aprūpes iestādes, sociālās mājas, izglītības iestādes un valsts pārvaldes nozaru vadošās (augstākās) iestādes.

Savukārt Vides politikas pamatnostādnēs 2014.-2020.gadam¹²⁹ SEG emisijas samazināšanai no Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem (indikatīvi) ir norādīti šādi pasākumi:

- ēku energoefektivitātes veicināšana;
- apgaismojuma infrastruktūras efektivitātes paaugstināšana;

¹²⁶ Informatīvais ziņojums "Par uzdevumu sniegt atbalstu energoefektivitātes pasākumu veikšanai ēkās, kurās izvietotas veselības aprūpes iestādes, sociālās mājas, izglītības iestādes un valsts pārvaldes nozaru vadošās (augstākās) iestādes" (pieņemts zināšanai MK 26.11.2013. sēdē, protokols Nr.63, 53.§).

¹²⁷ VARAM 23.02.2016. rīkojums Nr.29 "Par emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta vadību".

¹²⁸ Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģija (apstiprināta ar VARAM 21.10.2016. rīkojumu Nr.265).

¹²⁹ Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 74.lp.

- videi draudzīgas transporta infrastruktūras attīstība un atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšana sabiedriskajā sektorā;
- atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes veicināšana siltumapgādē.

21.10.2016. apstiprinātajā Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģijā¹³⁰ ir noteiktas instrumenta darbības komponentes un indikatīvās projektu konkursu tēmas (skatīt 4.tabulu), bet nav norādīts plānoto konkursu izmaksu efektivitātes pamatojums.

4.tabula

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības komponentes un indikatīvās projektu konkursu tēmas

N.p.k.	Darbības komponentes	Indikatīvās projektu konkursu tēmas	Aptuvenais finansējuma apjoms, % no kopējā finansējuma
1.	Investīciju projektu finansēšana	<ul style="list-style-type: none"> • SEG emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos (MK 12.01.2016. noteikumi Nr.35); • SEG emisiju samazināšana veicot jaunu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecību, kā arī esošu ēku pārbūvi vai atjaunošanu par zema enerģijas patēriņa ēkām (MK 26.01.2016. noteikumi Nr.69); • SEG emisiju samazināšana, izmantojot pilsētvides tehnoloģijas; • SEG emisiju samazināšana ražošanas procesos, nodrošinot izmantotās enerģijas atgūšanu un atkārtotu izmantošanu; • pielāgošanās klimata pārmaiņām tehnoloģiju un risinājumu ieviešana SEG emisiju samazināšanai; • SEG emisiju samazināšana, izmantojot atjaunojamo energoresursu tehnoloģijas mājāsaimniecībās. 	70%
2.	Tehnoloģiju un procesu attīstīšanas projektu finansēšana	<ul style="list-style-type: none"> • SEG emisijas samazinošu inovatīvu klimata tehnoloģiju attīstīšana un fundamentālu pētījumu īstenošana; • integrētu reģionālo SEG samazināšanas plānu izstrāde, piemēram, lai nodrošinātu Pilsētu mēru paktā enerģētikas un klimata jomā noteikto aktivitāšu īstenošanu; • transporta plūsmu optimizācijas projektu izstrāde, piemēram, sabiedriskā transporta maršrutu shēmu izstrāde, autopārvadājumu maršrutu optimizācija, stāvparku (<i>Park & Ride</i>) sistēmas ieviešana. 	5%
3.	Iniciatīvu projektu finansēšana	-	20%
4.	Administratīvie izdevumi, t.sk. sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi	-	5%

¹³⁰ Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģija (apstiprināta ar VARAM 21.10.2016. rīkojumu Nr.265).

Atbilstoši attīstības plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes principam politiku plāno pirms normatīvā akta izdošanas, un, izstrādājot normatīvos aktus, ņem vērā attīstības plānošanas dokumentus¹³¹.

Turklāt saskaņā ar finansiālo iespēju principu nepieciešams izvērtēt esošos un vidējā termiņā prognozētos resursus un piedāvāt efektīvākos risinājumus attiecībā uz nosprausto mērķu sasniegšanai nepieciešamajām izmaksām¹³².

Lai arī VARAM Vides politikas pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam¹³³ ir noteikusi indikatīvos rīcības virzienus Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu izlietojumam, tikai 21.10.2016. tika apstiprināta Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģija¹³⁴ ar konkrētām projektu konkursu tēmām. Tomēr jau pirms prioritāri atbalstāmo pasākumu noteikšanas VARAM starpministriju saskaņošanai:

- 28.08.2014. virzīja konkursa nolikuma projektu “Biomases izmantošana siltumenerģijas ražošanā”, kura mērķis bija nodrošināt pāreju no fosilos energoresursus izmantojošām siltumenerģiju ražojošām tehnoloģijām uz biomasu izmantojošām siltumenerģiju ražojošām tehnoloģijām (pēc gada – 24.09.2015. šis noteikumu projekts tika atsaukts)¹³⁵;
- 13.08.2015. virzīja konkursa nolikuma projektu “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos”, kura mērķis ir CO₂ emisijas samazināšana, veicot valsts nozīmes aizsargājamo arhitektūras pieminekļu pārbūvi, atjaunošanu vai vienkāršoto fasādes atjaunošanu¹³⁶ (noteikumu projekts pieņemts 12.01.2016.);
- 01.10.2015. virzīja konkursa nolikuma projektu “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana - zema enerģijas

Lai arī tikai 21.10.2016. ir noteikti finanšu instrumenta prioritāri atbalstāmie pasākumi, VARAM jau ir uzsākusi Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursus.

¹³¹ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 5.panta otrās daļas 9.punkts.

¹³² Attīstības plānošanas sistēmas likuma 5.panta otrās daļas 5.punkts.

¹³³ Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr.130), 74.lp.

¹³⁴ Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģija (apstiprināta ar VARAM 21.10.2016. rīkojumu Nr.265).

¹³⁵ Noteikumu projekts “Emisijas kvotu izsoļu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Biomases izmantošana siltumenerģijas ražošanā” nolikums”. Izsludināts Valsts sekretāru 28.08.2014. sanāksmē. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40332229>.

¹³⁶ Noteikumu projekts “Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” nolikums”. Izsludināts Valsts sekretāru 13.08.2015. sanāksmē. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40366121>;

MK 12.01.2016. noteikumi Nr. 35 “Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” nolikums.

patēriņa ēkas”, kura mērķis ir CO₂ emisiju samazināšana, veicot zema enerģijas patēriņa jaunu ēku būvniecību, kā arī esošu ēku pārbūvi vai atjaunošanu par zema enerģijas patēriņa ēkām¹³⁷ (noteikumu projekts pieņemts 26.01.2016.).

VARAM revīzijas laikā sniedza skaidrojumu¹³⁸, ka konkursa nolikuma projekts “Biomases izmantošana siltumenerģijas ražošanā” tika atsaukts, jo:

Konkursa nolikumā viena no projektu iesniedzēju grupām bija plānota dzīvojamās mājas īpašnieks – fiziska persona un vairāku dzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieku izveidota biedrība, kas neveic saimniecisko darbību un rīkojas vairāku dzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieku – fizisku personu – vārdā. Ņemot vērā, ka dzīvojamajās ēkās ir / var tikt izveidotas ar saimniecisku darbību saistītas juridiskas personas – komersanti (piemēram, veikali, biroji, frizētavas un tml.), nebija iespējams nodrošināt Eiropas Komisijas 2014.gada 17.jūnija Regulas (EK) Nr.651/2014 prasību izpildi attiecībā uz valsts atbalsta jautājumiem.

Turklāt 2015.gadā tika konstatētas arvien pieaugošas problēmas ar obligātā piesaistes līmeņa nodrošināšanu meža zemē. Tā kā jaunā atbalsta ietekme uz turpmāku obligātā piesaistes līmeņa sasniegšanu nebija izvērtēta un potenciāli varētu vēl vairāk samazināt CO₂ piesaisti, tādējādi apgrūtinot piesaistes mērķa izpildi, tika izlemts Ministru kabineta noteikumu projektu atsaukt.

Vienlaikus Finanšu ministrija revīzijas laikā ir sniegusi informāciju¹³⁹, ka:

atbildīgās ministrijas kompetencē ir izlemt, ar kādu atbalsta instrumentu vai komercdarbības atbalsta regulējumu konkrēto atbalsta pasākumu plānots ieviest.

Finanšu ministrijas rīcībā nav informācijas par iemesliem un argumentiem, kāpēc VARAM sagatavotajā programmā atbalsta sniegšanai nebūtu iespējams piemērot Regulas (EK) Nr.651/2014 nosacījumus.

¹³⁷ Noteikumu projekts “Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana - zema enerģijas patēriņa ēkas” nolikums”. Izsludināts Valsts sekretāru 01.10.2015. sanāksmē. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40370352>; MK 26.01.2016. noteikumi Nr. 69 “Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana – zema enerģijas patēriņa ēkas” nolikums”.

¹³⁸ VARAM 15.11.2016. vēstule Nr.18-le/8480.

¹³⁹ Finanšu ministrijas 06.12.2016. vēstule Nr.18-04/6705.

Finanšu ministrija 16.09.2014. sniedza atzinumu par VARAM sagatavotās atbalsta programmas projektu un saskaņošanai iesniegtais atbalsta programmas projekts neietvēra principiālas un nenovēršamas pretrunas programmā ietvertajam plānotajam komercdarbības atbalsta normatīvajam regulējumam.

Turklāt 21.10.2016. apstiprinātajā Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģijā¹⁴⁰ kā viena no indikatīvajām projektu konkursu tēmām ir norādīta SEG emisiju samazināšana, izmantojot atjaunojamo energoresursu tehnoloģijas māsaimniecībās, neanalizējot šī atbalsta ietekmi uz turpmāko obligātā CO₂ piesaistes līmeņa sasniegšanu.

Pretēji attīstības plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes principam¹⁴¹ VARAM Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursu īstenošanu bija uzsākusi pirms instrumenta darbības stratēģijas apstiprināšanas, un neizvērtējot efektīvākos risinājumus mērķu sasniegšanai¹⁴², līdzšinējās VARAM darbības nav vērstas uz mērķtiecīgu Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu izlietojuma plānošanu. To pamato arī tas, ka VARAM nav norādījusi pamatotus argumentus savai rīcībai, atsaucot starpministriju saskaņošanai iesniegto Ministru kabineta noteikumu projektu “Emisijas kvotu izsoļu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Biomases izmantošana siltumenerģijas ražošanā” nolikums”, jo Finanšu ministrija kā vadošā iestāde valsts atbalsta kontroles politikas jomā¹⁴³ norādīja, ka saskaņošanai iesniegtais Ministru kabineta noteikumu projekts neietvēra nenovēršamas pretrunas.

Vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta konkursos tiek atbalstīti izmaksu efektīvākie pasākumi?

Starptautiskie augstāko revīzijas iestāžu standarti¹⁴⁴ nosaka, ka produktivitātes (*efficiency*) pārbaudes ietvaros jānovērtē, vai ir panākta optimāla attiecība starp ieguldījumiem un galaproduktu.

Atbilstoši starptautiski atzītajai praksei¹⁴⁵ SEG emisijas samazinošu projektu produktivitātes jeb ekonomiskās (izmaksu) efektivitātes¹⁴⁶

¹⁴⁰ Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģija (apstiprināta ar VARAM 21.10.2016. rīkojumu Nr.265), 4.nodaļa.

¹⁴¹ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 5.panta otrās daļas 9.punkts.

¹⁴² Attīstības plānošanas sistēmas likuma 5.panta otrās daļas 5.punkts.

¹⁴³ Ministru kabineta 29.04.2003. noteikumu Nr.239 “Finanšu ministrijas nolikums” 5.1. apakšpunkts.

¹⁴⁴ ISSAI 300, Fundamental Principles of Performance Auditing (pieejams: <http://www.issai.org/lumis/portal/fileDownload.jsp?fileId=8A8185AB58591C86015873B443704E21>), 11.punkts.

novērtēšanā izmanto rādītāju – projektos plānoto CO₂ emisijas samazinājumu gadā pret ieguldīto instrumenta finansējumu.

Arī VARAM ir norādījusi, ka:

- *Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ieviešanas pamatprincips ir – cik daudz CO₂ emisijas var samazināt attiecībā pret ieguldīto finansējumu, tādējādi parādot, ka investīciju rezultātā emisijas var samazināt finansiāli efektīvā veidā¹⁴⁷;*
- *Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta ietvaros prioritāri finansējumu piešķir projektu konkursiem ar iespējami augstu SEG emisiju samazināšanas potenciālu un iespējami zemām SEG emisiju samazināšanas izmaksām¹⁴⁸.*

2016.gadā tika izsludināti divi Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursi¹⁴⁹, kuru ietvaros atbalstīti šādi pasākumi ar mērķi samazināt CO₂ emisijas:

- valsts nozīmes aizsargājamo arhitektūras pieminekļu pārbūve, atjaunošana vai vienkāršotā fasādes atjaunošana;
- jaunu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecība, kā arī esošu ēku pārbūve vai atjaunošana par zema enerģijas patēriņa ēkām.

No Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem projektu īstenošanai ir piešķirts 31 867 251 *euro*, plānojot, ka tiks nodrošināts CO₂ emisijas samazinājums 1 004 652 kilogramu gadā, tajā skaitā Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansējums 47% vai 15 000 000 *euro* apmērā ir piešķirts vienam projektam, kurā nav paredzēts CO₂ emisijas samazinājums (jauna zema enerģijas patēriņa ēkas būvniecība)¹⁵⁰.

VARAM revīzijas laikā sniedza informāciju, ka:

¹⁴⁵ Skatīt, piemēram: Universal metrics to compare the effectiveness of climate change adaptation projects, April 2011. Pieejams: <https://www.oecd.org/env/cc/48351229.pdf>.

¹⁴⁶ MK 17.11.2009. instrukcijas Nr.16 “Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika” 42.1.apakšpunkts, 2.pielikuma 1.punkts.

¹⁴⁷ Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta Konsultatīvās padomes 28.08.2009. sēdes protokols Nr.1.

¹⁴⁸ Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģija (apstiprināta ar VARAM 21.10.2016. rīkojumu Nr.265), 4.nodaļa.

¹⁴⁹ MK 12.01.2016. noteikumi Nr.35 “Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” nolikums”, MK 26.01.2016. noteikumi Nr.69 “Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana – zema enerģijas patēriņa ēkas” nolikums”.

¹⁵⁰ Projekts Nr.EKII-2/1 “Zema enerģijas patēriņa Ventspils Mūzikas vidusskolas ēkas ar koncertzāles funkciju būvniecība, Lielajā laukumā 1, Ventspilī”.

jaunu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecības projektiem gaidāms pozitīvs efekts uz tautsaimniecību un SEG samazinājumu valstī kopumā un ilgtermiņā, jo, ņemot vērā potenciālo projektu unikalitāti un multifunkcionalitāti, paredzams, ka uzlabosies iedzīvotāju zināšanas un pārliecība par šādu tehnoloģiju ieviešanas nepieciešamību un tādējādi Latvijā tiks veicināta energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu aktīvāka un plašāka ieviešana un zema enerģijas patēriņa ēku būvniecības tirgus paplašināšanās, kā arī aktualizēta sabiedrības interese.

Tomēr VARAM nevarēja iesniegt informāciju par šādu projektu īstenošanas rezultātā plānoto netiešo SEG emisiju samazinājuma daudzumu.

No Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošanai ir piešķirti 196 317 315 *euro*, plānojot, ka tiks nodrošināts CO₂ emisijas samazinājums 208 704 958 kilogrami gadā, tajā skaitā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansējums 1 127 224 *euro* apmērā ir piešķirts astoņiem jaunu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecības projektiem, kuros nav paredzēts CO₂ emisijas samazinājums.

Lai novērtētu Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta efektivitāti, revidenti salīdzināja Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta efektivitātes rādītāju – projektos plānoto CO₂ emisijas samazinājumu gadā pret ieguldīto instrumenta finansējumu.

Revidenti aprēķināja, ka:

- Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta efektivitātes rādītājs ir 1,06 kg CO₂/*euro* gadā (skatīt 5.tabulu un 3.pielikumu);
- Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta efektivitātes rādītājs ir 0,03 kg CO₂/*euro* gadā (skatīt 5.tabulu un 3.pielikumu).

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu efektivitātes rādītājs ir 35 reizes zemāks nekā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektiem, kas norāda, ka Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta konkursos VARAM nav izvēlējusies atbalstīt izmaksu efektīvākos pasākumus.

Turklāt atšķirībā no Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursiem, kur vairumā gadījumu ir noteikts minimālais CO₂ emisiju samazinājuma rādītājs (no 0,18 līdz 0,49 kg CO₂/*euro* gadā), Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursos šāds rādītājs nav noteikts vispār.

Izstrādājot Ministru kabineta noteikumu projektu “Biomases izmantošana siltumenerģijas ražošanā” (plānotais Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansējums bija 10 000 000 *euro*), kura mērķis bija nodrošināt pāreju no fosilos energoresursus izmantojošām

Efektivitātes rādītājs
Emisijas kvotu izsolīšanas
instrumenta projektiem ir
35 reizes zemāks nekā
Klimata pārmaiņu finanšu
instrumenta projektiem.

siltumenerģiju ražojošām tehnoloģijām uz biomasu izmantojošām siltumenerģiju ražojošām tehnoloģijām¹⁵¹, projektu ieviešanas rezultātā VARAM bija plānojuši CO₂ emisijas samazinājumu 15 000 000 kilogrami gadā¹⁵², tādējādi sasniedzot emisiju samazinājuma efektivitātes rādītāju 1,5 kg CO₂/euro gadā (skatīt 5.tabulu).

Ekonomikas ministrija Informatīvajā ziņojumā¹⁵³ ir norādījusi, ka, izvērtējot Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā īstenotās aktivitātes “Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”¹⁵⁴ ieviešanas gaitu, kuras laikā tika renovētas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, tika konstatēts, ka šajā aktivitātē minimālais nepieciešamais ietaupījuma rādītājs attiecībā pret ES fondu finansējumu ir 0,372 kg CO₂/euro gadā¹⁵⁵, kas ir ievērojami augstāks nekā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta energoefektivitātes un komplekso risinājumu konkursos¹⁵⁶ noteiktais minimālais rādītājs 0,25 kg CO₂/euro gadā.

¹⁵¹ Noteikumu projekts “Emisijas kvotu izsoļu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Biomasas izmantošana siltumenerģijas ražošanā” nolikums”. Izsludināts Valsts sekretāru 28.08.2014. sanāsmē (atsaukts 24.09.2015.). Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40332229>.

¹⁵² Latvia's second biennial report under the UNFCCC, 11.03.2016., 77.lp. Pieejams: http://unfccc.int/national_reports/biennial_reports_and_iar/submitted_biennial_reports/items/7550.php.

¹⁵³ Informatīvs ziņojums par ēku renovācijas finansēšanas risinājumiem, 15.-16.lp. (pieņemts zināšanai MK 04.06.2013. sēdē, protokols Nr.33, 30.§).

¹⁵⁴ MK 10.02.2009. noteikumi Nr.138 “Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.1.aktivitātes “Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” projektu iesniegumu atlases pirmo līdz astoto kārtu”;

MK 05.04.2011. noteikumi Nr.272 “Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.1.aktivitātes “Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” projektu iesniegumu atlases devīto un desmito kārtu”;

MK 28.05.2013. noteikumi Nr.284 “Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.1.aktivitātes “Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” projektu iesniegumu atlases vienpadsmito un turpmākajām kārtām”.

¹⁵⁵ MK 05.04.2011. noteikumu Nr.272 “Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.1.aktivitātes “Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” projektu iesniegumu atlases devīto un desmito kārtu” 5.pielikuma 19.punkts;

MK 28.05.2013. noteikumi Nr.284 “Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.1.aktivitātes “Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” projektu iesniegumu atlases vienpadsmito un turpmākajām kārtām” 5.pielikuma 19.punkts.

¹⁵⁶ MK 05.01.2010. noteikumi Nr.1 “Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Energoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās” nolikums”;

Ekonomikas ministrija ir norādījusi, ka nepieciešams, lai turpmāk piešķirtā finansējuma efektivitāte tiktu pārskatīta, sasniedzot lielāku vidējo CO₂ un enerģijas ietaupījumu¹⁵⁷.

5.tabula

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta efektivitātes rādītāji

Finansējuma avots	Finanšu instrumenta finansējums, euro	Projektos plānotais CO ₂ emisijas samazinājums, kg gadā	Plānotais emisijas samazinājuma efektivitātes rādītājs (kg CO ₂ /euro gadā)
1	2	3	4=3/2
Klimata pārmaiņu finanšu instruments	196 317 315	208 704 958	1,06
Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta plānotais projektu konkurss "Biomasa izmantošana siltumenerģijas ražošanā" (<i>netika apstiprināts</i>)	10 000 000	15 000 000	1,5
Emisijas kvotu izsolīšanas instruments ¹⁵⁸	31 867 251	1 004 652	0,03

Saskaņā ar revidentu veikto aprēķinu par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektos plānotajiem vidējiem emisijas samazināšanas efektivitātes rādītājiem secināms, ka augstākie vidējie rādītāji ir atjaunojamo energoresursu izmantojošu tehnoloģiju ieviešanai (tai skaitā mājāsaimniecību sektorā), pilotprojektos, kā arī komersantu ēku, tehnoloģisko iekārtu un ražošanas tehnoloģiju energoefektivitātes uzlabošanai (skatīt 3.pielikumu).

Arī VARAM pārstāvji jau 2011.un 2012.gadā norādīja, ka vislielāko SEG emisijas samazinājumu dod investīcijas ražošanas procesos¹⁵⁹.

Savukārt Eiropas Komisija ir norādījusi, ka ieguldījumiem jaunu ēku būvniecībā ir zemāka izmaksu efektivitāte nekā esošo ēku siltināšanai¹⁶⁰.

MK 05.05.2010. noteikumi Nr.417 "Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa "Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās" nolikums";

MK 21.06.2010. noteikumi Nr.542 "Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa "Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai pašvaldību ēkās" nolikums".

¹⁵⁷ Informatīvs ziņojums par ēku renovācijas finansēšanas risinājumiem, 15.-16.lp. (pieņemts zināšanai MK 04.06.2013. sēdē, protokols Nr.33, 30.§).

¹⁵⁸ Projektu konkurss "Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos" un projektu konkurss "Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana – zema enerģijas patēriņa ēkas".

¹⁵⁹ Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta Konsultatīvās padomes 15.06.2011. sēdes protokols Nr.8, 14.06.2012. sēdes protokols Nr.12, 28.09.2012. sēdes protokols Nr.13.

Revīzijas laikā izvērtējot pretendentu aktivitāti Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektos, secināms, ka projektu iesniedzēju pieprasījums pēc finansējuma pārsniedza instrumenta finanšu iespējas, tādēļ kopumā finanšu resursu nepieejamības dēļ tika noraidīti 303 sagatavotie projektu iesniegumi 111 714 608 *euro* apmērā (tas ir, 57% no faktiski ieguldītā finansējuma; skatīt 6.tabulu).

6.tabula

Kopsavilkums par atbalstāmajiem projektiem, kuri tika noraidīti nepietiekoša Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansējuma dēļ

N.p.k.	Konkursa Nr.	Projektu konkursa nosaukums	Noraidīto projektu iesniegumu skaits	Noraidītajos projektos pieprasītais finansējums, <i>euro</i>
1.	KPFI-2	Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana	7	1 072 516
2.	KPFI-3	Energoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās	7	2 478 987
3.	KPFI-4	Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamajiem energoresursiem	11	2 584 026
4.	KPFI-5	Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās	24	11 708 174
5.	KPFI-7	Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai pašvaldību ēkās	35	16 792 457
6.	KPFI-8	Sabiedrības izpratnes attīstīšana par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas nozīmi un iespējām	25	1 269 024
7.	KPFI-10	Zema enerģijas patēriņa ēkas	39	12 055 499
8.	KPFI-12	Atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai	99	55 476 248
9.	KPFI-13	Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā	1	21 433

¹⁶⁰ Commission Staff working document, Country Report Latvia 2016, Brussels, 26.02.2016 SWD (2016) 82 final.

N.p.k.	Konkursa Nr.	Projektu konkursa nosaukums	Noraidīto projektu iesniegumu skaits	Noraidītajos projektos pieprasītais finansējums, euro
10.	KPFI-13.2	Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana pašvaldības publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā (III kārtas ietvaros)	18	2 818 657
11.	KPFI-14	Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana un pilotprojektu īstenošana	37	5 437 586
Kopā			303	111 714 608

Ņemot vērā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ierobežotās finanšu iespējas, pretendentu lielo aktivitāti, kā arī salīdzinoši ar līdzšinējiem Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta konkursiem būtiski augstākus emisiju samazināšanas efektivitātes rādītājus, būtu izvērtējama Klimata pārmaiņu finanšu instrumentam līdzīgu konkursu turpināšana, izmantojot Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļus.

Vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta konkursos tiek atbalstīti emisiju samazināšanu veicinošākie projekti?

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu iesniegumi tiek izvērtēti un atlasīti pēc Ministru kabineta noteikumos noteiktajiem administratīvās un kvalitātes vērtēšanas kritērijiem.

Kvalitātes kritēriji ļauj atlasīt projektus, kuru finansēšanai jādod priekšroka, lai sekmīgāk sasniegtu mērķi. Kvalitātes kritēriju uzdevums ir ļaut projektu iesniegumus vērtēt attiecībā pret to, cik efektīvi konkrētais projekts ļauj sasniegt aktivitātes mērķus.

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (*Organisation for Economic Co-operation and Development; turpmāk – OECD*)¹⁶¹ ir izstrādājusi Labas prakses principus publisko vides aizsardzības izdevumu pārvaldībā¹⁶², tai skaitā, nosakot caurredzamības, izsekojamības, vides aizsardzības efektivitātes, ekonomiskās efektivitātes un finansiālās piesardzības principus.

¹⁶¹ Pievienošanās sarunas ar Latviju *OECD* uzsāka 29.05.2013., un par pilntiesīgu *OECD* dalībvalsti Latvija kļuva 01.07.2016. Pieejams: <https://www.oecd.org/latvia/latvia-accession-to-the-oecd.htm>.

¹⁶² Recommendation of the Council on Good Practices for Public Environmental Expenditure Management, 8 June 2006 - C(2006)84. Pieejams: <http://acts.oecd.org/Instruments/PrintInstrumentView.aspx?InstrumentID=175&InstrumentPID=171&InstrumentHID=0&Lang=en>

Labas prakses principi publisko vides aizsardzības izdevumu pārvaldībā¹⁶³ paredz, ka:

- vides rezultātu rādītājiem būtu jābūt pēc iespējas nepārprotamiem un tie būtu jāizmanto kā galvenie kritēriji projektu izvērtēšanā un atlasē. Vajadzības gadījumā vides rezultāti būtu jānovērtē naudas izteiksmē, lai varētu veikt precīzu projektu izmaksu-ieguvumu analīzi;
- projektu atlases kritērijiem būtu jābūt tādiem, lai sasniegtu vislielākos vides rezultātus ar ierobežotajiem pasākuma līdzekļiem. Skaidram izmaksu-efektivitātes rādītājam (vienības kalpošanas izmaksas vides rezultātu sasniegšanas laikā) un piesaistīto papildu finanšu līdzekļu apmēram būtu jāveido kvantitatīvais pamats projektu izvērtēšanā, ranžēšanā un atlasē.

Analizējot Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu iesniegumu konkursus, tika konstatēts, ka:

- projektu iesniegumu konkursā “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” tikai četri kvalitātes vērtēšanas kritēriji no 12 tiešā vai netiešā veidā ir saistīti ar SEG emisiju samazināšanu (skatīt 4.pielikumu).

Savukārt VARAM sākotnēji izstrādātajā Ministru kabineta noteikumu projektā¹⁶⁴ nebija iekļauts neviens kvalitātes vērtēšanas kritērijs, kas saistīts ar SEG emisiju samazināšanu. Iepriekšminētie četri kvalitātes vērtēšanas kritēriji Ministru kabineta noteikumos¹⁶⁵ tika iekļauti pēc Ekonomikas ministrijas iniciatīvas. Vienlaikus Ekonomikas ministrija vērsa VARAM uzmanību uz to, ka vērtēšanas kritērijiem ir jāveicina Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu izmantošana izmaksu efektīvākā veidā¹⁶⁶.

Turklāt kvalitātes vērtēšanas kritērijā par emisijas samazinājuma efektivitātes rādītāju visi izvērtētie projekti saņēma zemāko

¹⁶³ Recommendation of the Council on Good Practices for Public Environmental Expenditure Management, 8 June 2006 - C(2006)84. Pieejams: <http://acts.oecd.org/Instruments/PrintInstrumentView.aspx?InstrumentID=175&InstrumentPID=171&InstrumentHID=0&Lang=en>

¹⁶⁴ Noteikumu projekts “Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” nolikums”, izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē 13.08.2015.

¹⁶⁵ MK 12.01.2016. noteikumi Nr.35 “Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” nolikums”.

¹⁶⁶ Izziņa par atzinumos sniegtajiem iebildumiem par Ministru kabineta noteikumu projektu “Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” nolikums” (VSS-859).

vērtējumu¹⁶⁷, līdz ar to pēc šī kritērija nebija iespējama labāko projektu atlase;

- *projektu* iesniegumu konkursā “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana – zema enerģijas patēriņa ēkas” tikai divi kvalitātes vērtēšanas kritēriji no septiņiem ir saistīti ar SEG emisiju samazināšanu netiešā veidā (skatīt 4.pielikumu). Konkursa nolikums tiešā veidā neparedz vērtēt SEG emisiju samazināšanu (piemēram, projektos plānoto CO₂ emisiju samazinājumu gadā (kg CO₂ gadā) vai projektos plānoto CO₂ emisijas samazinājuma efektivitātes rādītāju (kgCO₂/euro gadā)).

Iepriekš minētais norāda, ka VARAM darbības nav mērķtiecīgi vērstas uz izvirzītā mērķa sasniegšanu, jo, izstrādājot Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursu nolikumus, VARAM kā prioritāti nav izvirzījusi SEG emisiju samazinošu projektu atlasī.

Ieteikumi

VARAM pilnveidot Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģiju¹⁶⁸, nosakot finanšu instrumenta prioritāri atbalstāmos pasākumus, balstoties uz izmaksu efektivitātes aprēķiniem un ņemot vērā pieejamos datus par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta īstenoto projektu sākotnējiem rezultātiem un ekspertu viedokļus, lai novērstu risku kopējā klimata pārmaiņu samazināšanas mērķa sasniegšanā.

Izstrādājot Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursu nolikumu projektus, VARAM noteikt minimālos sasniedzamos efektivitātes rādītājus, kā arī turpmāk noteikt tādas vērtēšanas kritērijus, kas veicinātu izmaksu efektīvāko projektu atlasī.

1.4. Vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi valsts budžetā tiek plānoti atbilstoši apguves progresam?

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi valsts budžetā netiek plānoti atbilstoši apguves progresam. Laika posmā no 2013. līdz 2016.gada beigām plānotie Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi kopumā 68 903 657 euro apmērā sistemātiski ir pārdalīti gan budžeta plānošanas

¹⁶⁷ Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” vērtēšanas komisijas 16.06.2016. sēdes protokols Nr.7 un 28.06.2016. sēdes protokols Nr.8.

¹⁶⁸ Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta darbības stratēģija (apstiprināta ar VARAM 21.10.2016. rīkojumu Nr.265).

(33 365 024 *euro*), gan budžeta izpildes (35 538 633 *euro*) procesā citu, ar Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentu un pat ar klimata pārmaiņu samazināšanu nesaistītu, izdevumu finansēšanai (piemēram, valsts atbalstam par bērnu no pusotra gada vecuma līdz pamatizglītības ieguves uzsākšanai, ja bērns saņem pakalpojumu pie privātā bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēja, kā arī līdzekļu deficīta daļējai segšanai kompensējamo medikamentu un medicīnisko ierīču apmaksai).

Šādā veidā VARAM ir izmantojusi mehānismu, kā, nepalielinot budžeta kopējos izdevumus, iegūt papildu finanšu līdzekļus gan VARAM budžetā iepriekš plānojamiem pasākumiem vismaz 1 292 056 *euro* apmērā (piemēram, ministrijas darbinieku darba samaksas izlīdzināšanai un ikgadējās novērtēšanas prēmijām, datorprogrammu licenču iegādei un lietotāju apmācībai, kā arī datoru un serveru iegādei), gan ir palielinājusi savu vidēja termiņa budžeta ietvaru arī turpmākajiem gadiem vismaz par 4 090 008 *euro* gadā.

Izmantojot šādu pieeju un lielāko daļu Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu pārdalot citiem mērķiem (71%), negatīvi tiek ietekmēta valsts konsolidētā budžeta finansiālā bilance (pēc naudas plūsmas principa) nākamajiem gadiem, jo valstij būs nepieciešams rast papildu līdzekļus Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta mērķu finansēšanai 35 538 633 *euro* apmērā, ņemot vērā, ka visi gūtie ieņēmumi no emisijas kvotu izsolēm jāizmanto klimata politikas īstenošanai.

No 2012.gada beigām Latvija piedalās Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas emisijas kvotu izsolēs, pārdodot tai piešķirtās emisijas kvotas. Ņemot vērā iepriekšminēto, no 2012.gada *Gadskārtējā likumā par valsts budžetu* tiek plānoti:

- 1) ieņēmumi no emisijas kvotu izsolēm;
- 2) izdevumi Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentam, kas tiek finansēti no emisijas kvotu izsolēs gūtajiem ieņēmumiem.

Plānotie Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi kopumā 68 903 657 *euro* apmērā sistemātiski ir pārdalīti gan budžeta plānošanas (33 365 024 *euro*), gan budžeta izpildes (35 538 633 *euro*) procesā citu, ar Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentu un pat ar klimata pārmaiņu samazināšanu nesaistītu, izdevumu finansēšanai, tai skaitā VARAM palielinot savu vidēja termiņa budžeta ietvaru.

Visi ieņēmumi no emisijas kvotu izsolēm izmantojami, lai mazinātu klimata pārmaiņas un nodrošinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām, tai skaitā:

- SEG emisijas samazināšanas vai ierobežošanas pasākumiem dažādās nozarēs, kā arī, lai palielinātu iespēju pielāgoties klimata pārmaiņām, organizējot atklātos projektu iesniegumu konkursus;
- administratīvo izmaksu segšanai, kas saistītas ar Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta vadību un īstenošanu¹⁶⁹.

Finansējumu iepriekš minētajiem mērķiem VARAM paredz:

- valsts pamatbudžetā kārtējam gadam;
- vidēja termiņa (triju gadu periods) budžeta ietvarā¹⁷⁰.

Gadskārtējā budžeta pārdale

Ja piešķirtā budžeta ietvaros nav iespējams nodrošināt ministrijas noteikto mērķu sasniegšanu, ministrija izstrādā pieprasījumu finansējuma pārdalei starp gadskārtējā valsts budžeta likumā apstiprinātajām programmām un apakšprogrammām¹⁷¹.

Finansējums Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu īstenošanai budžetā tiek plānots jau no 2012.gada, bet pirmie projektu konkursi ir izsludināti tikai 2016.gada martā un pirmie avansu maksājumi Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu īstenošanai veikti 2016.gada otrajā pusē. Līdz ar to šajā laika periodā finansējums Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentam budžetā plānotajā apmērā nebija nepieciešams.

Revīzijas laikā VARAM norādīja, ka:

- *lai būtu iespējams organizēt Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atlases konkursus, bija nepieciešams uzkrāt pietiekamu ieņēmumu apjomu, jo sākotnēji bija prognozēti lielāki ieņēmumi no emisiju kvotu izsolēm, bet emisijas kvotu cena samazinājās. Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta konkursu izsludināšana tika plānota agrāk, attiecīgi 2014.gadā tika uzsākta konkursu “Biomاسas izmantošana siltumenerģijas ražošanā” un “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” nolikumu izstrāde. 2015.gadā tika uzsākts darbs pie konkursa “Siltumnīcefekta gāzu emisiju*

¹⁶⁹ Likuma “Par piesārņojumu” 32.² panta 4.⁴ un 4.⁶ daļa.

¹⁷⁰ Likuma “Par piesārņojumu” 32.² panta 3.² un 3.³ daļa; Likuma par budžetu un finanšu vadību 16.² panta otrās daļas 7.punkts.

¹⁷¹ MK 16.03.2010. noteikumu Nr.256 “Noteikumi par kārtību, kādā ministrijām un citām centrālajām valsts iestādēm tiek veikta apropriācijas pārdale starp programmām, apakšprogrammām un izdevumu ekonomiskās klasifikācijas kodiem” 3.punkts.

samazināšana - zema enerģijas patēriņa ēkas” nolikuma izstrādes;

- *lai neradītu iekšēju konkurenci starp Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursiem, Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursu nolikumu izstrāde tika uzsākta 2014.-2015.gadā, bet to tālākā virzība tika nodrošināta tad, kad tika pabeigti Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projekti*¹⁷².

Revīzijā konstatēts, ka laika posmā no 2013.gada līdz 2016.gada beigām no Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta budžetā plānotā finansējuma:

- ir veiktas 17 pārdales 35 188 633 *euro* apmērā citu, ar klimata pārmaiņu samazināšanu nesaistītu pasākumu finansēšanai, piemēram, valsts atbalstam par bērnu no pusotra gada vecuma līdz pamatizglītības ieguves uzsākšanai, ja bērns saņem pakalpojumu pie privātā bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēja, 912 964 *euro* apmērā, kā arī līdzekļu deficīta daļējai segšanai kompensējamo medikamentu un medicīnisko ierīču apmaksai 5 464 425 *euro* apmērā (skatīt 7.tabulu un 5.pielikumu);
- ir veikta viena pārdales uz līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem 350 000 *euro* apmērā, lai nodrošinātu ieguldījumu veikšanu Klimata pārmaiņu mazināšanas fondā (*Green Climate Fund*)¹⁷³, tādējādi šos līdzekļus neattiecinot uz Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentu (skatīt 7.tabulu un 5.pielikumu);
- ir veiktas 14 pārdales 21 573 891 *euro* apmērā Eiropas Savienības fondu un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu finansēšanai. Ņemot vērā, ka Eiropas Savienības fondu un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu finansēšanai paredzētie finanšu instrumentu līdzekļi tiek atgūti valsts budžetā, revidentu ieskatā netiek radīta negatīva ietekme uz Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta pieejamo līdzekļu apjomu.

7.tabula

¹⁷² VARAM 15.11.2016. vēstule Nr.18-1e/8480.

¹⁷³ MK 04.12.2014. rīkojums Nr.731 “Par apropriācijas pārdali”; Saeimas 11.12.2014. paziņojums “Par Saeimas piekrišanu likumā “Par valsts budžetu 2014.gadam” noteiktās apropriācijas pārdalei”; Finanšu ministrijas 16.12.2014. rīkojums Nr.718;

MK 11.12.2014. rīkojums Nr.781 “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””.

No Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta plānotā finansējuma veiktās budžeta pārdales¹⁷⁴ citiem mērķiem

Gads	Gadskārtējā likumā par valsts budžetu plānotie izdevumi, <i>euro</i> ¹⁷⁵	Veiktās pārdales citiem mērķiem, <i>euro</i>	Veikto pārdaļu attiecība pret plānoto finansējumu, %
1	2	3	4 = 3 / 2
2013	23 202 976	21 343 077	92%
2014	15 651 592	6 827 375	44%
2015	14 100 835	990 792	7%
2016	13 852 156	6 377 389	46%
Kopā:	66 807 559	35 538 633	53%

Turklāt no pārdalītajiem 35 538 633 *euro* Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem vismaz 1 292 056 *euro* pēc VARAM pieprasījuma ir pārdalīti ministrijas budžetā iepriekš plānojamiem pasākumiem, piemēram, darbinieku darba samaksas izlīdzināšanai un ikgadējās novērtēšanas prēmijām, datorprogrammu licenču iegādei un lietotāju apmācībai, kā arī datoru un serveru iegādei (skatīt 6.pielikumu).

Lai arī Likumos par valsts budžetu 2015. un 2016.gadam¹⁷⁶ bija paredzēta iespēja 2015. un 2016.gadā finansējumu Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu īstenošanai budžetā saņemt pēc projektu konkursu līgumu noslēgšanas no valsts budžeta nesadalītā finansējuma Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanas, tomēr VARAM *valsts budžeta likumos par 2015. un 2016.gadu* joprojām bija plānojusi izdevumus Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu īstenošanai, kaut arī neviens projektu konkurss vēl nebija izsludināts un līgumi nebija noslēgti. Tā rezultātā arī 2015. un 2016.gadā budžetā tika veiktas pārdales citiem mērķiem 7 368 181 *euro* apmērā¹⁷⁷.

Budžetā ieplānotie Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi 35 538 633 *euro* apmērā no 2013.gada līdz 2016.gada beigām sistemātiski ir izmantoti, lai faktiski finansētu citus, ar Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentu un pat ar klimata pārmaiņu samazināšanu

¹⁷⁴ Neieskaitot pārdales Eiropas Savienības fondu un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu finansēšanai.

¹⁷⁵ Izdevumu finansēšanas resurss – dotācija no vispārējiem ieņēmumiem.

¹⁷⁶ Likuma “Par valsts budžetu 2015.gadam” 28.pants, likuma “Par valsts budžetu 2016.gadam” 29.pants.

¹⁷⁷ Skatīt 7.tabulu (2015.gadā veiktās pārdales 990 792 *euro* + 2016.gadā veiktās pārdales 6 377 389 *euro* = 7 368 181 *euro*).

nesaistītus, izdevumus, nepalielinot kārtējā gada budžeta kopējos izdevumus, tai skaitā finansējot VARAM budžetā iepriekš plānojamus pasākumus vismaz 1 292 056 *euro* apmērā.

Attiecībā uz to, kādēļ iepriekš minētie pasākumi netika ņemti vērā, plānojot gadskārtējo valsts budžetu, VARAM norādīja¹⁷⁸:

ņemot vērā, ka valsts budžeta iespējas ir ierobežotas, lielākā daļa no ministrijas iesniegtajām jaunajām politikas iniciatīvām un administratīvās kapacitātes stiprināšanas pasākumiem netika atbalstīta vai atbalstīta daļēji. Tādējādi ministrijai ir tikai divas iespējas kārtējā budžeta gada ietvaros pieprasīt finansējumu ārkārtas situācijas novēršanai vai valstiski īpaši nozīmīgiem pasākumiem, proti, pieprasot finansējumu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" vai pārdalot finansējumu starp budžeta programmām un apakšprogrammām, ja objektīvu iemeslu dēļ finansējums šajās budžeta programmās paredzētiem mērķiem kārtējā budžeta gadā netiek apgūts.

Jānorāda, ka attiecībā uz Eiropas Savienības fondu projektiem ir noteikts, ka nav pieļaujama finansējuma pārdale no izdevumiem Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai uz citiem izdevumiem¹⁷⁹, jo šie līdzekļi ir *iezīmēti* un izlietojami vienīgi noteiktu pasākumu īstenošanai. Attiecībā uz Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem, kuri arī ir izmantojami noteiktu pasākumu īstenošanai, šāda prasība nav noteikta.

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta ietekme uz valsts budžeta finansiālo bilanci

Valsts budžeta finansiālā bilance ir valsts budžeta ieņēmumu un izdevumu starpība; valsts budžetam ir finansiālais pārpalikums, ja valsts budžeta finansiālā bilance ir pozitīva jeb valsts budžeta ieņēmumi ir lielāki par izdevumiem, savukārt valsts budžetam ir finansiālais deficīts, ja valsts budžeta finansiālā bilance ir negatīva jeb valsts budžeta ieņēmumi ir mazāki par izdevumiem¹⁸⁰.

Tādējādi ieņēmumi no emisijas kvotu izsolēm un izdevumi Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentam ietekmē valsts budžeta finansiālo bilanci, tai skaitā finansiālo deficītu.

Laikposmā no 2012.gada līdz 2016.gada beigām:

¹⁷⁸ VARAM 09.12.21016. e-pasta vēstule.

¹⁷⁹ MK 16.03.2010. noteikumu Nr.256 "Noteikumi par kārtību, kādā ministrijām un citām centrālajām valsts iestādēm tiek veikta apropriācijas pārdale starp programmām, apakšprogrammām un izdevumu ekonomiskās klasifikācijas kodiem" 6.5.apakšpunkts.

¹⁸⁰ Likuma par budžetu un finanšu vadību 5.panta piektā daļa.

- faktiskie ieņēmumi no emisijas kvotu izsolīšanas veido 49 936 159 *euro*;
- faktiskie Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta izdevumi veido 7 677 221 *euro*,

tādējādi neizlietotie ieņēmumi 42 258 938 *euro* apmērā atbilstoši likuma “Par piesārņojumu” prasībām ir novirzāmi klimata pārmaiņu samazināšanas pasākumu veikšanai, tomēr līdz 2016.gada beigām jau 35 538 633 *euro* ir izlietoti ar klimata pārmaiņu samazināšanu nesaistītu pasākumu finansēšanai.

Lai arī visi gūtie ieņēmumi no emisijas kvotu izsolēm jāizmanto klimata pārmaiņu samazināšanai vai pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanai, tomēr lielākā daļa ieņēmumu – 71% ir tikuši novirzīti citiem mērķiem, tādējādi negatīvi ietekmējot valsts konsolidētā budžeta finansiālo bilanci (pēc naudas plūsmas principa) nākamajiem gadiem, jo valstij būs nepieciešams rast papildu līdzekļus Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta mērķu finansēšanai 35 538 633 *euro* apmērā.

Vidēja termiņa (triju gadu periods) budžeta pārdales

Vidēja termiņa (triju gadu periods) budžeta ietvars tiek precizēts atbilstoši ministriju sniegtajiem iebildumiem un priekšlikumiem¹⁸¹.

Ņemot vērā, ka finansējums Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentam nav bijis nepieciešams plānotajā apmērā, revīzijā tika konstatēts, ka laika posmā no 2015. līdz 2018.gadam arī no vidēja termiņa (triju gadu periods) budžeta ietvarā plānotā Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansējuma ir veiktas piecas pārdales 33 365 024 *euro* apmērā citu, ar Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentu nesaistītu pasākumu finansēšanai, piemēram, VARAM darbinieku darba samaksas izlīdzināšanai un sociālo garantiju nodrošināšanai turpmākos gadus 90 008 *euro* apmērā katru gadu, publisko pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai saskaņā ar vienas pieturas aģentūras principu kopumā 3 439 308 *euro* apmērā, reģionālo uzņēmējdarbības centru izveidei kopumā 213 431 *euro* apmērā, kā arī Salaspils kodolreaktora uzturēšanai un likvidācijai nepieciešamais finansējums kopumā 495 000 *euro* apmērā (skatīt 8.tabulu).

¹⁸¹ Likuma par budžetu un finanšu vadību 16.² panta otrās daļas 7.punkts; MK 11.12.2012. noteikumu Nr.867 “Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopapjoms un maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam” 14.punkts.

No Emisijas kvotu izolēšanas instrumenta plānotajiem vidēja termiņa budžeta izdevumiem veiktās pārdales citiem mērķiem

N. p. k.	Datums	Finansējuma novirzīšanas mērķis	2015	2016	2017	2018	
Vidēja termiņa budžeta ietvars (2015 - 2017)							
1.	10.11.2014.; 12.11.2014.	Papildu finansējuma novirzīšana ministriju jaunajām politikas iniciatīvām un papildu sniegtajiem priekšlikumiem ¹⁸² , VARAM jaunās politikas iniciatīvām ¹⁸³ novirzīts:	7 500 000	6 000 000	6 000 000		
		1) Virzība uz oglekļa mazieltīgu attīstību un pielāgošanās klimata pārmaiņām;	234 657	234 657	307 857	481 787*	
		2) Publisko pakalpojumu pieejamības nodrošināšana saskaņā ar vienas pieturas aģentūras principu;	1 146 436	1 146 436	1 146 436	1 146 436*	
		3) Dabas kapitāla izmantošana zaļās tautsaimniecības veicināšanā;	869 539	727 256	727 256	727 256*	
		4) Drošas koplietošanas IKT platformas attīstība un elektroniskās iepirkumu sistēmas e-izziņas/ e-konkursu darbības nodrošināšana;	11 050	105 459	17 255	17 255*	
		5) Reģionālo uzņēmējdarbības centru izveide;	0	0	213 431	213 431*	
		6) Droša radioaktīvo vielu apsaimniekošana un avāriju riska novērtēšanas un rīcības avārijas situācijas efektīva nodrošināšana;	292 266	518 825	331 408	157 478*	
		7) Vides monitorings un zvejas kontrole;	600 810	445 125	434 115	434 115*	
		8) Neatliekamie pasākumi valsts funkciju veikšanas nodrošināšanai	845 242	822 242	822 242	822 242*	
Kopā:			4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	
Vidēja termiņa budžeta ietvars (2016 - 2018)							
2.	17.03.2015.	VARAM darbinieku darba samaksas izlīdzināšanai un sociālo garantiju nodrošināšanai ¹⁸⁴		90 008	90 008	90 008*	
3.	17.03.2015.	Salaspils kodolreaktora uzturēšanai nepieciešamais finansējums ¹⁸⁵		150 000	150 000	150 000	
4.	27.08.2015.	Salaspils kodolreaktora likvidācijas pasākumu kopums (t.sk. radioaktīvo atkritumu glabātuvei "Radons") ¹⁸⁶		45 000			

¹⁸² MK 10.11.2014. sēdes protokols Nr.61, 28.§ 2.punkts.

¹⁸³ Likuma "Par valsts budžetu 2015.gadam" paskaidrojumi, 21. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (MK 12.11.2014. sēdes protokols Nr.62, 2.§ 2.punkts).

¹⁸⁴ MK 17.03.2015. sēdes protokols Nr.15, 30.§ 15.punkts.

¹⁸⁵ MK 17.03.2015. sēdes protokols Nr.15, 30.§ 24.punkts.

N. p. k.	Datums	Finansējuma novirzīšanas mērķis	2015	2016	2017	2018
Vidēja termiņa budžeta ietvars (2017 - 2019)						
5.	31.05.2016.	Uz budžeta resora "74.Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" budžeta programmu 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" ¹⁸⁷			7 550 000	5 550 000
Kopā:			7 500 000	6 285 008	13 790 008	5 790 008
Σ 33 365 024						

* - Saskaņā ar **vidēja termiņa budžeta ietvaru (2017 - 2019)** norādītās pārdales turpinās finansēt arī turpmākajos gados, tas ir – 2018. un 2019.gadā.

Izmantojot šādu mehānismu, VARAM ir palielinājusi savu vidēja termiņa budžeta ietvaru arī turpmākajiem gadiem vismaz par 4 090 008 *euro* gadā.

Jānorāda, ka attiecībā uz Eiropas Savienības fondu un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektiem ir noteikts, ka nav pieļaujama vidēja termiņa budžeta izdevumu pārdale no izdevumiem Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai, kā arī no izdevumiem Klimata pārmaiņu finanšu instrumentam¹⁸⁸, jo šie līdzekļi ir *iezīmēti* un izlietojami vienīgi noteiktu pasākumu īstenošanai. Attiecībā uz Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem, kuri arī ir izmantojami noteiktu pasākumu īstenošanai, šāda prasība nav noteikta.

Laika posmā no 2015. līdz 2018.gadam vidēja termiņa budžetā ieplānotie Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi kopumā 33 365 024 *euro* apmērā sistemātiski plānoti un izmantoti, lai faktiski finansētu citus, ar Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentu nesaistītus, izdevumus, nepalielinot vidēja termiņa budžeta kopējos izdevumus, bet finansējot jaunās politikas iniciatīvas un citus prioritāros pasākumus.

¹⁸⁶ MK 27.08.2015. sēdes protokols Nr.42, 3.§ 7.punkts.

¹⁸⁷ MK 31.05.2016. sēdes protokols Nr.26, 39.§ 6.18.apakšpunkts;

Revidentu ieskatā novirzītie līdzekļi uz budžeta resora "74.Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" 80.00.00 budžeta programmu "Nesadalītais finansējums Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai" 2017.gadā 5 945 000 *euro* apmērā un 2018.gadā 7 945 000 *euro* apmērā uzskatāmi par pamatoti novirzītiem, jo nepieciešamības gadījumā tie tiks pārdalīti Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēšanai.

¹⁸⁸ MK 11.12.2012. noteikumu Nr.867 "Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopējums un maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam" 13.1.apakšpunkts.

Emisijas kvotu izolīšanas instrumenta budžeta plānošana

Likums¹⁸⁹ nosaka, ka finansējumu Emisijas kvotu izolīšanas instrumentam paredz valsts pamatbudžetā kārtējam gadam un ilgtermiņa saistībās turpmākajiem gadiem¹⁹⁰ atbilstoši iepriekšējos gados iegūto un neizlietoto izsoļu ieņēmumu apmēram. Tomēr normatīvajos aktos nav noteikts termiņš Emisijas kvotu izolīšanas instrumenta līdzekļu izmantošanai, tādējādi neveicinot savlaicīgu līdzekļu ieguldīšanu klimata politikas mērķu sasniegšanas veicināšanai.

Valsts budžeta izdevumu pārskatīšanas rezultātā Ministru kabinets nolēma¹⁹¹, ka VARAM no 2017.gada izdevumi Emisijas kvotu izolīšanas instrumenta projektu īstenošanai jāplāno atbilstoši faktiski apstiprināto projektu naudas plūsmu prognozēm, papildu nepieciešamo finansējumu pārdalot no budžeta resora “74.Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” 80.00.00 budžeta programmas “Nesadalītais finansējums Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai”, līdzīgi kā finansējums nozaru ministriju budžetos tiek nodrošināts Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto projektu īstenošanai.

Normatīvais akts¹⁹² nosaka ministriju budžeta pieprasījumu izstrādāšanas pamatprincipus, tai skaitā Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu plānošanas principus, savukārt Emisijas kvotu izolīšanas instrumenta līdzekļu plānošanas principi nav noteikti.

Ieteikumi

Ņemot vērā, ka Emisijas kvotu izolīšanas instrumenta īstenošanai paredzētie līdzekļi ir *iezīmēti* un izlietojami vienīgi noteiktu pasākumu īstenošanai, VARAM sadarbībā ar Finanšu ministriju rosināt papildināt:

- normatīvo aktu¹⁹³, nosakot, ka nav pieļaujama apropriācijas pārdale no Emisijas kvotu izolīšanas instrumenta līdzekļiem uz

¹⁸⁹ Likuma “Par piesārņojumu” 32.² panta 3.² daļa.

¹⁹⁰ Valsts budžeta ilgtermiņa saistības — valsts funkciju, valstiski nozīmīgu pasākumu, projektu vai starptautiski uzņemto saistību izpildes nodrošināšanai noslēgtie līgumi, to skaitā līgumi par saņemamiem pakalpojumiem, saskaņā ar kuru noteikumiem budžeta finansēta institūcija veic maksājumus saimnieciskajam gadam sekojošos turpmākajos saimnieciskajos gados (Likuma par budžetu un finanšu vadību I.sadaļa “Likumā lietotie termini”).

¹⁹¹ MK 31.05.2016. sēdes protokols Nr.26, 39.§ 6.19.apakšpunkts.

¹⁹² MK 31.07.2012. noteikumi Nr.523 “Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem”.

¹⁹³ MK 16.03.2010. noteikumi Nr.256 “Noteikumi par kārtību, kādā ministrijām un citām centrālajām valsts iestādēm tiek veikta apropriācijas pārdale starp

citiem izdevumiem, lai novērstu negatīvu ietekmi uz kārtējā gada valsts budžeta finansiālo bilanci;

- normatīvo aktu¹⁹⁴, nosakot, ka nav pieļaujama vidēja termiņa budžeta izdevumu pārdale no Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem, lai novērstu negatīvu ietekmi uz valsts budžeta finansiālo bilanci ilgtermiņā.

VARAM sadarbībā ar Finanšu ministriju rosināt pilnveidot normatīvos aktus¹⁹⁵, nosakot:

- Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu īstenošanai paredzēto izdevumu plānošanas kārtību atbilstoši Ministru kabineta noteiktajiem principiem¹⁹⁶;
- termiņu Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu izmantošanai.

programmām, apakšprogrammām un izdevumu ekonomiskās klasifikācijas kodiem”.

¹⁹⁴ MK 11.12.2012. noteikumi Nr.867 “Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopapjoms un maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam”.

¹⁹⁵ Likuma “Par piesārņojumu” 32.² panta 3.² daļa;

MK 31.07.2012. noteikumi Nr.523 “Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem”.

¹⁹⁶ MK 31.05.2016. sēdes protokols Nr.26, 39.§ 6.19.apakšpunkts.

2. Vai Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļi tiek izlietoti efektīvi, tas ir, vai tiek nodrošināta projektu ilgtspēja (noteikto mērķu sasniegšana un uzturēšana), un atbilstoši normatīvo aktu prasībām?

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansējuma saņēmēji ir atbildīgi par projekta iesniegumā un līgumā noteikto rezultātu, tai skaitā CO₂ emisijas samazinājuma, sasniegšanu.

SIA “Vides investīciju fonds” ir atbildīga par projektu īstenošanas uzraudzību un noslēgto līgumu izpildi, kā arī par projektu īstenošanu iesniegto monitoringa pārskatu pārbaudi un apkopotās informācijas iesniegšanu VARAM¹⁹⁷.

VARAM ir atbildīgā iestāde par projektu īstenošanas līgumu sagatavošanu, noslēgšanu, grozīšanu un laušanu, projektu īstenošanas pārskatu pārbaudi un projektu īstenošanas kontroli¹⁹⁸, tai skaitā par lēmumu pieņemšanu attiecībā uz projektam izmaksāto līdzekļu atzīšanu par neattiecināmiem un to atgūšanu¹⁹⁹.

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursa nolikumos ir noteikts:

- ka finansējuma saņēmējiem pēc projekta līguma termiņa beigām jāveic projekta rezultātu monitorings²⁰⁰ un līdz nākamā gada 31.janvārim jāiesniedz SIA “Vides investīciju fonds” projekta rezultātu monitoringa pārskats. Projektu rezultātu monitoringa veikšanas periods trīs konkursos ir trīs gadi pēc projekta īstenošanas termiņa beigām, bet desmit konkursos – pieci gadi;
- ja plānotais CO₂ samazinājums netiek sasniegts pirmajā un otrajā gadā pēc projekta īstenošanas vai dažos projektu konkursos jau pirmajā gadā, finansējuma saņēmējiem ir jāiesniedz SIA “Vides investīciju fonds” pasākuma plāns CO₂ emisiju samazinājuma neatbilstības novēršanai, kas ir jāīsteno par saviem līdzekļiem;
- ja SIA “Vides investīciju fonds” konstatē, ka arī trešajā un ceturtajā gadā pēc plāna iesniegšanas, vai dažos konkursos jau otrajā gadā, netiek sasniegts projekta iesniegumā un līgumā noteiktais CO₂ emisiju samazinājums, tad SIA “Vides investīciju

¹⁹⁷ Likuma “Par Latvijas Republikas dalību Kioto protokola elastīgajos mehānismos” 10.panta 1¹.daļa.

¹⁹⁸ MK 25.06.2009. noteikumu Nr.644 “Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu īstenošanas, pārskatu iesniegšanas un pārbaudes kārtība” 2.punkts.

¹⁹⁹ Projektu konkursu nolikumu nosacījumi.

²⁰⁰ Izņemot konkursos Nr. KPFI-2, KPFI-8.

fonds” aprēķina CO₂ emisiju samazinājuma neatbilstības apmēru un rakstiski par to informē finansējuma saņēmēju un VARAM.

VARAM saskaņā ar konkursu nolikumiem ir tiesīga pieņemt lēmumu par projektam izmaksāto finanšu instrumenta līdzekļu atzīšanu par neattiecināmiem un finanšu instrumenta līdzekļu atgūšanu.

Informāciju par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursu monitoringa periodiem un tā nosacījumiem skatīt 7.pielikumā.

2.1. Vai pēc Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošanas tiek sasniegti plānotie rādītāji?

Kopumā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursi ir īstenoti sekmīgi, jo kopējais plānotais projektu iesniegumos norādītais CO₂ emisiju samazinājums ir pārsniegts par 13%. Tomēr vērtējot katru projektu atsevišķi, tika konstatēts, ka vidēji 19% no īstenotajiem projektiem kopumā par 64 878 tonnām nesasniedz plānoto CO₂ emisijas samazinājumu. Ņemot vērā zinātnieku veiktos aprēķinus²⁰¹ par vienas tonnas CO₂ radīto kaitējumu videi, revidenti ir aprēķinājuši, ka Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektos laikus nesasniegtais CO₂ emisiju samazinājums laika posmā no 2011. līdz 2015.gadam nav nodrošinājis vides kaitējuma samazināšanu vismaz 1 899 516 *euro* apmērā.

Revīzijā tika konstatēts, ka kopumā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursi ir īstenoti sekmīgi, jo kopējais projektu iesniegumos norādītais plānotais CO₂ emisiju samazinājums ir pārsniegts par 13%.

Tomēr vērtējot katru projektu atsevišķi, tika konstatēts, ka 19% projektu netiek sasniegti plānotais CO₂ emisiju samazinājums²⁰² (skatīt 8.pielikumu). Šiem projektiem piecu gadu laikā no 2011.gada līdz 2015.gadam plānotais CO₂ emisiju samazinājums kopumā nav sasniegts par 64 878 tonnām jeb 42% no plānotā (skatīt 9.tabulu).

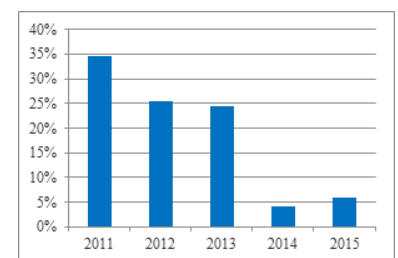
²⁰¹ Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects. Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020, European Commission, December 2014, 62.-63.lp. (2006.gada cenās). Pieejams:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

²⁰² SIA “Vides investīciju fonds” 31.12.2016. iesniegtā Ziņojuma par finansēto projektu rezultātiem un monitoringu 2015.gadā.

Vidēji 19% no īstenotajiem Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektiem kopumā par 64 878 tonnām nesasniedz konkrētos projektos plānoto CO₂ emisijas samazinājumu, tādējādi radot kaitējumu videi vismaz 1 899 516 *euro* apmērā.

Projektu īpatsvars, kuros netiek sasniegti plānotais CO₂ emisiju samazinājums (% no kopējā skaita).

9.tabula

Projekti, kuros netiek sasniegts plānotais CO₂ emisiju samazinājums

Gads	Plānotais CO ₂ emisiju samazinājums	Sasniegtais CO ₂ emisiju samazinājums	Nesasnēgtais CO ₂ emisiju samazinājums	
	tonnas	tonnas	tonnas	%
2011	676	571	105	16%
2012	1078	186	892	83%
2013	17 100	10 672	6428	38%
2014	60 153	29 281	30 872	48%
2015	74 053	47 472	26 581	33%
Kopā:	153 060	88 182	64 878	42%

Eiropas Savienības fondu projektu izmaksu-ieguvumu analīzē izmanto CO₂ emisiju sociālās izmaksas (*social cost of carbon*). Tie ir izdevumi, kas sabiedrībai rodas saistībā ar emisiju radīto vides kaitējumu. Saskaņā ar zinātnieku veiktajiem aprēķiniem 2010.gadā viena tonna CO₂ rada kaitējumu videi 25 *euro* apmērā, katru gadu pieaugot par vienu *euro*²⁰³. Līdz ar to laika posmā no 2011. līdz 2015.gadam projektos plānotā CO₂ emisiju samazinājuma nesasnēgšana par 64 878 tonnām nav nodrošinājusi vides kaitējuma samazināšanu vismaz 1 899 516 *euro* apmērā (skatīt 10.tabulu).

²⁰³ Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects. Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020, European Commission, December 2014, 62.-63.lp. (2006.gada cenās). Pieejams: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

10.tabula

Projektos plānotā CO₂ emisiju samazinājuma nesasniegšanas rezultātā radītais kaitējums videi

Gads	Nesasniegtais CO ₂ emisiju samazinājums, tonnas	CO ₂ emisiju sociālās izmaksas, euro par tonnu	Nesasniegta CO ₂ emisiju samazinājuma radītais kaitējums videi, euro
2011	105	26	2730
2012	892	27	24 084
2013	6428	28	179 984
2014	30 872	29	895 288
2015	26 581	30	797 430
Kopā:	64 878		1 899 516

Par projektā norādītā CO₂ emisiju samazinājuma rādītāju sasniegšanu Latvijai ir saistības pret starptautiskajiem pircējiem, kas noteiktas starptautiskajos līgumos par Noteiktā daudzuma vienību pārdošanu.

Saskaņā ar starptautisko līgumu par Noteiktā daudzuma vienību pārdošanu prasībām projektā norādītā CO₂ emisiju samazinājuma rādītāju nesasniegšanas gadījumā ieguldītie līdzekļi ir jāiegulda citos CO₂ emisijas samazinošos pasākumos. Šīs prasības neizpildes gadījumā šie līdzekļi ir jāatmaksā starptautiskajiem pircējiem.

Līdz 01.01.2017. Latvija ir noslēgusi deviņus starptautiskos līgumus par Noteiktā daudzuma vienību pārdošanu, no kuriem trīs līgumos saistību izpilde līdz 01.01.2017. ir beigusies, lai arī šo līgumu ietvaros finansēto projektu monitoringa periods ilgs līdz pat 2020.gadam.

Ņemot vērā, ka daļai starptautisko līgumu par Noteiktā daudzuma vienību pārdošanu saistību izpilde jau ir beigusies, bet šo līgumu ietvaros finansēto projektu monitoringa periods ilgs līdz pat 2020.gadam, attiecībā uz šiem projektiem CO₂ emisiju samazinājuma rādītāju nesasniegšanas gadījumā VARAM pieņemot lēmumu par līdzekļu atmaksu valsts budžetā, nav noteiktas prasības šo līdzekļu ieguldīšanai citos CO₂ emisijas samazinošos pasākumos.

Ieteikums

VARAM rosināt pilnveidot normatīvos aktus, nosakot prasību, ka Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu atgūtie neattiecināmie līdzekļi tiek ieguldīti klimata mērķu sasniegšanas veicināšanā.

2.2. Vai pēc Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošanas tiek veikts tiesību aktiem atbilstošs projektu rezultātu monitoringus?

Lai arī VARAM jau 2015.gadā identificēja nepieciešamību veikt grozījumus Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursu nolikumos, divu gadu laikā grozījumi nav veikti un identificētās problēmas attiecībā uz projektu monitoringu joprojām nav novērstas. VARAM līdz 01.01.2017. nav pieņēmusi lēmumus par iespējamo līdzekļu atgūšanu projektos, kuros netiek sasniegts plānotais CO₂ emisiju samazinājums.

Pastāv risks, ka, ilgstoši kavējoties ar grozījumu veikšanu konkursu nolikumos, 26 projektos ieguldītos līdzekļus vismaz 3 792 144 *euro* apmērā vairs nebūs iespējams atgūt

Vienlaikus šobrīd nav noteikts, ka atmaksātie līdzekļi par projektos nenasniegtajiem rezultātiem pēc starptautisko līgumu par Noteiktā daudzuma vienību pārdošanu saistību izpildes beigām būtu jāinvestē ar klimata pārmaiņu samazināšanu saistītos pasākumos.

SIA "Vides investīciju fonds", laikus neizvērtējot monitoringa pārskatus, būtiski kavē projektu īstenošanas rezultātā radušos problēmu izvērtēšanu un to novēršanu, lai sasniegtu projektu līgumos plānoto CO₂ emisiju samazinājumu.

Vai normatīvajos aktos noteiktās prasības nodrošina sekmīgu projektu rezultātu monitoringu?

SIA "Vides investīciju fonds" katru gadu VARAM sniedz atskaites par projektu monitoringa rezultātiem, atsevišķi norādot projektus, kuros netiek sasniegts plānotais CO₂ emisiju samazinājums, un iespējamo neattiecināmo finanšu līdzekļu summu.

2014.gads ir pirmais gads, pēc kura monitoringa rezultātiem VARAM, saskaņā ar SIA "Vides investīciju fonds" sniegto informāciju, varētu

VARAM nenodrošina Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu rezultātu atbilstošu monitoringu.

pieņemt lēmumus par projektiem izmaksāto finanšu instrumenta līdzekļu atzīšanu par neattiecināmiem, ja pēc projektu īstenošanas nav sasniegts plānotais CO₂ emisiju samazinājums.

Revīzijā aprēķināts, ka VARAM būtu jāpieņem attiecīgs lēmums, izvērtējot projektiem izmaksāto finanšu instrumenta līdzekļu 3 792 144 *euro* apmērā attiecināmību par monitoringa rezultātiem:

- CO₂ emisijas nesasniedzšanu plānotajā apmērā 2014.gadā 12 projektiem 956 621 *euro* apmērā un 2015.gadā 11 projektiem 1 453 253 *euro* apmērā;
- trīs projektiem 1 382 270 *euro* apmērā, jo iekārtu ekspluatācija nav uzsākta.

Līgumos par projektu īstenošanu ir noteikts – ja pēc projekta īstenošanas plānotie rezultāti (CO₂ emisiju samazinājums) netiek sasniegti, iegādātās iekārtas netiek lietotas Projektā paredzētajiem mērķiem vai ir atsavinātas, VARAM pieņem lēmumu par neatbilstoši veikto izdevumu atmaksu.

Lai gan pirmie monitoringa pārskati tika iesniegti jau 2012.gadā par iepriekšējā gada rezultātiem, VARAM tikai revīzijas laikā:

- 02.08.2016. apstiprināja *Kārtību, kādā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija nodrošina Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ietvaros finansēto projektu rezultātu monitoringa procesu*²⁰⁴;
- 25.08.2016. izveidoja darba grupu²⁰⁵, kuras uzdevums ir izskatīt un sniegt atzinumu par projektiem, kuru īstenošanas rezultātā nav sasniegts plānotais CO₂ emisiju samazinājums, kā arī nepieciešamības gadījumā aprēķināt nepieciešamo atgūstamo finanšu līdzekļu apmēru²⁰⁶.

Pastāv risks, ka, VARAM ilgstoši kavējoties ar izvērtējuma veikšanu par neattiecināmo līdzekļu atgūšanu gadījumos, kad netiek pildīti līgumu nosacījumi, projektos ieguldītos līdzekļus vismaz 3 792 144 *euro* apmērā vairs nebūs iespējams atgūt.

Revīzijas laikā VARAM tika lūgts iesniegt informāciju par visiem darba grupas protokoliem laika posmā līdz 16.09.2016. VARAM revīzijas laikā iesniedza tikai vienu darba grupas 30.08.2016. protokolu²⁰⁷, kurā darba grupa konstatēja, ka projektu konkursu

²⁰⁴ VARAM 02.08.2016. rīkojums Nr.198 “Par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu rezultātu monitoringa procesa uzraudzības kārtības apstiprināšanu”.

²⁰⁵ VARAM 25.08.2016. rīkojums Nr.211 “Par darba grupas izveidošanu jautājumu izskatīšanai par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu rezultātu monitoringa uzraudzības nodrošināšanai”.

²⁰⁶ VARAM 02.08.2016. Kārtības, kādā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija nodrošina Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ietvaros finansēto projektu rezultātu monitoringa procesu, 16., 17. un 18.punkts.

²⁰⁷ Darba grupas 30.08.2016. atzinums-protokols Nr.1.

nolikumos nepieciešams pilnveidot īstenoto projektu monitoringa nosacījumu piemērošanas kārtību, tajā skaitā nodrošinot korektu neattiecināmo līdzekļu atgūšanas kārtību. Revīzijas ziņojuma projekta saskaņošanas laikā VARAM iesniedza vēl vienu darba grupas protokolu sēdei, kura bija notikusi līdz 16.09.2016.²⁰⁸

Ņemot vērā VARAM 10.02.2017. iesniegto Apliecinājumu revidentiem, ka VARAM ir nodrošinājusi pieeju visai pieprasītajai dokumentācijai, Valsts kontrole savus secinājumus ir izdarījusi, balstoties uz VARAM revīzijas laikā sniegto informāciju.

VARAM līdz 01.01.2017. nav pieņēmusi lēmumus par iespējamo līdzekļu atgūšanu projektos, kuros netiek sasniegts plānotais CO₂ emisiju samazinājums.

SIA "Vides investīciju fonds" 2015.gadā vērsās VARAM²⁰⁹ ar ierosinājumu izdarīt grozījumus normatīvajos aktos:

- pagarinot monitoringa periodu par laika periodu, kad nedarbojas projektu ietvaros iegādātās iekārtas, un samazināt nepieciešamo CO₂ emisiju daudzumu gadījumos, kad ir veikta papildus ēku siltināšana;
- iekļaut pieļaujamo novirzi no sasniedzamajiem rezultātiem, ja CO₂ emisiju nesasniegšanas iemesls ir laika apstākļi.

Savukārt VARAM 2015.gadā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta Konsultatīvās padomes sēdē sniedza informāciju²¹⁰, ka līdz 2015.gada beigām tiks izdarīti grozījumi Klimatu pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursu nolikumos ar mērķi papildināt un precizēt instrumenta ietvaros īstenoto projektu sasniegto rezultātu monitoringa kārtību.

Grozījumi Klimatu pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursu nolikumos 2015.gadā netika izdarīti.

VARAM darbu plānā 2016.gadam tika noteikts, ka līdz 30.09.2016. ir jāizvērtē nepieciešamība sagatavot grozījumus Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta atklāto projektu iesniegumu konkursu nolikumos un sagatavot vadlīnijas attiecībā uz projektu rezultātu monitoringu vai arī izstrādāt jaunus Ministru kabineta noteikumus par monitoringa procesu.

VARAM revīzijas laikā 2016.gada novembrī sniedza šādu informāciju²¹¹:

VARAM šobrīd gatavo grozījumus Klimatu pārmaiņu finanšu instrumenta konkursa nolikumos.

²⁰⁸ Darba grupas 07.09.2016. atzinums-protokols Nr.4.

²⁰⁹ SIA "Vides investīciju fonds" 07.10.2015. e-pasta vēstule VARAM.

²¹⁰ Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konsultatīvās padomes 30.10.2015. sēdes protokols Nr.26, 4.punkts.

²¹¹ VARAM 15.11.2016. vēstule Nr.18-1e/8480.

Savukārt vadlīniju par projektu rezultātu monitoringu sagatavošanu no VARAM resursu izmantošanas viedokļa lietderīgi ir uzsākt tad, kad ir panākta vienošanās par noteikumu projektu redakciju starpministriju saskaņošanā vai uzreiz pēc to apstiprināšanas Ministru kabinetā.

Noteikumu grozījumu mērķis ir pilnveidot spēkā esošo tiesisko regulējumu par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ietvaros īstenoto projektu monitoringa periodu un principiem, kā arī novērst situācijas, kad projekta īstenotājiem tiek liegta iespēja nodrošināt plānotā CO₂ emisiju samazinājuma sasniegšanu no sevis neatkarīgu objektīvu apstākļu dēļ.

Noteikumu projektus plānots ievietot ministrijas tīmekļvietnē 2016.gada novembrī.

Ministru kabineta noteikumu projektu grozījumus VARAM savā tīmekļvietnē ir ievietojuši tikai 20.01.2017. un Valsts sekretāru sanāksmē izsludinājusi 09.02.2017.

Kaut arī nepilnības normatīvajos aktos tika konstatētas jau 2015.gadā, grozījumi normatīvajos aktos joprojām nav veikti, lai novērstu identificētās problēmas gadījumos, kad CO₂ emisiju samazinājums objektīvu apstākļu dēļ netiek sasniegts, tā rezultātā VARAM joprojām nav izvērtējusi, vai vismaz 26 projektiem izmaksātie Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļi 3 792 144 euro apmērā ir atzīstami par attiecināmiem.

Vai SIA “Vides investīciju fonds” nodrošina atbilstošu projektu monitoringu?

Monitoringa pārskati

Finansējuma saņēmēja iesniegtais monitoringa pārskats SIA “Vides investīciju fonds” ir jāizskata 20 darba dienu laikā no monitoringa pārskata saņemšanas dienas. Termiņu pagarina par precizējumu un papildus informācijas izskatīšanai nepieciešamo laiku, bet ne ilgāk par piecām darba dienām no katras papildu informācijas saņemšanas dienas²¹².

Revīzijā tika konstatēts, ka SIA “Vides investīciju fonds” nenodrošina atbilstošu projektu monitoringa uzraudzību, jo, piemēram, no 93 monitoringa pārskatiem par 2015.gadu, kas iesniegti līdz 31.01.2016., SIA “Vides investīciju fonds” gadījumos, kad finansējuma saņēmējam nebija nepieciešams sniegt papildu precizējumus:

- 20 darba dienu laikā nebija apstiprinājusi nevienu pārskatu;

²¹² SIA “Vides investīciju fonds” iekšējās kontroles sistēmas instrukcijas Nr.I-16 “Monitoringa pārskata pārbaude” 3.2.1.apakšpunkts.

- līdz 31.12.2016. vēl nebija apstiprinājusi septiņus monitoringa pārskatus.

Pārbaudes projektu īstenošanas vietās

SIA “Vides investīciju fonds” iekšējās kontroles sistēmā ir noteikts, ka SIA “Vides investīciju fonds” katru gadu līdz 31.janvārim sagatavo gada plānu pārbaudēm projektu īstenošanas vietās²¹³, tai skaitā par projektu rezultātu monitoringa pārbaudēm, kas ir jāveic vienu reizi katram projektam²¹⁴ monitoringa perioda laikā²¹⁵.

No 2013.gada SIA “Vides investīciju fonds”, sagatavojot gada plānu par pārbaudēm projektu īstenošanas vietās, iekļauj arī projektu rezultātu monitoringa pārbaūžu veikšanu.

No 2013. līdz 2016.gadam SIA “Vides investīciju fonds” ir veikusi tikai 42% no plānotajām pārbaudēm projektu īstenošanas vietās²¹⁶.

Plānoto pārbaūžu skaitu un faktiski veikto pārbaūžu skaitu skatīt 11.tabulā.

²¹³ SIA “Vides investīciju fonds” iekšējās kontroles sistēmas instrukcijas Nr.I-27 “Gada plāns pārbaudēm projektu īstenošanas vietās” 3.1.1.1.apakšpunkts.

²¹⁴ Konkursā “Atjaunojamo energoresursu izmantošana mājāsaimniecību sektorā” pārbaudes plāno projektos, kas nav iesnieguši monitoringa pārskatu līdz nākamā monitoringa perioda beigām, un izlases kārtībā ne mazāk kā 10% no visiem īstenotajiem projektiem.

²¹⁵ SIA “Vides investīciju fonds” iekšējās kontroles sistēmas instrukcijas Nr.I-27 “Gada plāns pārbaudēm projektu īstenošanas vietās” 3.2.3.apakšpunkts.

²¹⁶ Informācija tika apkopota par visiem konkursiem, izņemot konkursu Nr.KPFI-11.

11.tabula

Plānoto un faktisko pārbaūžu skaits projektu īstenošanas vietās²¹⁷

Gads	Plānoto pārbaūžu skaits	Veikto pārbaūžu skaits	% veikto pārbaūžu skaits no plānotajām
2013	12	12	100%
2014	51	1	2%
2015	6	6	100%
2016	122	62	51%
Kopā	191	81	42%

SIA “Vides investīciju fonds” savlaicīgi neveicot normatīvajos aktos paredzētās darbības monitoringa pārskatu izvērtēšanai, tiek būtiski kavēta projektu īstenošanas rezultātā radušos problēmu izvērtēšana un to novēršana, lai sasniegtu projektu līgumos plānoto CO₂ emisiju samazinājumu.

Ieteikumi

VARAM steidzami rosināt novērst identificētās problēmas normatīvajos aktos un uzsākt rādītāju nesasniegšanas iemeslu izvērtējumu.

SIA “Vides investīciju fonds” pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu, lai nodrošinātu:

- iesniegto monitoringa pārskatu izskatīšanu, pārbaudi un apstiprināšanu normatīvajos aktos noteiktajā termiņā;
- pārbaūžu veikšanu projektu īstenošanas vietās atbilstoši plānam.

²¹⁷ Informācija tika apkopota par visiem konkursiem, izņemot konkursu Nr.KPFI-11.

2.3. Vai Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir izmantojusi pasākumus projektu vērtēšanas izmaksu atgūšanai līgumu nenoslēgšanas gadījumā pēc projektu apstiprināšanas?

Gadījumos, kad Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu iesniedzēji nav noslēguši līgumus par projektu īstenošanu pēc to apstiprināšanas, VARAM no kredītiestādēm nav pieprasījusi konkursa nodrošinājuma summu 9960 *euro* apmērā.

VARAM ir rīkojusies nesaimnieciski, nepieprasot normatīvajos aktos noteikto garantiju maksu, tādējādi nenodrošinot 9960 *euro* iekasēšanu valsts budžetā.

Lai nodrošinātu projektu vērtēšanas izmaksu atgūšanu gadījumos, kad projektu iesniedzēji nenoslēdz projektu līgumus pēc to izvērtēšanas un apstiprināšanas, trijos Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursu nolikumos²¹⁸ ir noteikta prasība projekta iesniedzējam iesniegt VARAM Latvijas Republikā reģistrētas kredītiestādes vēstuli par konkursa nodrošinājuma summas izmaksas garantēšanu.

Šī prasība ir attiecināta tikai uz komersantiem. Kopumā komersanti varēja pieteikties uz atbalstu 11 Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursos.

Garantijas vēstulē norādīto summu kredītiestāde izmaksā pēc VARAM²¹⁹ pieprasījuma, ja ministrija ir pieņēmusi lēmumu apstiprināt projektu un uzaicinājusi projekta iesniedzēju noslēgt projekta līgumu, bet projekta iesniedzējs noteiktajā termiņā projekta līgumu nav parakstījis²²⁰. Šī summa tiek ieskaitīta valsts pamatbudžeta ieņēmumos.

²¹⁸ MK 08.06.2010. noteikumu Nr.521 "Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa "Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai ražošanas ēkās" nolikums" 13.1.apakšpunkts un 49.punkts;

MK 04.01.2011. noteikumu Nr.12 "Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa "Atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai" nolikums" 45.punkts;

MK 21.09.2010. noteikumu Nr.898 "Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa "Atjaunojamo energoresursu izmantošana transporta sektorā" nolikums" 34.4.apakšpunkts.

²¹⁹ MK 25.06.2009. noteikumu Nr.644 "Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu īstenošanas, pārskatu iesniegšanas un pārbaudes kārtība" 2.punkts.

²²⁰ MK 08.06.2010. noteikumu Nr.521 "Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa "Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai ražošanas ēkās" nolikums" 53.punkts;

Revīzijā tika konstatēti četri gadījumi²²¹, kad pēc lēmuma par projektu apstiprināšanu projektu iesniedzēji projektu līgumus nav parakstījuši, bet VARAM noteiktajā garantijas termiņā nav pieprasījusi kredītiestādēm izmaksāt garantiju vēstulēs noteikto summu – kopumā 9960 euro apmērā.

Lai arī astoņos Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursu nolikumos, kuros projektu iesniedzēji ir komersanti, nav iekļauta prasība par garantijas izmaksu, ja pēc projekta apstiprināšanas netiek noslēgts līgums par projekta īstenošanu, revīzijā konstatēti 27 gadījumi, kad projektu iesniedzēji pēc projektu apstiprināšanas nav noslēguši līgumus par projektu īstenošanu²²².

Pēc revidentu aplēsēm, ja iepriekš minētajos astoņos projektu konkursu nolikumos tiktu iekļauta prasība par garantijas izmaksu, būtu bijis iespējams pieprasīt garantijas summas izmaksu aptuveni 48 022 euro²²³ apmērā par projektiem, kuru iesniedzēji ir atteikušies slēgt līgumus par projektu īstenošanu pēc to apstiprināšanas.

2016.gadā izsludinātajos Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu nolikumos prasība par konkursa nodrošinājuma summas izmaksas garantēšanu nav paredzēta.

VARAM revīzijas laikā sniedza šādu informāciju²²⁴:

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta konkursa nolikumos konkursa nodrošinājuma summa nav paredzēta, jo konkursa ietvaros kā potenciālie finansējuma saņēmēji noteiktas publiskās personas (pašvaldības un to iestādes, valsts iestādes

MK 04.01.2011. noteikumu Nr.12 “Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai” nolikums” 49.punkts;

MK 21.09.2010. noteikumu Nr.898 “Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa “Atjaunojamo energoresursu izmantošana transporta sektorā” nolikums” 34.4.4.apakšpunkts.

²²¹ Kredītiestādes 14.10.2010. konkursa nodrošinājuma bankas garantija Nr.2009/264/GA/GAR/7522 (spēkā līdz 31.03.2011.); Kredītiestādes 20.01.2011. piedāvājuma garantija Nr.11-002757-GF (spēkā līdz 21.06.2011.); Kredītiestādes 31.03.2011. piedāvājuma garantija Nr.11-011495-GF (spēkā līdz 04.09.2011.); Kredītiestādes 31.03.2011. piedāvājuma garantija Nr.11-011496-GF (spēkā līdz 04.09.2011.).

²²² Šajā skaitā nav iekļauti projekti, par kuriem projektu īstenošanas līgumi netika noslēgti no projektu iesniedzējiem neatkarīgu iemeslu dēļ – tas ir, tie bija atbalstīti, bet līgums netika noslēgts nepietiekama finansējuma dēļ.

²²³ Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta trīs projektu konkursu nolikumos noteiktais projektu konkursu nodrošinājuma summas apmērs variē robežās no 711,44 līdz 2845,74 euro, turklāt tikai viena projektu konkursa nolikumā summas apmērs ir noteikts atkarībā no projektam pieprasītā finansējuma apmēra. Tādējādi projektu vērtēšanas izmaksu kopējais apmērs 27 gadījumos tika aprēķināts, pamatojoties uz vidējo aritmētisko projektu konkursu nodrošinājuma summu 1778,59 euro apmērā.

²²⁴ VARAM 15.11.2015. vēstule Nr.18-1e/8480.

un valsts dibinātas izglītības iestādes u.c.), kam šādu garantiju saņemšanas komercbankās var būt problemātiska, kā arī, ņemot vērā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta pieredzi, minētie projektu iesniedzēji piesardzīgi vērtē un plāno investīcijas, un reti fiksēti gadījumi, ka tie nenoslēdz līgumus par projektu īstenošanu, ja iesniegtie projektu pieteikumi ir apstiprināti. Jāņem vērā, ka arī Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektos prasība par nodrošinājuma garantiju tika izvirzīta tikai daļā konkursu un galvenokārt konkursos, kur būtiska projektu pieteicēju daļa bija komersanti.

Ieteikums

VARAM izvērtēt nepieciešamību arī Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkursu nolikumos iekļaut pasākumus projektu vērtēšanas izmaksu atgūšanai gadījumos, kad komersanti kā projektu iesniedzēji nenoslēdz projektu līgumus pēc to apstiprināšanas, kā arī pasākumu iekļaušanas gadījumā pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu, lai nodrošinātu kontroli pār šo pasākumu īstenošanu.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas viedoklis

Par veikto revīziju

Valsts kontroles veiktā lietderības revīzija ir nozīmīgs informācijas avots, vērtējot VARAM administrēto klimata pārmaiņu samazināšanai paredzēto līdzekļu izlietojumu. Revīzija kopumā bija lietderīga, rosinot izvērtēt nepieciešamās izmaiņas iestādes darba pilnveidošanā šajā jomā.

Par revīzijas secinājumiem

Izdarot secinājumus, Valsts kontrole ne vienmēr ir ņēmusi vērā VARAM sniegtos skaidrojumus, kā arī VARAM viedoklis un sniegtā informācija iekļauta selektīvi. Balstoties uz atbildēm specifiski uzdotos jautājumos, izdarīti vispārīgi secinājumi.

[Valsts kontroles komentārs: Valsts kontrole ir ņēmusi vērā visus VARAM revīzijas laikā sniegtos skaidrojumus un izvērtējusi, vai tie ir pamatoti ar pierādījumiem. VARAM sniegtie skaidrojumi revīzijas ziņojumā iekļauti tādā veidā un apjomā, lai nodrošinātu pilnīgu informācijas atspoguļošanu.]

Par revīzijas ieteikumiem

Revīzijas ziņojumā iekļautie secinājumi par turpmākajām darbībām ir saprotami un kopumā palīdzēs uzlabot iestādes darbu.

Par revīzijas ieteikumu ieviešanu

Pamatojoties uz jau līdz šim identificētajiem problēmjautājumiem, kā arī Valsts kontroles ieteikumiem, VARAM turpinās darbu pie normatīvā regulējuma pilnveides un aktīvas sadarbības ar saistītajām institūcijām un organizācijām. Lietderīgi arī, ka Revīzijas ziņojums ir izstrādāts laikā, kad iestādē jau ir uzsākts darbs pie normatīvā regulējuma pilnveides.

Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes

Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis ir pārlicināties, vai klimata pārmaiņu samazināšanai paredzētie līdzekļi tiek plānoti un izlietoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tas ir:

- vai Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi tiek plānoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
- vai Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļi tiek izlietoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tas ir, vai tiek nodrošināta projektu ilgtspēja (noteikto mērķu sasniegšana un uzturēšana).

Mērķis – pārlicināties, vai klimata pārmaiņu samazināšanai paredzētie līdzekļi tiek plānoti un izlietoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Juridiskais pamatojums

Lietderības revīzija “Vai klimata pārmaiņu samazināšanai paredzētie līdzekļi tiek plānoti un izlietoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām?” ir veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles revīziju 2016.gada plānu un Ceturtā revīzijas departamenta 2016.gada 16.maija revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1-16/2016.

Revīziju veica revīzijas grupas vadītājs – vecākais valsts revidents Jānis Salenieks, vecākā valsts revidente Iveta Mansura-Garsija un valsts revidente Olga Loginova.

Revidentu un revidējamās vienības atbildība

Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

VARAM un SIA “Vides investīciju fonds” ir atbildīgi par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms un ierobežojums

Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārlicību par revīzijas apjomā iekļauto revidējamo vienību – VARAM un SIA “Vides investīciju fonds” – veiktajiem pasākumiem, lai nodrošinātu klimata pārmaiņu samazināšanai paredzēto līdzekļu efektīvu plānošanu un izlietojumu atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Revīzija veikta par laika posmu no 01.01.2009. līdz 30.06.2016. Pilnīgai priekšstata iegūšanai par dažiem jautājumiem informācija tika apkopota arī par laiku ārpus minētā posma.

Tā kā revidējamais laika posms ietvēra Latvijas Republikas nacionālās valūtas – lata nomaiņu pret *euro*, tad revīzijas ziņojumā visas skaitliskās vērtības ir izteiktas *euro*, piemērojot valūtas kursu – viens *euro* ir 0,702804 lati.

Revīzijas apjomā iekļauta:

- VARAM, kura izstrādā klimata politiku, organizē un koordinē klimata politikas īstenošanu, ka arī nodrošina uz klimata politikas mērķu sasniegšanu vērstu līdzekļu plānošanu un projektu administrēšanu;
- valsts SIA “Vides investīciju fonds”, kura nodrošina Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu uzraudzību.

Ņemot vērā, ka klimata politika aptver gandrīz visas tautsaimniecības nozares un līdz ar to politikas ieviešanā ir iesaistītas vairāku nozaru ministrijas, revīzijā tika pārbaudītas tikai VARAM darbības klimata politikas īstenošanā.

Revīzijas apjomā tika iekļautas Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu pārbaudes, bet netika pārbaudīti citi klimata pārmaiņu samazināšanai paredzētie līdzekļi, tai skaitā ES fondu programmu ietvaros.

Revīzijā netika vērtēta Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu ilgtspēja, jo šī finansējuma ietvaros apstiprinātie projekti vēl nav pabeigti.

Revīzija veikta par laika
posmu no 01.01.2009. līdz
30.06.2016.

Vērtēšanas kritēriji

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
1. Vai Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta līdzekļi tiek plānoti efektīvi un atbilstoši normatīvo aktu prasībām?		
1.1. Vai klimata politikas plānošanas dokumentos ir noteikta Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta ietekme uz sasniedzamajiem rezultātiem?		
1.2. Vai klimata politikas izstrādē un ieviešanā tiek izmantoti attiecīgās jomas pētījumi?		
Klimata politikas plānošanas dokumenti	Klimata politikas plānošanas dokumentos (plāns) ir noteikti Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta pasākumi, darbības rezultāti, to rezultatīvie rādītāji un nepieciešamais finansējums	<p>⊗ Kritērijs nav sasniegts – Klimata pārmaiņu samazināšanas plāns periodam līdz 2020.gadam netika izstrādāts, jo VARAM ir norādījusi, ka plāna izstrāde ir zaudējusi aktualitāti, jo plānots, ka 2020.gada klimata politikas mērķi tiks sasniegti.</p> <p>Šobrīd vienīgajā spēkā esošajā politikas plānošanas dokumentā, kurā ir iekļauti klimata politikas mērķi – Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam – nav noteikts VARAM administrēto klimatu pārmaiņu samazināšanai paredzēto instrumentu – Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta un Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta – ieguldījums kopējā klimata politikas mērķa sasniegšanā.</p>
1.3. Vai Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta pasākumi tiek plānoti mērķtiecīgi?		
Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta pasākumu plānošana	VARAM ir noteikts process, kā tiek noteikti Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta īstenojamie pasākumi (projektu konkursi)	<p>⊗ Kritērijs nav sasniegts - VARAM darbības nav vērstas uz mērķtiecīgu Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta līdzekļu izlietojuma plānošanu, jo (1) ir izsludināti Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta projektu konkursi, nenosakot prioritāri atbalstāmos pasākumus, (2) nav veicināta tādu projektu atlase, kas sniegtu pēc iespējas lielāku SEG emisiju samazinājumu.</p>

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto pasākumu izvērtējums	Ir veikts Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto pasākumu izvērtējums, lai nodrošinātu turpmāku Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu ieguldīšanu izmaksu efektīvos (produktīvos) pasākumos.	<p>⊗ Kritērijs nav sasniegts - VARAM nav veikusi Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu izmaksu efektivitātes izvērtējumu, līdz ar to nav radīta iespēja noteikt izmaksu efektīvākos pasākumus finansēšanai no Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļiem.</p> <p>Šobrīd apstiprināto Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta vidējais projektu efektivitātes rādītājs ir 35 reizes zemāks nekā Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektiem.</p>
---	--	---

1.4. | Vai Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi valsts budžetā tiek plānoti atbilstoši tirgus situācijai (ieņēmumi) un apguves progresam (izdevumi)?

Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finanšu līdzekļu plānošana	Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļu plānošanas process valsts budžetā ir izsekojams	<p>⊗ Kritērijs nav sasniegts - finansējums Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu īstenošanai budžetā tiek plānots jau no 2012.gada, bet pirmie projektu konkursi ir izsludināti tikai 2016.gada martā un pirmie avansu maksājumi projektu īstenošanai veikti 2016.gada otrajā pusē.</p> <p>No 2013.gada līdz 2016.gada beigām plānotie Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta līdzekļi kopumā 68 903 657 euro apmērā ir pārdalīti citu, ar Emisijas kvotu izsolīšanas instrumentu un pat ar klimata pārmaiņu samazināšanu nesaistītu pasākumu finansēšanai.</p>
	Emisijas kvotu izsoļu ieņēmumu plānošanas procesā ir izmantotas pamatotas prognozēšanas metodes	<p>⊗ Kritērijs ir sasniegts – revīzijā nav konstatētas būtiskas neatbilstības Emisijas kvotu izsoļu ieņēmumu plānošanā.</p>

2. | Vai Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļi tiek izlietoti efektīvi, tas ir, vai tiek nodrošināta projektu ilgtspēja (noteikto mērķu sasniegšana un uzturēšana), un atbilstoši normatīvo aktu prasībām?

2.1. | Vai pēc Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošanas tiek sasniegti plānotie rādītāji?

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektos plānoto mērķu sasniegšana	Pasākumu plānoto rezultātu sasniegšanu nodrošina katra konkrēta projekta rezultātu izpilde	<p>⊗ Kritērijs nav sasniegts - lai arī Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursu līmenī plānotais CO₂ emisijas samazinājums tiek pārsniegts par 13%, revīzijā konstatēts, ka katru gadu vidēji 19% projektu netiek sasniegts plānotais CO₂ emisijas samazinājums, tādējādi piecu gadu laikā plānotais CO₂ emisijas samazinājums nav sasniegts par 64 878 tonnām jeb 42% no plānotā.</p>
--	--	--

2.2. | Vai pēc Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu īstenošanas tiek veikts tiesību aktiem atbilstošs projektu rezultātu monitorings?

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta neattiecināmie finanšu līdzekļi	Projektam noteikto rezultātu neizpildes gadījumā tiek aprēķināti un atgūti neattiecināmie līdzekļi	⊗ Kritērijs nav sasniegts - lai arī par 26 Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektiem, kuros nav sasniegti plānotie rezultāti, VARAM ir jāveic izvērtējums un jāpieņem lēmums par finanšu līdzekļu attiecināmību, šāds izvērtējums nav veikts un nav pieņemts lēmums par līdzekļu iespējamo atgūšanu. VARAM nav arī savlaicīgi rosinājusi grozījumus normatīvajos aktos, lai precizētu projektu rezultātu novērtēšanu.
--	--	--

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu monitorings	Projektu rezultātu monitorings tiek veikts saskaņā ar konkursu nolikumiem un izstrādātajiem iekšējās kontroles sistēmas aprakstiem	⊗ Kritērijs nav sasniegts - Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu monitoringa pārskati netiek izvērtēti iekšējos normatīvajos aktos noteiktajā termiņā.
---	--	---

2.3. | Vai VARAM ir izmantojusi pasākumus projektu vērtēšanas izmaksu atgūšanai līgumu nenoslēgšanas gadījumā pēc projektu apstiprināšanas?

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu nodrošinājuma summas atgūšana	Ir paredzēti pasākumi projektu vērtēšanas izmaksu atgūšanai līgumu nenoslēgšanas gadījumā pēc projektu apstiprināšanas, kas tiek piemēroti	⊗ Kritērijs nav sasniegts - lai arī trijos Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursu nolikumos ir noteikti pasākumi projektu vērtēšanas izmaksu atgūšanai līgumu nenoslēgšanas gadījumā pēc projektu apstiprināšanas, VARAM, nepieprasot no kredītiestādēm konkursa nodrošinājuma summu, nav nodrošinājusi 9960 <i>euro</i> iekasēšanu valsts budžetā.
---	--	---

Revīzijas metodes

Revīzijā izmantotas sekojošas galvenās metodes:

- analizētas ārējo normatīvo aktu prasības un identificētas obligātās prasības;
- vērtētas VARAM veiktās darbības klimata politikas izstrādē un tās īstenošanas organizēšanā un koordinēšanā, kā arī SIA “Vides investīciju fonds” darbības, veicot projektu uzraudzību;
- pārbaudīti VARAM un SIA “Vides investīciju fonds” uzrādītie dokumenti;
- intervētas VARAM un SIA “Vides investīciju fonds” atbildīgās personas.

Revīzijas grupas vadītājs

vecākais valsts revidents

Jānis Salenieks

Revīzijas grupa:

vecākā valsts revidente

valsts revidente

Iveta Mansura-Garsija

Olga Loginova

Termini un skaidrojumi

Saīsinājums/ termins	Skaidrojums
CO ₂	Oglekļa dioksīds (viena no siltumnīcefekta gāzēm)
ES	Eiropas Savienība
ES ETS	Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma
KPFI-1	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Energiefektivitātes paaugstināšana pašvaldību ēkās (I kārtā)”
KPFI-2	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana”
KPFI-3	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Energiefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās”
KPFI-4	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamiem energoresursiem”
KPFI-5	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās”
KPFI-6	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai ražošanas ēkās”
KPFI-7	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai pašvaldību ēkās (pašvaldību ēku II kārtā)”
KPFI-8	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Sabiedrības izpratnes attīstīšana par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas nozīmi un iespējām”
KPFI-9	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Atjaunojamo energoresursu izmantošana transporta sektorā” (<i>konkursa ietvaros projekti netika īstenoti</i>)
KPFI-10	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Zema enerģijas patēriņa ēkas”
KPFI-11	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Atjaunojamo energoresursu izmantošana mājāsaimniecību sektorā”
KPFI-12	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai”
KPFI-13	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā”

Saīsinājums/ termins	Skaidrojums
KPFI-14	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana un pilotprojektu īstenošana”
KPFI-15	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai”
KPFI-16	Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā – atbalsts elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanai”
MK	Ministru kabinets
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
SEG	Siltumnīcefekta gāzes
SEG emisija	Siltumnīcefekta gāzu (galvenokārt oglekļa dioksīda CO ₂) izplūde atmosfērā no stacionāra vai difūza avota
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

1.pielikums. Pasākumi klimata politikas mērķu sasniegšanai²²⁵

Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	1. SEG emisiju samazināšana un CO₂ piesaistes nodrošināšana			
1.1. ES ETS darbības nodrošināšana	2014.-2020.	VARAM		Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros)
1.2. Oglekļa mazietilpīgas attīstības plānošanas dokuments izstrāde	2014.	VARAM		Valsts pamatbudžets (esošais un papildus nepieciešamais) Indikatīvi nepieciešams 2600 euro
1.3. Ilgtspējīgas biomasas izmantošanas veicināšana enerģijas ražošanā, izmantojot emisiju mazietilpīgas tehnoloģijas	2014.-2020.	Ekonomikas ministrija	Zemkopības ministrija, VARAM	Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros)
1.4. Ekonomiski un ekoloģiski ilgtspējīgu biomasas piegāžu nodrošināšanas veicināšana	2014.-2020.	Zemkopības ministrija		Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros)
1.5. Ēku energoefektivitātes veicināšana	2014.-2020.	Ekonomikas ministrija	VARAM, pašvaldības	1) ES fondi (Latvijas Nacionālajā attīstības plānā prioritāte [202], [203]), 2) Emisiju kvotu izsoles ieņēmums (indikatīvi)
1.6. Apgaismojuma infrastruktūras efektivitātes paaugstināšana	2014.	VARAM	Pašvaldības	1) Klimata pārmaiņu finanšu instruments, ES fondi 2) Emisiju kvotu izsoles ieņēmumi (indikatīvi), 3) pašvaldību budžets. Indikatīvi nepieciešams 1,56 milj. euro
1.7. CO ₂ piesaistes nodrošināšanas veicināšana mežā zemēs	2014.-2020.	Zemkopības ministrija	VARAM	1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) 2) ES fondu un privātais finansējums
1.8. Oglekļa saistīšanas koksnes produktos ar ilgu kalpošanas laiku veicināšana	2014.-2020.	Zemkopības ministrija, Ekonomikas ministrija		1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) 2) ES fondi un privātais finansējums
1.9. Oglekļa mazietilpīgu tehnoloģiju un ilgtspējīgas saimniekošanas prakses ieviešana lauksaimniecībā	2014.-2020.	Zemkopības ministrija		1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) 2) ES fondi
1.10. Klimata jautājumu integrācija transporta politikās nacionālajā un vietējā līmenī	2014.-2020.	Satiksmes ministrija	Pašvaldības	1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) 2) ES fondi

²²⁵ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam (apstiprinātas ar MK 26.03.2014. rīkojumu Nr. 130), 12.5.apakšnodaļa.

Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
1.11. Videi draudzīgas transporta infrastruktūras attīstība un atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšana sabiedriskajā transportā	2014.-2020.	Satiksmes ministrija,	Ekonomikas ministrija, VARAM, pašvaldības	1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros), pašvaldību budžets 2) Emisiju kvotu izsoles ieņēmums (indikatīvi)
1.12. Zaļā publiskā iepirkuma veicināšanas plāna izstrāde un ieviešana	2014.	VARAM		Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) Indikatīvi nepieciešams 17164 euro
1.13. Pētījumi klimata pārmaiņu un pielāgošanās jomās	2014.-2020.	VARAM, Zemkopības ministrija,	Ekonomikas ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments
1.14. Atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes veicināšana siltumapgādē	2014.-2020.	Ekonomikas ministrija		1) ES fondu finansējums (Latvijas Nacionālajā attīstības plānā prioritāte [206]) 2) Emisiju kvotu izsoles ieņēmums (indikatīvi)
1.15. Zaļo Tehnoloģiju inkubatora izveide	2016.	Ekonomikas ministrija		1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) 2) Norvēģijas finanšu instruments. Indikatīvi nepieciešams 12,52 miljoni euro
1.16. Klimata pārmaiņu samazināšanas plāna izstrāde un ieviešana	2014.-2020.	VARAM	Ekonomikas ministrija, Zemkopības ministrija, Satiksmes ministrija	Valsts pamatbudžets (esošais un papildus nepieciešamais) Indikatīvi nepieciešams 2500 euro
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	2. Pielāgošanās klimata pārmaiņām			
2.1. Nacionālās pielāgošanās klimata pārmaiņām politikas dokumenta izstrāde	2017.	VARAM		1) Valsts pamatbudžets (esošais) 2) Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments Indikatīvi nepieciešams 53 372 euro
2.2. Klimata scenāriju modelēšana un integrētas datu sistēmas izveide	2014.	VARAM, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"	sadarbībā ar citām institūcijām	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments Indikatīvi nepieciešams 130 634 euro
2.3. Pašvaldību kapacitātes pilnveidošana pielāgošanās jautājumu novērtēšanā un plānošanā	2014.-2020.	VARAM, pašvaldības		Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments

Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
2.4. Risku un jutīguma analīze un pasākumus identificēšana prioritārajos sektoros	2015.	VARAM	Citas ministrijas, augstskolas un ekspertu grupas	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments Indikatīvi nepieciešams 208 428 <i>euro</i>
2.5. Nacionālās sistēmas pilnveidošana gatavībai un reaģēšanai uz klimata pārmaiņu radītajām sekām (plūdi, vētras, karstuma viļņi, infrastruktūras bojājumi vai pārtraukumi u.c.)	2014.-2020.	Iekšlietu ministrija	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, vitāli svarīgo publisko pakalpojumu sniedzēji	Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros)
2.6. Pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumu integrēšana sabiedrības veselības politikā	2014.-2020.	Veselības ministrija		1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) 2) Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments
2.7. Infrastruktūras nodrošināšana klimata pārmaiņu izraisīto plūdu risku novēršanai, t.sk. dabisko ekosistēmu funkciju nodrošināšana, hidrotehnisko būvju un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu rekonstrukcija un renovācija, līdzsvarojot ūdeņu ekosistēmas ilgtspējīgu funkcionēšanu un saimnieciskās darbības nodrošināšanu	2014.-2020.	Zemkopības ministrija	VARAM, Ekonomikas ministrija, pašvaldības	ES fondi, Latvijas Nacionālajā attīstības plānā [438]
2.8. Pretplūdu un krasta erozijas riska mazināšanas pasākumu ieviešana sabiedriski nozīmīgu infrastruktūras objektu aizsardzībai, vienlaikus saglabājot dabisko ekosistēmu funkciju uzturēšanu un izmantojot ekosistēmu pakalpojumus mērķa sasniegšanai	2014.-2020.	VARAM	Pašvaldības	ES fondi, pašvaldību finansējums
2.9. Jūras telpiskās plānošanas pētījumu veikšana	2015.	VARAM	Latvijas Hidroekoloģijas institūts un augstskolas	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments Indikatīvi nepieciešams 277 256 <i>euro</i>
2.10. Nacionāla klimata pārmaiņu un pielāgošanās tiešsaistes portāla izveide un darbības nodrošināšana	2016.	VARAM		Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments Indikatīvi nepieciešams 17 250 <i>euro</i>

Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	3. SEG emisiju uzskaitē un prognozēšana			
3.1. Nacionālā sistēmas ikgadējās SEG inventarizācijas sagatavošanai pilnveidošana, ietverot informāciju par zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības darbībām	2016.	VARAM, Zemkopības ministrija, Ekonomikas ministrija, Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava”	Augstskolas un zinātniskās institūcijas (Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte, Fizikālas enerģētikas institūts u.c.)	1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) 2) Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments
3.2. Nacionālā sistēmas SEG emisiju un piesaistes prognožu sagatavošanai izveidošana, ietverot zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības darbības	2015.	VARAM, Zemkopības ministrija, Ekonomikas ministrija, Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava”	Augstskolas un zinātniskās institūcijas (Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte, Fizikālas enerģētikas institūts u.c.)	1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) 2) Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments
3.3. Klimata pārmaiņu, SEG emisijas/piesaistes un prognožu monitoringa nodrošināšana, ietverot zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības darbības	2014.-2020.	VARAM, Zemkopības ministrija, Ekonomikas ministrija, Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava”	Augstskolas un zinātniskās institūcijas (Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte, Fizikālas enerģētikas institūts u.c.)	1) Valsts pamatbudžets (esoša un papildus budžets ietvaros) Indikatīvi nepieciešams 771 853 euro 2) Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments

Uzdevumi un galvenie pasākumi izvīrtā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
3.4. Pētījumu bāzes un nepieciešamo datu ieguves un monitoringa sistēmu SEG emisiju un piesaistes novērtēšanai pilnveidošana	2014.-2020.	VARAM, Centrālā statistikas pārvalde, Izglītības un zinātnes ministrija, Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"	sadarbībā ar citām institūcijām	1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) 2) ES fondi 3) Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments
3.5. Latvijas starptautisko saistību izpildes ziņošanā nodrošināšana	2014.-2020.	VARAM, Zemkopības ministrija, Ekonomikas ministrija, Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"	Augstskolas un zinātniskās institūcijas (Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte, Fizikālas enerģētikas institūts u.c.)	Valsts pamatbudžets (esošā un papildus budžeta ietvaros)
3.6. Sabiedrības informēšana un izglītošana klimata pārmaiņu un pielāgošanās jomās, kā arī sabiedrības iesaiste politikas veidošanā un ieviešanā	2014.-2020.	VARAM	Zemkopības ministrija, Veselības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Satiksmes ministrija, pašvaldības, Nevalstiskās organizācijas, izglītības iestādes	1) Valsts pamatbudžets (esošā budžeta ietvaros) 2) ES fondi, Latvijas Nacionālajā attīstības plānā prioritāte [338] 3) Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments

2.pielikums. Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009. – 2014.gada programmas “Nacionālā klimata politika” ietvaros finansētie ar klimata politikas izstrādi saistītie pētījumi

N. p.k.	Projekta nosaukums	Finansējuma saņēmējs	Pētījuma pabeigšanas datums	Piešķirtais finansējums, euro (ar PVN)	Pētījuma mērķis
<i>Veiktie pētījumi projekta “Priekšlikumu izstrāde Nacionālajai klimata pārmaiņu pielāgošanās stratēģijai, identificējot zinātniskos datus un pasākumus pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanai, kā arī veicot ietekmju un izmaksu novērtējumu” ietvaros</i>					
1.	Risku un ievainojamības novērtējums un pielāgošanās pasākumu identificēšana lauksaimniecības un mežsaimniecības jomā	Latvijas valsts mežzinātnes institūts “Silava”	06.09.2016.	32 670	Izstrādāt risku un ievainojamības novērtējumu, kā arī identificēt pielāgošanās pasākumus lauksaimniecības un mežsaimniecības jomā – nozarēs, kuru darbības rezultāts tieši atkarīgs no meteoroloģisko (klimatisko) faktoru ietekmes
2.	Risku un ievainojamības novērtējums un pielāgošanās pasākumu identificēšana bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā	SIA “Estonian, Latvian, Lithuanian Environment”	06.09.2016.	27 709	Izstrādāt risku un ievainojamības novērtējumu, kā arī identificēt pielāgošanās pasākumus bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā
3.	Risku un ievainojamības novērtējums un pielāgošanās pasākumu identificēšana veselības un labklājības jomā	SIA “Estonian, Latvian, Lithuanian Environment”	06.09.2016.	25 168	Izstrādāt risku un ievainojamības novērtējumu, kā arī identificēt pielāgošanās pasākumus veselības un labklājības jomā
4.	Risku un ievainojamības novērtējums un pielāgošanās pasākumu identificēšana ainavu plānošanas un tūrisma jomā	SIA “Baltkonsults”	06.09.2016.	26 045	Izstrādāt risku un ievainojamības novērtējumu un pielāgošanās pasākumu identificēšanu ainavu plānošanas un tūrisma jomā
Kopā:				111 592	

N. p.k.	Projekta nosaukums	Finansējuma saņēmējs	Pētījuma pabeigšanas datums	Piešķirtais finansējums, euro (ar PVN)	Pētījuma mērķis
<i>Plānotie pētījumi projekta “Nacionālās sistēmas pilnveidošana siltumnīcefekta gāzu inventarizācijai un ziņošanai par politikām, pasākumiem un prognozēm” ietvaros</i>					
1.	Klimata pārmaiņu samazināšanas politikas un pasākumu izvērtēšanas modeļa (programmatūras) sagatavošana, ex-post un ex-ante vadlīniju izstrāde un energobilances sadalīšana	Tiek veikts iepirkums		271 713 ²²⁶	
Kopā:				271 713	
<i>Veiktie pētījumi klimata pārmaiņu jomā neliela apjoma grantu shēmas “Kapacitātes celšana pētījumiem un pasākumiem sabiedrības zināšanu uzlabošanai par klimata pārmaiņām un to radītajām sekām” ietvaros</i>					
1.	Klimata izmaiņu ietekme uz bioloģisko daudzveidību Baltijas jūras piekrastes rifos	Latvijas Hidroekoloģijas institūts	30.04.2016.	74 977	Pētījumā tiks modelēta viļņu parametru telpiskā izplatība un ilgtermiņa tendence saistībā ar vidējās gaisa temperatūras pieaugumu. Balstoties uz viļņu lauku modelēšanas rezultātiem, tiks veikta garkrasta straumju modelēšana un aprakstīts suspensdēto daļiņu transports, vektori un attālums.
2.	Bioekonomikas modeļa izstrāde bioloģisko resursu ilgtspējīgai izmantošanai klimata pārmaiņu samazināšanai un pielāgošanās kapacitātes celšanai (BIO-KLIMATS)	RTU Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūts	30.04.2016.	160 932	Izveidot analītisku instrumentu – sistēmdinamikas modeli, lai modelētu un analizētu Latvijas tautsaimniecības pāreju uz biotautsaimniecību vidējā un ilgtermiņā, veicot valsts socioekonomiskās attīstības un klimata pārmaiņu ietekmes simulāciju un nepieciešamo politikas instrumentu novērtējumu.
3.	Ēku renovāciju ietekme uz klimata pārmaiņām un iedzīvotāju energoefektivitātes paradumiem	Biedrība “Ēku saglabāšanas un energotaupības birojs”	30.04.2016.	74 490	Izstrādāt konkrētas rekomendācijas politikas veidotājiem, lai atvieglotu lēmumu pieņemšanu tipveida daudzdzīvokļu ēku iedzīvotājiem pirms-renovācijas posmā, kā arī veikt analīzi par pielietotajiem līgumiem renovācijas procesos starp iedzīvotājiem un pakalpojuma sniedzējiem, veiktajām investīcijām un sasniegtajiem rezultātiem šo līgumu ietvaros.
Kopā:				310 399	
Finansējums kopā:				693 704	

²²⁶ Paredzamā līgumcena ar PVN.

3.pielikums. Emisijas kvotu izolīšanas instrumenta un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursu efektivitātes rādītāji

Konkursa Nr.	Konkursa nosaukums	Konkursa mērķis	Projekts ieguldītais finanšu instrumenta finansējums (euro) ²²⁷	Projekts plānotais SEG emisiju samazinājums (kg CO ₂ gadā)	Efektivitātes rādītājs (kg CO ₂ /euro gadā)	
					konkursu nolikumos minimāli noteiktais	projektos vidējais plānotais
1	2	3	4	5	6	7=5/4
Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkursi						
1.	Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību ēkās (I kārtā)	Samazināt siltumenerģijas patēriņu pašvaldību ēkās (I kārtā)	31 400 443	10 799 035	0,18	0,34
2.	Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana	Veicināt SEG emisijas samazinošo produktu un tehnoloģiju pieejamību Latvijā	1 640 491	x	nav noteikts	x
3.	Energoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās	Samazināt siltumenerģijas un apgaismojuma elektroenerģijas patēriņu augstākās izglītības iestāžu ēkās	6 759 720	2 302 820	0,25	0,34
4.	Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamiem energoresursiem	Atjaunojamo energoresursu izmantojošas siltumenerģijas / elektroenerģijas ražošanas iekārtas (rekonstrukcija/nomaina vai jaunu uzstādīšana)	3 693 605	5 579 416	nav noteikts	1,51
5.	Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās	Samazināt siltumenerģijas un apgaismojuma elektroenerģijas patēriņu valsts vai pašvaldību profesionālās izglītības ēkās	13 182 902	4 552 790	0,25	0,35
6.	Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai ražošanas ēkās	Uzlabot komersantu ēku, tehnoloģisko iekārtu un ražošanas tehnoloģiju energoefektivitāti	8 654 907	8 950 740	0,49	1,03

²²⁷ Informatīvais ziņojums "Par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta darbību 2015.gadā" (VARAM 31.05.2016. vēstules Nr.18-1e 4073 pielikums).

Kon- kursa Nr.	Konkursa nosaukums	Konkursa mērķis	Projektos ieguldītais finansu instrumenta finansējums (euro) ²²⁷	Projektos plānotais SEG emisiju samazinājums (kg CO ₂ gadā)	Efektivitātes rādītājs (kg CO ₂ /euro gadā)	
					konkursu nolikumos minimāli noteiktais	projektos vidējais plānotais
1	2	3	4	5	6	7=5/4
7.	Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai pašvaldību ēkās (pašvaldību ēku II kārtā)	Samazināt siltumenerģijas un apgaismojuma elektroenerģijas patēriņu pašvaldību ēkās (II kārtā)	19 066 632	7 914 857	0,25	0,42
8.	Sabiedrības izpratnes attīstīšana par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas nozīmi un iespējām	Sabiedrības izpratnes veicināšana par SEG emisiju samazināšanas nozīmi	752 697	x	nav noteikts	x
9.	Atjaunojamo energoresursu izmantošana transporta sektorā (konkursa ietvaros projekti netika īstenoti)	Transportlīdzekļu pielāgošana no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas enerģijas lietošanai	0	0	1,41	0
10.	Zema enerģijas patēriņa ēkas (komersanti, fiziskas personas)	Zema enerģijas patēriņa ēku būvniecība, kā arī esošu ēku rekonstrukcija vai vienkāršota renovācija	1 742 252	929 138	Ēku rekonstrukcijai: 0,25	0,53
	Zema enerģijas patēriņa ēkas (valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības)		2 744 887	496 737		
11.	Atjaunojamo energoresursu izmantošana mājāsaimniecību sektorā	Atbalsts mājāsaimniecību sektorā, atbalstot mikroģenerācijas siltumenerģijas vai elektroenerģijas ražošanas tehnoloģisko iekārtu iegādi un uzstādīšanu	8 571 196	15 378 708	0,28	1,79
12.	Atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai	Siltumenerģijas ražošanas tehnoloģiju ieviešana un pāreja no fosilo energoresursu izmantošanas uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu	14 873 414	92 815 256	0,42	6,24

Konkursa Nr.	Konkursa nosaukums	Konkursa mērķis	Projektos ieguldītais finanšu instrumenta finansējums (euro) ²²⁷	Projektos plānotais SEG emisiju samazinājums (kg CO ₂ gadā)	Efektivitātes rādītājs (kg CO ₂ /euro gadā)	
					konkursu nolikumos minimāli noteiktais	projektos vidējais plānotais
1	2	3	4	5	6	7=5/4
13.	Siltumnīcefektu gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā	Pašvaldību ielu apgaismojums	10 505 273	3 897 693	nav noteikts	0,37
14.	Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana un pilotprojektu īstenošana	Pilotprojektu atbalstīšana	2 423 707	6 485 449	nav noteikts	2,68
15.	Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai	Komersantu, valsts un pašvaldību ražošanas iekārtu uzlabošana vai nomainīšana, ēku energoefektivitātes uzlabošana, lai nodrošinātu pāreju no fosilo energoresursu izmantošanas uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu	67 332 907	48 239 698	0,42	0,72
16.	Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā – atbalsts elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanai	Elektromobiļi un to uzlādes infrastruktūra	2 972 282	362 621 ²²⁸	nav noteikts	0,12
KOPĀ			196 317 315	208 704 958	x	1,06

²²⁸ SIA “Vides investīciju fonds” aprēķinātais SEG emisiju samazinājums, pamatojoties uz apstiprinātajos projektos norādīto plānoto elektromobiļu viena gada nobraukumu kopsummu.

Kon- kursa Nr.	Konkursa nosaukums	Konkursa mērķis	Projektos ieguldītais finanšu instrumenta finansējums (euro) ²²⁷	Projektos plānotais SEG emisiju samazinājums (kg CO ₂ gadā)	Efektivitātes rādītājs (kg CO ₂ /euro gadā)	
					konkursu nolikumos minimāli noteiktais	projektos vidējais plānotais
1	2	3	4	5	6	7=5/4
Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta projektu konkursi						
1.	Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos	Oglekļa dioksīda emisiju samazināšana, veicot valsts nozīmes aizsargājamo arhitektūras pieminekļu pārbūvi, atjaunošanu vai vienkāršoto fasādes atjaunošanu	8 868 343	454 323	nav noteikts	0,05
2.	Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana – zema enerģijas patēriņa ēkas	Oglekļa dioksīda emisiju samazināšana, veicot jaunu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecību, kā arī esošu ēku pārbūvi vai atjaunošanu par zema enerģijas patēriņa ēkām	22 998 908	550 329	nav noteikts	0,02
KOPĀ			31 867 251	1 004 652	x	0,03

4.pielikums. Emisijas kvotu izolīšanas instrumenta projektu konkursu kvalitātes vērtēšanas kritēriju analīze

N.p.k.	Kritērijs	Valsts kontroles secinājums
Projektu konkurss "Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos"		
1.	CO ₂ emisijas samazinājums gadā (kgCO ₂ gadā). Vērtējumu aprēķina kā projekta nobīdi no vidējā rādītāja visos projektos, kuri atbilst administratīvās vērtēšanas kritērijiem	Kritērijs ir saistīts ar SEG emisiju samazināšanu tiešā veidā.
2.	Projektā plānotais CO ₂ emisijas samazinājuma efektivitātes rādītājs (kgCO ₂ /euro gadā)	Kritērijs ir saistīts ar SEG emisiju samazināšanu tiešā veidā.
3.	Ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas rezultātā plānotais siltumenerģijas ietaupījums (MWh/gadā) attiecībā pret pārskatā par ēkas energosertifikāta aprēķinos izmantotajām ievaddatu vērtībām aprēķināto siltumenerģijas patēriņu (MWh/gadā) pirms projekta īstenošanas	Kritērijs ir saistīts ar SEG emisiju samazināšanu tiešā veidā.
4.	Atjaunojamo energoresursu iekārtas	Kritērijs ir saistīts ar SEG emisiju samazināšanu netiešā veidā.
5.	Projekta iesniedzēja līdzfinansējuma apjoms	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
6.	Projekta īstenošanas gatavības pakāpe	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
7.	Plānotais apmeklējumu skaits ēkā pēc projekta īstenošanas beigu termiņa	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
8.	Projekta atbilstība plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
9.	Izstrādāts un projekta iesniegumam pievienots valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa darbības plāns par laikposmu pēc projekta īstenošanas beigu termiņa	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
10.	Projekta iesniegumā iekļautajā valsts nozīmes aizsargājamajā arhitektūras pieminekļī projekta iesnieguma iesniegšanas dienā tiek īstenota izglītības funkcija, reliģiska funkcija vai kultūras produkts vai pakalpojums kultūras nozarē	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
11.	Projekta iesniegumā plānoti publicitātes un demonstrēšanas pasākumi, kuru ietvaros tiks veicināta valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa atpazīstamība	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
12.	Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa unikalitāte	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
Projektu konkurss "Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana – zema enerģijas patēriņa ēkas"		
1.	Projekta sagaidāmais energoefektivitātes rādītājs (vērtē tikai jaunas ēkas būvniecības projektos) - kWh/m ² gadā Projekta sagaidāmais energoefektivitātes rādītājs (vērtē tikai ēkas pārbūves vai atjaunošanas projektos)	Kritērijs ir saistīts ar SEG emisiju samazināšanu netiešā veidā.
2.	Siltumapgādes sistēma (attiecināms uz ēkas pārbūvi un atjaunošanu) - saražotās enerģijas apjoms ar projekta ietvaros uzstādītajām atjaunojamo energoresursu iekārtām	Kritērijs ir saistīts ar SEG emisiju samazināšanu netiešā veidā.

N.p.k.	Kritērijs	Valsts kontroles secinājums
	Siltumapgādes sistēma (attiecināms uz jaunas ēkas būvniecību) - atjaunojamo energoresursu iekārtu uzstādīšana vai pieslēgums centralizētajai/lokālajai siltumapgādes sistēmai, kurā tiek ražota enerģija no atjaunojamiem energoresursiem	
3.	Plānotais apmeklējumu skaits ēkā pēc konkursa aktivitāšu ieviešanas (apmeklējumi/gadā)	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
4.	Projekta atbilstība attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
5.	Projekta iesniegumā paredzēti publicitātes un demonstrēšanas pasākumi	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
6.	Projekta īstenošanas gatavības pakāpe	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.
7.	Projekta iesniedzēja līdzfinansējuma attiecināmo izmaksu daļa projektā	Kritērijs nav saistīts ar SEG emisiju samazināšanu.

5.pielikums. No Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta plānotā finansējuma veiktās pārdales²²⁹ citiem mērķiem

Gads	Gadskārtējā likumā par valsts budžetu plānotie izdevumi, euro ²³⁰	Veiktās pārdales citiem mērķiem					Veikto pārdaļu attiecība pret plānoto finansējumu, % 7 = Σ5 / 3
		Datums	N.p.k.	Summa, euro	Finansējuma novirzīšanas mērķis		
1	2	3	4	5	6	7 = Σ5 / 3	
2013	23 202 976	26.11.2013.	1.	21 343 077	Zolitūdes traģēdijā cietušajām un traģēdijas seku novēršanā iesaistītajām personām, kā arī citiem neparedzētiem izdevumiem ²³¹	92%	
		03.11.2014.	2.	3 000 000	Atbalsta pasākumiem piena ražotājiem ²³²		
		04.12.2014.	3.	3 526 111	Atbalsta pasākumiem pašvaldībām izdevumu segšanai un ieguldījumiem Klimata pārmaiņu mazināšanas fondā (<i>Green Climate Fund</i>) ²³³		
2014	15 651 592		4.	137 566	Papildus finansējums valsts SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" radioaktīvo atkritumu glabātavas "Radons" ilgtermiņa darbības novērtējuma veikšanai un radioaktīvo atkritumu tvirtnes tehniskā projekta izstrādes uzsākšanai ²³⁴	44%	
		05.12.2014.	5.	97 810	Darbinieku ikgadējās novērtēšanas prēmijām, grāmatvedības programmas "Horizon" lietotāju apmācībām, kā arī lietotāju licenču iegādei un risinājuma "Pārskati ar eksportu uz Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēmu" iegādei ²³⁵		

²²⁹ Neieskaitot pārdales Eiropas Savienības fondu un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu finansēšanai.

²³⁰ Izdevumu finansēšanas resurss – dotācija no vispārējiem ieņēmumiem.

²³¹ MK 26.11.2013. rīkojums Nr.565 "Par apropriācijas palielināšanu līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem"; Saeimas 28.11.2013. paziņojums "Par Saeimas piekrišanu likumā "Par valsts budžetu 2013.gadam" noteiktās apropriācijas pārdalei"; Finanšu ministrijas 05.12.2013. rīkojums Nr.532.

²³² MK 03.11.2014. rīkojums Nr.642 "Par apropriācijas pārdali"; Saeimas 27.11.2014. paziņojums "Par Saeimas piekrišanu likumā "Par valsts budžetu 2014.gadam" noteiktās apropriācijas pārdalei"; Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.673.

²³³ MK 04.12.2014. rīkojums Nr.731 "Par apropriācijas pārdali"; Saeimas 11.12.2014. paziņojums "Par Saeimas piekrišanu likumā "Par valsts budžetu 2014.gadam" noteiktās apropriācijas pārdalei"; Finanšu ministrijas 16.12.2014. rīkojums Nr.718.

²³⁴ Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.678.

²³⁵ Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.678.

Gads	Gadskārtējā likumā par valsts budžetu plānotie izdevumi, euro ²³⁰	Veiktās pārdales citiem mērķiem			Veikto pārdaļu attiecība pret plānoto finansējumu, %	
		Datums	N.p.k.	Summa, euro		
2015	14 100 835		6.	31 000	7%	
						Valsts vides dienesta apsaimniekojamās ēkas fasādes remonta ārkārtējiem darbiem, kā arī datoru komplektu iegādei ²³⁶
			7.	28 650		Nacionālā botāniskā dārza augu kolekcijām un ekspozīcijām vajadzīgās temperatūras un mitruma apstākļu nodrošināšanai ²³⁷
			8.	6 238		Atlaišanas pabalstu izmaksām, kā arī Latvijas Dabas muzeja krājumu papildināšanai ²³⁸
			9.	108 000		Būvniecības procesa (līdz būvdarbu uzsākšanai) kontroles un uzraudzības nodrošināšanai Salaspils kodolreaktora likvidēšanai un radioaktīvo atkritumu tvirtnes un ilgtermiņa glabātavas būvniecībai radioaktīvo atkritumu glabātavā "Radons" ²³⁹
		20.05.2015.	10.	590 991		Radioaktīvo atkritumu glabātavas "Radons" ilgtermiņa glabātavas būvniecības ieceres un būvprojekta izstrādei (dokumentācijas sagatavošanai), neatliekamo uzlabošanas darbu veikšanai Salaspils kodolreaktora teritorijā, Salaspils kodolreaktora drošai uzturēšanai un tā likvidēšanas pasākumiem (dokumentācijas sagatavošanai) ²⁴⁰
			11.	90 008		VARAM darbinieku darba samaksas izlīdzināšanai un sociālo garantiju nodrošināšanai ²⁴¹
	07.12.2015.	12.	48 306	Serveru iegāde, virtualizācija un rezerves kopiju licenču iegāde dokumentu vadības sistēmas "Namejs Enterprise" darbības nodrošināšanai ²⁴²		

²³⁶ Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.678.

²³⁷ Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.678.

²³⁸ Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.678.

²³⁹ MK 20.05.2015. rīkojums Nr.270 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 10.06.2015. rīkojums Nr.237.

²⁴⁰ MK 20.05.2015. rīkojums Nr.270 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 10.06.2015. rīkojums Nr.237.

²⁴¹ MK 20.05.2015. rīkojums Nr.270 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 10.06.2015. rīkojums Nr.237.

²⁴² Finanšu ministrijas 07.12.2015. rīkojums Nr.520.

Gads	Gadskārtējā likumā par valsts budžetu plānotie izdevumi, euro ²³⁰	Veiktās pārdales citiem mērķiem				Veikto pārdaļu attiecība pret plānoto finansējumu, %
		Datums	N.p.k.	Summa, euro	Finansējuma novirzīšanas mērķis	
2016	13 852 156		13.	153 487	Dokumentu vadības sistēmas "Namejs Enterprise" licenču iegādei ²⁴³	46%
		26.01.2016.	14.	780 000	Valsts atbalstam par bērnu no pusotra gada vecuma līdz pamatizglītības ieguves uzsākšanai, ja bērns saņem pakalpojumu pie privātā bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēja ²⁴⁴	
		28.06.2016.	15.	132 964	Valsts atbalstam par bērnu no pusotra gada vecuma līdz pamatizglītības ieguves uzsākšanai, ja bērns saņem pakalpojumu pie privātā bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēja ²⁴⁵	
		27.09.2016.	16.	4 198 233	Līdzekļu deficīta daļējai segšanai kompensējamo medikamentu un medicīnisko ierīču apmaksai ²⁴⁶	
			17.	1 266 192	Līdzekļu deficīta daļējai segšanai kompensējamo medikamentu un medicīnisko ierīču apmaksai ²⁴⁷	
Kopā: 66 807 559				35 538 633		53%

²⁴³ Finanšu ministrijas 07.12.2015. rīkojums Nr.520.

²⁴⁴ MK 26.01.2016. sēdes protokols Nr.4, 84.§ 4punkts; Saeimas 03.03.2016. paziņojums "Par Saeimas piekrišanu likumā "Par valsts budžetu 2016.gadam" noteiktās apropriācijas pārdalei"; Finanšu ministrijas 09.03.2016. rīkojums Nr.113.

²⁴⁵ MK 28.06.2016. sēdes protokols Nr.32, 34.§ 3.punkts; Saeimas 15.09.2016. paziņojums "Par Saeimas piekrišanu likumā "Par valsts budžetu 2016.gadam" noteiktās apropriācijas pārdalei"; Finanšu ministrijas 21.09.2016. rīkojums Nr.462.

²⁴⁶ MK 27.09.2016. rīkojums Nr.550 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu Veselības ministrijai"; Saeimas 06.10.2016. paziņojums "Par Saeimas piekrišanu likumā "Par valsts budžetu 2016.gadam" noteiktās apropriācijas pārdalei"; Finanšu ministrijas 11.10.2016. rīkojums Nr.495.

²⁴⁷ MK 29.11.2016. rīkojums Nr.725 "Par apropriācijas pārdali"; Saeimas 08.12.2016. paziņojums "Par Saeimas piekrišanu likumā "Par valsts budžetu 2016.gadam" noteiktās apropriācijas pārdalei"; Finanšu ministrijas 13.12.2016. rīkojums Nr.615.

6.pielikums. No Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta plānotā finansējuma veiktās pārdales Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas budžetā iepriekš plānojamiem pasākumiem

Gads	Summa, euro	Finansējuma novirzīšanas mērķis	Valsts kontroles secinājums
2014	137 566	Papildus finansējums valsts SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" radioaktīvo atkritumu glabātavas "Radons" ilgtermiņa darbības novērtējuma veikšanai un radioaktīvo atkritumu tvertnes tehniskā projekta izstrādes uzsākšanai ²⁴⁸	<p>MK 30.11.2004. rīkojumā Nr.958 „Par Salaspils kodolreaktora likvidēšanas un demontāžas koncepciju” noteikts, ka Vides ministrija koordinē Salaspils kodolreaktora likvidēšanu un demontāžu atbilstoši iesaistītajām valsts institūcijām piešķirtajai dotācijai no vispārējiem ieņēmumiem, kā arī ārvalstu finansiālās palīdzības programmu līdzekļiem.</p> <p>Darbs pie Salaspils kodolreaktora demontāžas aizsākās 2008.gadā, kad ar ASV finansiālu atbalstu izlietotā kodoldegviela tika izvesta uz Krieviju. Noslēdzoties šim procesam, tika plānots veikt reaktora demontāžu. Sākotnēji bija paredzēts, ka demontāža tiks pabeigta piecu gadu laikā, tomēr ekonomiskās krīzes laikā finansējums šim mērķim netika atrasts.</p> <p>Ņemot vērā iepriekš minēto, līdzekļus pasākuma veikšanai bija iespējams iepriekš paredzēt.</p>
	97 810	Darbinieku ikgadējās novērtēšanas prēmijām, grāmatvedības programmas "Horizon" lietotāju apmācībām, kā arī 11 lietotāju licenču iegādei un risinājuma "Pārskati ar eksportu uz Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēmu" iegādei ²⁴⁹	Līdzekļus pasākuma veikšanai bija iespējams iepriekš paredzēt.

²⁴⁸ VARAM 19.11.2014. vēstule Nr.7.24.18-1e/10325 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.678.

²⁴⁹ VARAM 19.11.2014. vēstule Nr.7.24.18-1e/10325 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.678.

Gads	Summa, euro	Finansējuma novirzīšanas mērķis	Valsts kontroles secinājums
	31 000	Valsts vides dienesta apsaimniekojamās ēkas fasādes remonta ārkārtējiem darbiem, kā arī divu datoru komplektu (ar programmatūru) iegādei sakarā ar to nolietojumu, bojājumiem un iziešanu no ierindas. ²⁵⁰	Pēc revidentu vērtējuma līdzekļus pasākumam ir iespējams iekļaut ministrijas budžetā, jo jau 2002.gadā ir izstrādāts Valsts vides dienesta ēkas rekonstrukcijas projekts.
	28 650	Nacionālā botāniskā dārza jaunajās oranžerijās jau daļēji izveidotajām augu kolekcijām un ekspozīcijām vajadzīgās temperatūras un mitruma apstākļu nodrošināšanai. ²⁵¹	Līdzekļus pasākuma veikšanai bija iespējams iepriekš paredzēt.
	6 238	Atlaišanas pabalstu izmaksām, kā arī Latvijas Dabas muzeja krājumu papildināšanai, iegādājoties piecas iedzintarojumu vienības. ²⁵²	Līdzekļus pasākuma veikšanai bija iespējams iepriekš paredzēt.
2015	108 000	Būvniecības procesa (līdz būvdarbu uzsākšanai) kontroles un uzraudzības nodrošināšanai Salaspils kodolreaktora likvidēšanai un radioaktīvo atkritumu tvertnes un ilgtermiņa glabātavas būvniecībai radioaktīvo atkritumu glabātavā "Radons". ²⁵³	MK 30.11.2004. rīkojumā Nr.958 „Par Salaspils kodolreaktora likvidēšanas un demontāžas koncepciju” noteikts, ka Vides ministrija koordinē Salaspils kodolreaktora likvidēšanu un demontāžu atbilstoši iesaistītajām valsts institūcijām piešķirtajai dotācijai no vispārējiem ieņēmumiem, kā arī ārvalstu finansiālās

²⁵⁰ VARAM 19.11.2014. vēstule Nr.7.24.18-1e/10325 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.678.

²⁵¹ VARAM 19.11.2014. vēstule Nr.7.24.18-1e/10325 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.678.

²⁵² VARAM 19.11.2014. vēstule Nr.7.24.18-1e/10325 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 05.12.2014. rīkojums Nr.678.

²⁵³ MK 20.05.2015. rīkojums Nr.270 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 10.06.2015. rīkojums Nr.237.

Gads	Summa, euro	Finansējuma novirzīšanas mērķis	Valsts kontroles secinājums
	590 991	Radioaktīvo atkritumu glabātavas "Radons" ilgtermiņa glabātavas būvniecības ieceres un būvprojekta izstrādei (dokumentācijas sagatavošanai), neatliekamo uzlabošanas darbu veikšanai Salaspils kodolreaktora teritorijā, Salaspils kodolreaktora drošai uzturēšanai un tā likvidēšanas pasākumiem (dokumentācijas sagatavošanai) ²⁵⁴	palīdzības programmu līdzekļiem. Darbs pie Salaspils kodolreaktora demontāžas aizsākās 2008.gadā, kad ar ASV finansiālu atbalstu izlietotā kodoldegviela tika izvesta uz Krieviju. Noslēdzoties šim procesam, tika plānots veikt reaktora demontāžu. Sākotnēji bija paredzēts, ka demontāža tiks pabeigta piecu gadu laikā, tomēr ekonomiskās krīzes laikā finansējums šim mērķim netika atrasts. Ņemot vērā iepriekš minēto, līdzekļus pasākuma veikšanai bija iespējams iepriekš paredzēt.
	90 008	VARAM darbinieku darba samaksas izlīdzināšanai un sociālo garantiju nodrošināšanai ²⁵⁵	Līdzekļus pasākuma veikšanai bija iespējams iepriekš paredzēt.
	48 306	Serveru iegāde, virtualizācija un rezerves kopiju licenču iegāde dokumentu vadības sistēmas "Namejs Enterprise" darbības nodrošināšanai ²⁵⁶	Līdzekļus pasākuma veikšanai bija iespējams iepriekš paredzēt.
	153 487	Dokumentu vadības sistēmas "Namejs Enterprise" iegādei ²⁵⁷	Līdzekļus pasākuma veikšanai bija iespējams iepriekš paredzēt.
Kopā:	1 292 056		

²⁵⁴ MK 20.05.2015. rīkojums Nr.270 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 10.06.2015. rīkojums Nr.237.

²⁵⁵ MK 20.05.2015. rīkojums Nr.270 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 10.06.2015. rīkojums Nr.237.

²⁵⁶ VARAM 17.11.2015. vēstule Nr.7.24.18-1e/9387 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 07.12.2015. rīkojums Nr.520.

²⁵⁷ VARAM 17.11.2015. vēstule Nr.7.24.18-1e/9387 "Par apropriācijas pārdali"; Finanšu ministrijas 07.12.2015. rīkojums Nr.520.

7.pielikums. Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursu nolikumu nosacījumi projektu monitoringa veikšanai

N.p.k.	Projektu konkursa nosaukums	Monitoringa periods (gados)	Ja netiek sasniegts plānotais CO ₂ emisiju samazinājums			
			pēc cik monitoringa gadiem VIF raksta FS	FS iesniedz VIF plānu neatbilstību novēršanai (darbdienu skaits)	pēc cik monitoringa gadiem VARAM aprēķina neattiecināmo summu un pieņem lēmumu	
1.	Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību ēkās (I kārtā)	pieci	pirmais + otrais	30	trešais + ceturtais	
2.	Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana		nav jāveic monitorings			
3.	Energoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās	pieci	pirmais + otrais	30	trešais + ceturtais	
4.	Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamiem energoresursiem	pieci	pirmais	30	otrais	
5.	Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās	pieci	pirmais + otrais	30	trešais + ceturtais	
6.	Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai ražošanas ēkās	pieci	pirmais + otrais	30	trešais + ceturtais	
7.	Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai pašvaldību ēkās (pašvaldību ēku II kārtā)	pieci	pirmais + otrais	30	trešais + ceturtais	
8.	Sabiedrības izpratnes attīstīšana par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas nozīmi un iespējām		nav jāveic monitorings			
9.	Atjaunojamo energoresursu izmantošana transporta sektorā (konkursa ietvaros projekti netika īstenoti)	pieci	pirmais	30	otrais	
10.	Zema enerģijas patēriņa ēkas	pieci	pirmais + otrais	30	trešais + ceturtais	
11.	Atjaunojamo energoresursu izmantošana mājāsaimniecību sektorā	trīs	nav nosacījumu par neattiecināmo summu aprēķināšanu, gadījumos kad netiek sasniegts plānotais CO ₂ emisiju samazinājums			
12.	Atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai	pieci	pirmais	30	otrais	

N.p.k.	Projektu konkursa nosaukums	Monitoringa periods (gados)	Ja netiek sasniegts plānotais CO ₂ emisiju samazinājums			
			pēc cik monitoringa gadiem VIF raksta FS	FS iesniedz VIF plānu neatbilstību novēršanai (darbdienų skaits)	pēc cik monitoringa gadiem VARAM aprēķina neattiecināmo summu un pieņem lēmumu	
13.	Siltumnīcefektu gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā	trīs	x	x	x	
14.	Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana un pilotprojektu īstenošana	trīs	pirmais	30	otrais	
15.	Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai	pieci	pirmais	30	otrais	
16.	Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā – atbalsts elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanai	pieci	x	x	x	

Apzīmējumi: FS – finansējuma saņēmējs, VIF – SIA “Vides investīciju fonds”

8.pielikums. Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta konkursu īstenošanas rezultātā sasniegtā CO₂ emisiju samazinājuma rādītāji monitoringa periodā no 2011. līdz 2015.gadam

Paskaidrojums/ monitoringa gads	2011	2012	2013	2014	2015	Kopā	Vidējie rādītāji	
Kopā projekti, kuriem bija jāiesniedz monitoringa pārskati	Projektu skaits	29	63	172	2076	2272	x	x
	Plānotais CO ₂ emisiju samazinājums (tonnas)	4910	11 996	40 623	155 321	179 361	392 211	x
	Sasniegtais CO ₂ emisiju samazinājums (tonnas)	6940	14 346	44 086	144 756	185 250	395 378	x
	Sasniegtais CO ₂ emisiju samazinājums (% no plānotā)	141%	120%	109%	93%	103%	x	113%
Projekti, kas sasniedza plānoto CO₂ emisiju samazinājumu	Projektu skaits	19	47	130	1994	2138	x	x
	Plānotais CO ₂ emisiju samazinājums (tonnas)	4233	10 918	23 523	95 168	105 308	239 150	x
	Sasniegtais CO ₂ emisiju samazinājums (tonnas)	6369	14 159	33 414	115 475	137 778	307 195	x
	Sasniegtais CO ₂ emisiju samazinājums (% no plānotā)	150%	130%	142%	121%	131%	x	x
Projekti, kas nesasniedza plānoto CO₂ emisiju samazinājumu	Projektu skaits	10	16	42	78	134	x	x
	Projektu skaits (%) no kopējā	34%	25%	24%	4%	6%	x	19%
	Plānotais CO ₂ emisiju samazinājums (tonnas)	676	1078	17 100	60 153	74 053	153 060	x
	Sasniegtais CO ₂ emisiju samazinājums (tonnas)	571	186	10 672	29 281	47 472	88 182	x
	Nesasniegtais CO ₂ emisiju samazinājums (tonnas)	105	892	6428	30 872	26581	64 878	x
Nesasniegtais CO ₂ emisiju samazinājums (% no plānotā)	16%	83%	38%	41%	36%	42%	45%	